

**Njàlbéen ga
di xaaj bi jëkk ci
Tawreetu Musaa**

Njàlbéen ga

di xaaj bi jëkk ci Tawreetu Musaa

Le livre de la Genèse en wolof

traduit de l'hébreu et publié par
la Mission Baptiste du Sénégal

Traduction provisoire

Copyright © 2016 Mission Baptiste du Sénégal

(NINEA MBS: 20215410C9)

Tous droits réservés.

Quiconque voudrait le reproduire devra inclure la déclaration de droit d'auteur ci-dessus.

Pour la reproduction en plus de 250 exemplaires, veuillez écrire à l'adresse suivante:

B.P. 1229 — Thiès, Sénégal

Pour mieux lire ce livre...

L'alphabet officiel dont on se sert est facile à lire. Les seuls symboles qui présentent une certaine difficulté sont les suivants:

j	se trouve dans et	la paix dernier	-jàmm (ji) --mujj
c	se trouve dans et	le couscous descendre	--cere (ji) --wàcc
ñ	se trouve dans et	tous refuser	--ñépp --bañ
x	se trouve dans et	savoir la main	--xam --loxo (bi)
ë	se trouve dans et	l'œil demain	--bët (bi) --ëllëg
ŋ	se trouve dans et	la mâchoire seulement	--ŋaam (wi) --doŋŋ

Une différence existe entre **a** et **à**

baigner	--sang	revêtir	--sàng
l'encensoir	--and (bi)	accompagner	--ànd

La voyelle est **doublée** pour indiquer la longueur

valoir	--jar	passer par	--jaar
être propre	--set	chercher	--seet
le cœur	--xol (bi)	regarder	--xool
le nom	--tur (wi)	répandre	--tuur

La voyelle est **accentuée** pour indiquer la fermeture

souper	--reer	être perdu	--réer
jeûner	--woor	être sûr	--wóor

Li nuy bëgga lim lu nu tëral la, bëgg cee déggook bokki jàngkat yu tedd yi,
ngir déggin wi leer, ba deesu ko jaawatle.

Nanu ràññee...

nanu ak nañu

Dees na wax: «(Nun) war nañoo dem» (**n** bi am maas bii: ~).

Waaye danu koo taamoo binde nii:

«(Nun) war **nanoo** dem,»

ngir ñu bañ koo jaawatleek: «War nañoo dem (ñoom).»

Boo gisee màndarga mii — , xamal ne kàddu gee yeggul. Dafa dog, mbaa
muy wax ju ñu junj rekk.

Mbind yi ñu ràññale ak yi ñu dijjal, bokkul ci mbindum Yàlla mu sell, mi
ñu jukkee ci téere yu jëkk ya.

Boo gisee baat bu ñu tofal araf bu tuuti bu mel nii a, seetal lu muy tekki
ci suufu xët mi.

Boo gisee tomb bii ° ci boppu baat, seetal lu muy tekki ci *Leeral yi*, fi téere
biy waaja jeexe.

Ubbite gi

Njàlbéen ga mooy téere bi jékk ci Mbind mu sell mi, te moo jiitu ci Tawreetu yonent Yàlla Musaa.

Téere bu mag, biy kàddug Yàlla gépp, juróom benn fukki téere laak juróom benn. Yàlla moo tånn ay yonent ak ñeneeni nit ci diiru junniy at ak juróomi téeméer, xiir léen ci bind kàddoom. Yonent Yàlla Musaa moo bind Tawreet. Mooy juróomi téere yi jiitu ci Mbind mu sell mi.

Téereb *Njàlbéen ga* moo ténk ndoortel lépp lu Yàlla sàkk, muy asamaan ak suuf ak gàncax geek rab yi, ba ci nit ; lépp di lu baax.

Téere bii nag wone na ni àddina mujj mel, ndax ñaawteefi nit, yi law ba sunu jonni Yàllay tey. Gis nañu ci *Njàlbéen ga* ne nit dafa dale ca Aadama ak Awa déggadil Yàlla, di wuta moom boppam tey fippu, te loolu mooy bàkkaaram. Mu jural ko lu bon, jural ko coonob àddina bu tar, tey gëna tar, soreele kook Yàlla. Booba la dee tàmbale ci àddina. Nekkinu nit mujj na naqari lool, nekkinu suuf it noonu, wuuteek ba Yàlla di sàkk lépp, ba mu baax.

Nu gis ne *Njàlbéen ga* dafa lëkkaloo ak yeneen wàll yi ci des yépp, di benn xibaar buy dégtal nit alkandeem, gi sababoo ci bàkkaaram, te di ko xamal mbaaxu Yàlla ñeel képp kuy doom Aadama. Waaye xibaar la it buy yégle àtteb Yàlla, ñeel ñi xalab aw yiwan.

Téere bi manees na koo séddale juróomi pàcc :

- a. Bi jiitu di biral ni Yàlla sàkke asamaan ak suuf. (Saar 1–2)
- b. Pàccub ñaareel bi di xamle bàkkaaru Aadama ak Awa, ak saafara sa ca Yàlla sàkk. (Saar 3)
- c. Pàccub ñetteel bi moo nuy limal askanu Kayin ak askanu Set, ba ca jamonoy yonent Yàlla Nòoyin ak mbënn, ma Yàlla tase àddina ngir mbonu nit gu jérgi dayo. (Saar 4–8)
- d. Pàccub ñeenteel bi dale fa mbënn ma weesoo, te Yàlla yeosal àddina, fas kóllëreek Nòoyin, ba fa doomi Aadama yi tabaxe

taaxum Babel. Foofa Yàlla tasaare waa àddina ndax nit ñeek seen pexe mu jubadi. (Saar 9–11.9)

e. Pàccub juróomeel bi mooy nettali jaar-jaari Ibraayma, moo indi it na ko Yàlla wooye. Moo xamle ba tey cosaanu Isaaxa, di kilifag giir, ak Yanqóoba, di kilifag giir, ba ca janti Yuusufa. (Saar 11.10–50) Jaar-jaari Yuusufa am na solo lool. Yàlla sottal na ci moom la mu dige woon. Yuusufa jaar na ci ay nattu yu bare, waaye Yàlla soppi na ko ay xéewal ba askanu Ibraayma mana mucc. Moo tax mu wax ca *Njàlbéen ga* ne : « Dëgg la, fexeel ngeen ma lu bon, waaye Yàlla walbati na ko, def ko lu baax, ba dogal li am tey jii, muy bakkan yu bare yi mucc. » (50.20)

Ci kaw loolu gis nanu ne, téereb *Njàlbéen ga* làqul matadig nitoo nit, te yonenti Yàlla yi sax muccuñu ci bàkkaar. Ku ci nekk téere bii fésal na sag ndëngte. Looloo tax du kenn ci yonent yi ku manoona sottal li Yàlla tèralal doom Aadama, ngir mu mucc ci noteelu bàkkaar, mucc ci sànkute gi bàkkaar jur, ba jot ci yiwu Yàlla wi koy texeel.

Bu loolu weesoo, téereb *Njàlbéen ga* leeral na ci saar 12, aaya 3 (12.3) ne, la Yàlla digoon Ibraayma, maami aji gëm ñi, dig ko doomam Isaaxaak sëtam, Yanqóoba, moom Isaaxaak askanam ñoo ko jëkkoona jagoo naam. Waaye dige la bu jaare ca ñoom, doon barke bu xeeti àddina yépp di taasu.

Ibraayma wone na nu nit wara def, ba jot ci li Yàlla dige. Nit daa wara gëm dëgg te wóolu Yàlla ci lu wér. Ngëm googu ak kóolute googu ci Yàllaak kàddoom moo mana tax nit ku nekk mana taasu ci barke bi Yàlla dig Ibraayma, doonte kenn yelloowu ko.

Pexe mi Yàlla lalal nit ngir texeem te misaaloon ko xaat ci *Njàlbéen ga* ci saar 3, aaya 15 (3.15), ak barke boobu mu dig askanu Ibraayma, mu ngi sottee ci Almasi bi masula def bàkkaar. Ndax Yàlla kat woo na ñépp, xeetoo xeet, ngir ñu doon askanu Ibraayma ci wàllu ngëm, di mbooloom nit ñi ko gëm, moom Almasi bi, gëm ne jot na léen fa Yàlla, te seen jëf taxul. Noonu la Yàlla di àttee ne, nit ñooñu jub nañu, muy seen ug texe.

Yéen ñiy jàng téere kàddug Yàlla gii, nu ngi leen di ñaanal ngeen barkeelu ci, ba dajeek yiwu Yàlla.

Manees na koo jàng fii ci internet : www.BibleWolof.com, te it manees naa am kasetam.

Njàlbéen ga

di xaaj bi jëkk ci Tawreetu Musaa

Yàlla sàkk na àddina, fal ci nit

1 ¹ Ca njàlbéen ga Yàlla sàkk na asamaan ak suuf. ² Suuf nag da ne woon maraas, ne wëyën, lëndëm muur ndox mu xóot mi, lale ca kaw, Noowug Yàlla di wér, tiim ndox mi.

³ Ba loolu amee Yàlla ne: «Na leer nekk,» leer daldi am. ⁴ Yàlla gis ne leer gi lu baax la, mu xàjjale leer ak lëndëm. ⁵ Yàlla tudde leer gi bëccëg, lëndëm gi guddi. Ngoon jot, suba dugg, muy bés ba jëkk.

⁶ Yàlla ne: «Na aw dénd dox diggante ndox yi, ngir xàjjale leen, yii fii, yii fale.» ⁷ Yàlla nag sàkk dénd wi, xàjjalee ko ndox yi féete dénd wi suuf ak yi ko féete kaw. Mu daldi nekk noona. ⁸ Yàlla tudde dénd wi asamaan. Ngoon jot, suba dugg, muy bés sub ñaareel ba.

⁹ Yàlla ne: «Na ndox, mi asamaan tiim, gëndoo benn bérab, ba joor gu wow feeñ.» Mu daldi nekk noona. ¹⁰ Yàlla tudde joor gu wow gi suuf, ndox mi gëndoo, mu tudde ko géej. Yàlla gis ne baax na.

¹¹ Yàlla ne: «Na suuf sax ñax, muy gàncax gu ànd ak jiwoom, ak garab yuy meññ tey jur seeni jiwu, lu ci nekk ak wirgoom ci kaw suuf.» Mu daldi nekk noona. ¹² Suuf nag sax ñax, muy gàncax gu ànd ak wirgoy jiwoom, ak garab yuy meññ tey jur seeni wirgoy jiwu. Yàlla gis ne baax na. ¹³ Ngoon jot, suba dugg, muy bés sub ñetteel ba.

¹⁴ Yàlla ne: «Na am ay leer ci asamaan, ngir xàjjale guddi ak bëccëg, te doon ay tegtal, yuy ràññle jamono yi, tey takk bés yi ak at yi. ¹⁵ Nañu nekk ay leer ci asamaan si, di leeral suuf.» Mu daldi nekk noona. ¹⁶ Yàlla sàkk ñaari leer yu mag, gi gëna mag yilif bëccëg, gi gëna ndaw yilif guddi; mu sàkk it biddiiw yi. ¹⁷ Yàlla nag teg leen ci asamaan, di ca leeral suuf, ¹⁸ ñuy yore guddi ak

bëccëg, tey xàjjale lëndëm ak leer. Yàlla gis ne baax na.¹⁹ Ngoon jot, suba dugg, muy bésub ñeenteel ba.

²⁰ Ba loolu amee Yàlla ne: «Na ndox fees ak ay ndiiraani xeeti bindeeef, te ay picc tiim suuf, di naaw ci asamaan.»²¹ Ci biir loolu Yàlla bind rabi géej yu mag yi ak mboolem mbindeef muy féey tey ramm-rammi ci ndox mi, mu ci nekk ak wirgoom, teg ca lépp luy boroomi laaf, lu ci nekk ak wirgoom. Yàlla gis ne baax na.²² Ba mu ko defee Yàlla barkeel leen, daldi ne: «Giirleen te bare, ba fees ndoxi géej.» Mu neeti: «Na picc yi bare ci kaw suuf.»²³ Ngoon jot, suba dugg, muy bésub juróomeel ba.

²⁴ Yàlla ne: «Na suuf génne ay bindeeef, mu ci nekk ak wirgoom: ag jur, luy raam ak i rabi àll, lu ci nekk ak wirgoom.» Mu daldi nekk noona.²⁵ Yàlla dafa bind rabi àll yi, lu ci nekk ak wirgoom, jur gu ci nekk ak wirgoom, ak lépp luy raam ci kaw suuf, lu ci nekk ak wirgoom. Yàlla nag gis ne baax na.

²⁶ Yàlla ne: «Nanu bind nit ci sunu melokaan, mu nirook nun, te na yilif jëni géej ak picci asamaan ak jur gépp ak suuf sépp ak lépp lu ciy raam.»

²⁷ Yàlla dafa bind nit ci takkndeeram;
ci takkndeeru boppam la Yàlla bind nit,
góor ak jigéen la bind.

²⁸ Yàlla barkeel leen ne leen: «Giirleen te bare, ba fees àddina, di ko saytu; te it yilifleen jëni géej ak picci asamaan ak mboolem mbindeef muy yëngu ci kaw suuf.»

²⁹ Yàlla ne: «Xool-leen, jox naa leen gépp gàncax gu ànd ak jiwoom ci kaw suuf sépp ak gépp garab guy meññ tey jur jiwoom, muy seen dund.³⁰ Naka rabi àll yépp it, ñook picci asamaan yépp ak lépp luy raam ci kaw suuf, te di boroom bakkan, jox naa leen lépp luy ñax mu tooy, ñoom itam, muy seen lekk.» Mu daldi nekk noona.

³¹ Yàlla nag gis li mu def lépp, fekk lépp baax lool. Ngoon jot, suba dugg, muy bésub juróom benneel ba.

2 ¹Ci kaw loolu asamaan ak suuf ak li ñu ëmb lépp mat. ²Bésub juróom ñaareel ba fekk na Yàlla matal liggéeyam. Mu dal-lu nag ca bésub juróom ñaareel ba, gannaaw ba mu liggéeyee loolu lépp. ³Yàlla daldi barkeel bésub juróom ñaareel ba, def ko bés bu °sell, ndax da caa dal-lu woon gannaaw liggéey, ba mu sàkke lépp.

Cosaanal asamaan ak suuf

(Saar 2.4---4.26)

Yàlla dugal na nit Àjjana, jox ko ndigal

⁴Liy cosaanal asamaan ak suuf, ba ñu leen di sàkk, mooy lii. Bés ba Aji Sax ji Yàlla sàkkee suuf ak asamaan, ⁵genn garab nekkagul woon ci kaw suuf, te genn gàncax saxagul; ndaxte booba Yàlla Aji Sax ji tawagul, te nit kuy bey amagul. ⁶Ci biir loolu mbënn di balle ci suuf, di tooyal fépp. ⁷Yàlla Aji Sax ji nag móol nit ci pëndu suuf, sol ngelawal dund ci paxi bakkanam, nit daldi doon boroom bakkan.

⁸Naka noona Yàlla Aji Sax ji jëmbat tool ca biir Àjjana fa féete penku ba, tàbbal ca nit ka mu bind. ⁹Yàlla Aji Sax ji nag saxal ci suuf lépp luy garab gu meññeef ma rafet te neexa lekk; mu def it garab gay taxa dund ca digg tool ba, moom ak garab gay taxa xam lu baax ak lu bon.

¹⁰Amoon na dex guy balle Àjjana, di suuxat tool ba, dale fa nag, séddlikoo, def ñeenti wal. ¹¹Turu menn wal ma di dexu Pison, moo wér réewum Awila mépp. Wurus a nga woon ca réew mooma, ¹²di wurusu ngalam; te it ndàbb lu neex xet a nga fa woon ak per yu jafe yu ñuy wax onigsë. ¹³Ñaareelu dex ga di Giyon, wér réewu °Kuus mépp; ¹⁴turu ñetteelu dex ga di Tiigar, féete réewum Asiri penku; ñeenteelu dex ga di Efraat.

¹⁵Yàlla Aji Sax ji nag jël nit ki, tàbbal ko biir toolub Àjjana, mu di ko bey ak a sàmm. ¹⁶Yàlla Aji Sax ji sant nit ki, ne ko: «Man ngaa lekk ci mboolem garabi tool bi, ¹⁷waaye bul lekk ci garab giy taxa xam lu baax ak lu bon, ndaxte bés boo ci lekkee kat, li wér mooy fa ngay doxe dee.»

¹⁸ Yàlla Aji Sax ji daldi ne: «Wéet baaxul ci nit, kon dinaa ko bindal ku koy jàpple te jekk ci doon wéttalam.» ¹⁹ Loolu fekk na Yàlla Aji Sax ji sàkk ci suuf njà-àll yépp ak njanaaw yépp, daldi leen indil nit, di seet nu leen nit di tudde; te tur wu mu leen jox, muy moom. ²⁰ Ba mu ko defee nit kooku, di Aadama, tudd jur gépp ak picc yépp ak rabi àll yépp, waaye fekku ca ku koy jàpple te jekk ci doon wéttalam.

²¹ Bi loolu amee Yàlla Aji Sax ji nelawloo Aadama nelaw yu xóot. Ba muy nelaw nag, mu rocci genn ciy faaram, fatte pax ma aw suux. ²² Yàlla Aji Sax ji bind jigéen ci faar, gi mu jéle ci Aadama, indil ko ko. ²³ Aadama ne tonet, daldi ne:

«Waaw kay nag, kii moo bokk ci samay yax ak sama suux!

Dees na ko tudde jigéen, ndaxte ci góor lees ko jéle^a.»

²⁴ Looloo tax góor di bàyyikoo ci ndeyam ak baayam, ànd ak soxnaam, ñuy kenn.

²⁵ Ku góor ki ak soxnaam, ñoom ñaar ñépp, yaramu neen lañu defoon, te amuñu ci woon genn kersa.

Yàlla dàq na nit Àjjana

3 ¹ Jaan nag moo gënoona muus ci rabi àll, yi Yàlla Aji Sax ji sàkk yépp. Jaan ja moo ne jigéen ja: «Ndax wóor na ne Yàllaa ne: “Buleen lekk ci doomi genn garabu tool bi”?» ² Jigéen ja wax jaan ja, ne ko: «Man nanoo lekk ci doomi garabi tool bi kay. ³ Waaye garab gi ci digg tool bi la Yàlla ne: “Buleen ci lekk, buleen ko laal sax, lu ko moy ngeen dee.”» ⁴ Jaan ja ne jigéen ja: «Déedéet, dungeen dee! ⁵ Waaye Yàlla xam na ne bés bu ngeen ci lekkee, seeni bët dina ubbiku, ngeen mel ni Yàlla, xam lu baax ak lu bon.»

^a 2.23 Ni ñuy wooye góor ak ni ñuy wooye jigéen dañoo jegeyoo ci làkku ebrë.

⁶ Jigéen ja dafa gis ne garab gi rafet na, niru na lu neex, te mata bëgg ci kuy wuta am xel, mu witt ci doom yi, lekk; jox ci jëkkëram, ji mu àndal, moom it mu lekk. ⁷ Seeni bët daldi ubbiku, ñu xam ne def nañu yaramu neen. Ba mu ko defee ñu ràbb xobi garabu figg, ngemboo.

⁸ Gannaaw loolu ñu dégg tànki Yàlla Aji Sax ji, muy doxantu ca tool ba, fekk ker gi sedd, ñu daldi fexee làqu Yàlla Aji Sax ji ci biir garabi tool bi. ⁹ Yàlla Aji Sax ji nag ne Aadama: «Ana nga?» ¹⁰ Mu ne ko: «Damaa dégg say tànk ci tool bi, tiit, ndax yaramu neen laa def, ma daldi làqu.» ¹¹ Yàlla Aji Sax ji ne ko: «Ku la xamal ne dangaa def yaramu neen? Mbaa du dangaa lekk ca garab, ga ma la aaye, waay?» ¹² Aadama ne ko: «Jigéen, ji nga ma booleel de, moo ma jox ci garab gi, ma lekk.» ¹³ Yàlla Aji Sax ji ne jigéen ja: «Yaw, li nga def nii mooy lan?» Jigéen ja ne ko: «Aa, jaan de moo ma nax, ba ma lekk ci.»

¹⁴ Yàlla Aji Sax ji nag ne jaan ja:

«Gannaaw def nga loolu,
yaw rekk ay alku ci rabi kér yépp ak rabi àll yépp;
dinga watu, di lekk pënd sa giiru dund gépp.

¹⁵ Dinaa def mbañeel sa digganteek jigéen ji,
ba dëddale sa xeet ak xeetam,
muy toj sa bopp,
nga di ko màtt ci téstën.»

¹⁶ Yàlla teg ca ne jigéen ja:

«Dinaa taral sa metitu mat,
ci metit ngay wasin.

Sa bëgg-bëggú bakkan dina la xiir ci sa jëkkér,
te moo lay teg tànk.»

¹⁷ Mu tegaat ca ne Aadama: «Gannaaw dégg nga sa waxu soxna, ba lekk ci garab gi ma la aaye,
dinaa rëbb suuf ndax yaw;
coono bu metti nga ciy dunde sa giiru dund gépp.

¹⁸ Suuf dina la meññalal ay dég ak i dagg,

doo lekk te beyoo,

¹⁹ saw ñaq ngay dunde,

ba kera ngay dellu ci suuf, si ma la jële;

ndaxte pënd nga,

te dinga dellu di pënd.»

²⁰ Aadama nag tudde soxnaam Awa (mu firi Dund), ndax mooy ndeyu képp kuy dund. ²¹ Gannaaw gi Yàlla Aji Sax ji sàkkal Aadama ak soxnaam ay yérey der, wodde leen. ²² Yàlla Aji Sax ji daldi ne: «Léegi nit mel na ni nuneey! xam lu baax ak lu boneey! kon nag bumu tàllal loxoom, di witt ci doomi garab guy taxa dund, di lekk, bay dund fàww.»

²³ Ba loolu amee Yàlla Aji Sax ji génne ko toolub Àjjana, muy bey suuf, si ñu ko sàkke. ²⁴ Da koo dàq, ba noppi teg ca penkub toolu Àjjana ba ay malaakay serub^b, boole ca jaasi juy xuyy-xuyyi, tey dem ak a dikk, di wattu yoon, wa jém ca garab gay taxa dund.

Kayin rey na Abel

4 ¹ Gannaaw loolu Aadama dëkkoo na soxnaam Awa, mu ëmb, am Kayin, mu ne: «Am naa doom ju góor ci ndimbalu Aji Sax ji^c.» ² Awa teg ca rakkam, Abel. Abel di sàmm, Kayin di bey^d.

³ Nu dem ba mu yàgg, Kayin sàkk ci mbeyam, jébbal ko Aji Sax ji, màggale ko ko. ⁴ Abel moom jébbal ko nebonu jur, ga jékka juddu ca géttam. Aji Sax ji nangul Abel, ⁵ te nangulul Kayin. Kayin nag mer lool, ba ne fóññ.

⁶ Aji Sax ji ne Kayin: «Lu la taxa mer, ba ne fóññ nii? ⁷ Soo defee lu baax, dees na la nangul; soo deful lu baax, bàkkaar a ngi lay yeeru ci sa bunt, di la térook a wut, waaye yaa ko wara man.»

^b **3.24 serub:** serub yi ay bindeeif lañu yu teew fa Yàlla.

^c **4.1** Awa mu ngi dendle turu taawam Kayin ak baatu ebrë biy tekki «am».

^d **4.2 Kayin, Abel:** am na ñu leen gëna xam ci turi Xabiil ak Abiil.

⁸ Ci kaw loolu Kayin séq ak rakkam Abel wax. Ba mu ko defee ñu dem ca àll ba, Kayin dal ci kaw Abel, bóom ko. ⁹ Aji Sax ji ne Kayin: «Ana sa rakk Abel?» Mu ne ko: «Gisuma ko de; xanaa maa wara sàmm sama rakk?» ¹⁰ Yàlla ne ko: «Loo def? Sa deretu rakk jaa ngi yuuxoo ci suuf, ma di ci dégg. ¹¹ Léegi dinga alku, ba suuf dummóoyu la, moom mi ubbi gémmiñam, naan sa deretu rakk, ji nga tuur. ¹² Boo beyee, dootu nangu. Dinga dëkke danj-danj, di wëreelu ci àddina.»

¹³ Teewul Kayin wax Aji Sax ji ne ko: «Sama mbugal diis na lool, ba àttanuma ko! ¹⁴ Ndegam tey jii danga maa dàq, xañ ma sa jataay, dinaa dëkke danj-danj, di wëreelu ci kaw suuf, te kon ku ma gis rey ma.» ¹⁵ Aji Sax ji ne ko: «Kon nag ku la rey, yaw Kayin, dina jot juróom ñaari yoon lu ko raw.» Ba loolu amee mu sàkkal Kayin màndarga, ba ku ko gis du ko rey. ¹⁶ Kayin daldi bàyyikoo ca Aji Sax ji, dem dëkki réewu Nòdd^e, fa féete Àjjana penku.

Askanu Kayin

¹⁷ Gannaaw loolu Kayin dëkkoo na soxnaam, mu èmb, am Enog. Ci biir loolu Kayin sanc ab dëkk, dippee ko doomam ju góor Enog. ¹⁸ Enog jur Iraat; Iraat jur Mexuyayel; Mexuyayel jur Metusayel; Metusayel jur Lemeg. ¹⁹ Lemeg nag jél ñaari jabar, aawo bi tudd Ada, ñaareel bi di Silla. ²⁰ Ada taawloo Yabal, miy cosaanu sàmm yi yìngaan, ²¹ teg ca Yubal, miy cosaanu ñi mane xalam ak toxoro. ²² Silla moom jur Tubal Kayin miy tègg lépp luy jumtukaayu xànjär ak weñ. Tubal Kayin am na jigéen bu tudd Naama.

²³ Lemeg nag ne ay soxnaam:

«Dégluleen maa, yéen soxnay Lemeg,
teeyluleen maa, yéen Ada ak Silla.

Nit a ma gaañ, ma bóom,
goneg jàmbaar dóor ma, ma faat.

²⁴ Kayin kay, lees di feyul juróom ñaari yoon,
ne, bu dee Lemeg mii, muy juróom ñaar fukki yoon ak juróom ñaar.»

^e 4.16 Nòdd baatu ebrë la buy tekki «ku dëkkul fenn».

²⁵ Bi loolu wéyee Aadama dëkkoo soxnaam, mu am doom ju góor; tudde ko Set (mu firi May), ndax da ne: «Yàlla may na ma weneen askan, mu wuutu Abel, mi Kayin rey.» ²⁶ Set it, am doom ju góor, tudde ko Enos. Fan yooya lañu tàmbalee tudd Aji Sax ji, di ko wormaal.

Askanu Aadama, ba ci Nòoyin

(Saar 5.1---6.8)

5 ¹ Ni téere indee askanu Aadama nii la. Ba Yàlla di sàkk nit, da koo bind ci melokaanam, ² góor ak jigéen la sàkk, barkeel leen, tudde leen Nit, keroog ba mu leen sàkkee.

³ Aadama dund téeméeri at ak fanweer (130), jur doom ju góor, mu bindoo melokaanam te nirook moom. Mu tudde ko Set. ⁴ Set juddu na, Aadama dundaat juróom ñetti téeméeri at (800), amaat ay doom yu góor ak yu jigéen.

⁵ Kon Aadama dund na juróom ñeenti téeméeri at ak fanweer (930), doora faatu.

⁶ Set moomee am na téeméeri at ak juróom (105), doora jur Enos. ⁷ Enos juddu na, Set dundaat juróom ñetti téeméeri at ak juróom ñaar (807), amaat doom yu góor ak yu jigéen. ⁸ Kon Set dund na juróom ñeenti téeméeri at ak fukk ak ñaar (912), doora faatu.

⁹ Enos nag am na juróom ñeent fukki at (90), doora jur Kenan. ¹⁰ Kenan juddu na, Enos dundaat juróom ñetti téeméeri at ak fukk ak juróom (815), amaat doom yu góor ak yu jigéen. ¹¹ Kon Enos dund na juróom ñeenti téeméeri at ak juróom (905), doora faatu.

¹² Kenan moomee am na juróom ñaar fukki at (70), doora jur Malaleel.

¹³ Malaleel juddu na, Kenan dundaat juróom ñetti téeméeri at ak ñeent fukk (840), amaat ay doom yu góor ak yu jigéen. ¹⁴ Kon Kenan dund na juróom ñeenti téeméeri at ak fukk (910), doora faatu.

¹⁵ Malaleel nag am na juróom benn fukki at ak juróom (65), doora jur Yeredd. ¹⁶ Yeredd juddu na, Malaleel dundaat juróom ñetti téeméeri at ak

fanweer (830), amaat ay doom yu góor ak yu jigéen.¹⁷ Kon Malaleel dund na juróom ñetti téeméeri at ak juróom ñeent fukk ak juróom (895), doora faatu.

¹⁸ Yeredd moomee am na téeméeri at ak juróom benn fukk ak ñaar (162), doora jur Enog. ¹⁹ Enog juddu na, Yeredd dundaat juróom ñetti téeméeri at (800), amaat ay doom yu góor ak yu jigéen. ²⁰ Kon Yeredd dund na juróom ñeenti téeméeri at ak juróom benn fukk ak ñaar (962), doora faatu.

²¹ Enog moomee, am na juróom benn fukki at ak juróom (65), doora jur Matusalem. ²² Matusalem juddu na, ba noppo Enog topp Yàlla ñetti téeméeri at (300), amaat ay doom yu góor ak yu jigéen. ²³ Kon Enog dund na ñetti téeméeri at ak juróom benn fukk ak juróom (365). ²⁴ Enog dafa topp Yàlla, ba jekki-jekki giseesatu ko, ndaxte Yàllaa ko yéege fa moom.

²⁵ Matusalem moomee am na téeméeri at ak juróom ñett fukk ak juróom ñaar (187), doora jur Lemeg. ²⁶ Lemeg juddu na, Matusalem dundaat juróom ñaar téeméeri at ak juróom ñett fukk ak ñaar (782), amaat ay doom yu góor ak yu jigéen. ²⁷ Kon Matusalem dund na juróom ñeenti téeméeri at ak juróom benn fukk ak juróom ñeent (969), doora faatu.

²⁸ Lemeg nag am na téeméeri at ak juróom ñett fukk ak ñaar (182), doora jur doom ju góor. ²⁹ Mu tudde ko Nóoyin (mu firi Noflaay) ndax dafa ne: «Kii moo nuy taxa noyyiwaat, noppal nu ci liggeey yu metti ak coonoy mbeyu suuf, si Aji Sax ji rëbb.» ³⁰ Nóoyin juddu na, Lemeg dundaat juróomi téeméeri at ak juróom ñeent fukk ak juróom (595), amaat ay doom yu góor ak yu jigéen. ³¹ Kon Lemeg dund na juróom ñaar téeméeri at ak juróom ñaar fukk ak juróom ñaar (777), doora faatu.

³² Nóoyin moomee am na juróomi téeméeri at (500), doora jur Sem ak Xam ak Yafet.

Yàlla fas na yéene tas àddina ndax mbonu nit

6 ¹ Bi nga xamee ne nit ñi tàmbali nañoo fulandiwu ci kaw suuf, te am ay doom yu jigéen, ² ay kèngam yu bare doole gis jigéen ñeek seen taar^f, ñuy jël ñi ñu bëgg ci ñoom, def leen i jabar. ³ Aji Sax ji daldi wax ne: «Manumaa bàyyi nit, muy wéyee dunde noo, gi ma ko may, ndax nit du dara lu dul suuxi neen, kon dinaa leen àppal diirub téeméeri at ak ñaar fukk (120).»

⁴ Ca jamono yooya ak itam gannaaw ba kèngam yu bare doole yooyu àndeek jigéeni àddina, ba am ca ay doom, ay ñeyi xaree nekkoon ci àddina. Ñooy jàmbaar ya woon te doonoon góor ñu amoon tur.

⁵ Aji Sax ji dafa gis ne mbonu nit màgg na lool ci biir àddina, te fu mu mana tollu, lu bon rekk lay xinte ci xolam. ⁶ Aji Sax ji nag am tiis ci xolam, ba mititlu li mu doon sàkk nit ci kaw suuf. ⁷ Aji Sax ji daldi ne: «Dinaa far ci kaw suuf doom aadama yi ma sàkk, nit ak jur, luy raam ak luy naaw, ndax mititlu naa li ma leen sàkk.» ⁸ Waaye fekk na Aji Sax ji xool Nóoyin bëti yérmande.

Askanu Nóoyin

(Saar 6.9---9.29)

⁹ Askanu Nóoyin mooy lii. Nóoyin nit ku jub la woon, di ku mat ci biir nit ñi mu bokkal jamono, te di kuy topp Yàlla. ¹⁰ Nóoyin nag amoon na ñetti doom yu góor: seeni tur di Sem, Xam ak Yafet.

¹¹ Booba fekk na àddina yàqu, te fees ak ay, Yàlla teg ci bëtam. ¹² Yàlla gis ne àddina yàqu na, ndaxte jëfi ñépp a bokk ñaaw fi kaw suuf.

¹³ Ba mu ko defee Yàlla ne Nóoyin: «Dogal naa ne dinaa boole faat mboolem boroom bakkan, ndaxte ayu nit dajal na kaw suuf. Dinaa leen boole ak li ci àddina, faagaagal.

¹⁴ «Yaw nag wutal dénku sippar, yettal ci sa bopp gaal gu mag; nga sàkk ci ay néeg, te diw ko koltaar biir ak biti. ¹⁵ Ni nga koy defare nii la. Na

^f 6.2 Manees na koo tekkee nii it: *ay malaaka yu ñu folli gis jigéeni àddina ak seen taar,*

guddaayu gaal gi di ñetti téeméeri xasab, yaatuwaay bi di juróom fukki xasab, taxawaay bi di fanweeri xasab.¹⁶ Yettal mbaar, mu ko tiim, te nga àggel gaal gi, bàyyi lu tollook xasab diggante kéméj yi ak mbaar mi. Sàkkal ko bunt ci wet gi, te séddale ko ñetti néeg yu tegloo, benn ci suuf, benn ci digg bi ak benn ci kaw.

¹⁷ «Maa ngi nii di indi mbënnu ndox ci kaw suuf, mu far lépp luy dund lu asamaan tiim; te lépp lu nekk ci kaw suuf dina dee.¹⁸ Waaye dinaa fas °kóllëre ak yaw, nga dugg ci gaal gi, yaak say doom ak sa soxna ak say soxnay doom.¹⁹ Te xeeti rab yépp nanga ci dugal ñaar ci gaal gi, wu ci nekk, nga def ko góor ak jigéen; su ko defee ngeen ànd muc. ²⁰ Xeetu picc wu ci nekk ak xeetu bàyyima wu ci nekk ak wépp xeetu rab wuy raam ci suuf, dina def ñaar, ñëw ci yaw, ba raw.²¹ Sàkkal ci bépp xeetu dund, denc, ngeen bokk dunde.»

²² Noonu la Nòoyin def. Lépp lu ko Yàlla sant, def na ko.

Yàlla musal na Nòoyin ci mbënn mi

7 ¹ Gannaaw ba loolu amee Aji Sax ji dafa wax Nòoyin ne ko: «Duggal ci gaal gu mag gi, yaak sa njaboot gépp, ndaxte niti jamono jii, yaw rekk laa ci gis, nga jub ni ma ko bëgge.² Xeeti rab yu set^g yépp yóbbale ci juróom ñaar yu góor ak juróom ñaar yu jigéen, ak ñaar ci xeeti rab yi setul, te ñuy góor ak jigéen.³ Te it xeetu picc mu nekk yóbbale ci juróom ñaar yu góor ak juróom ñaar yu jigéen, ngir seen xeet baña fey ci kaw suuf.⁴ Ndax kat li feek juróom ñaari fan dinaa wàcce taw ci kaw suuf diirub ñeent fukki guddi ak ñeent fukki bëccëg, ba far ci àddina mboolem mbindeef mu ma sàkk.»

⁵ Nòoyin daldi def la ko Aji Sax ji sant lépp.

^g 7.2 *rab yi set* ñoo di rab, yi Yàlla nangu, ñu sarxal ko.

⁶ Bi mbënn miy ñëw ci àddina, booba fekk na Nòoyin am juróom benni téeméeri at. ⁷ Nòoyin dugg na ca gaal ga, ànd ak ay doomam ak soxnaam ak soxnay doomam ya, ngir mucc ca ndoxu mbënn ma. ⁸ Rab yu set yi ak yi setul ak picc yi ak yiy raam ⁹ ànd nañu ak Nòoyin, dugg ca gaal ga, def ñaar-ñaar, góor ak jigéen, ni ko Yàlla sante Nòoyin. ¹⁰ Ba juróom ñaari fan wéyee nag, ndoxu mbënn ma agsi ci kaw suuf.

¹¹ At ma Nòoyin amee juróom benni téeméeri at, ca fukki fan ya ak juróom ñaar ca ñaareelu weer wa, kera la bëti ndox ya ne jàyy, jóge xóotey géej, bunti ndoxi asamaan ne kulbét, mu ne yureet, ¹² taw biy sottiku ci suuf diirub ñeent fukki guddi ak ñeent fukki bëccëg.

¹³ Keroog bés boobu la Nòoyin ànd ak i doomam yu góor, Sem ak Xam ak Yafet, ak soxnaam ak ñetti soxnay doomam yooyu, ñu dugg ca gaal ga, ¹⁴ àndandook rabu àll yépp, lu ci nekk ak wirgoom, ak jur gépp, lu ci nekk ak wirgoom, ak lépp luy raam ci kaw suuf, lu ci nekk ak wirgoom, ak lépp luy naaw, lu ci nekk ak wirgoom, muy picc mbaa boroomi laaf. ¹⁵ Lépp luy boroom bakkan def na ñaar-ñaar, ànd ak Nòoyin, dugg ca gaal ga, ¹⁶ mboolem xeetu mbindeef rekk, di góor ak jigéen, ni ko ko Yàlla sante. Ci kaw loolu Aji Sax ji ne ràpp buntu gaal gi, gannaaw bi Nòoyin duggee.

¹⁷ Mbënn ma nag di wal ci àddina diirub ñeent fukki fan. Ndox ya di yokku, gaal gay jóg, ba tëmb, tiim suuf lu sore. ¹⁸ Ma ngay gën di yokku, tey baawaan ci kaw suuf, ba gaal ga tëmb, di dem ca kaw ndox ma. ¹⁹ Ndox ma di walangaan, ba médd tund yu kawe ya fépp fu asamaan tiim. ²⁰ Muy yokku, di yokku, ba gëna kawe tund ya lu mat fukki xasab ak juróom.

²¹ Mboolem mbindeef mu daan dox ci kaw suuf dee na ca. Picc yi ak jur gi ak rabi àll yi ak lépp luy raam ci kaw suuf dee na, ñoom ak nit ñépp.

²² Mboolem mbindeef muy boroom bakkan ci kaw suuf a bokk dee. ²³ Luy dund ci àddina daldi sàngku, ba nit ak jur ak luy raam ak luy naaw-- lépp la Aji Sax ji raafal ci àddina. Nòoyin rekk a des, moom ak ña àndoona ak moom ca gaal ga.

²⁴ Ndox mi nag di wal-wali ci kaw suuf diirub téeméeri fan ak juróom fukk.

Nòoyin génn na gaal gu mag ga

8 ¹ Ci biir loolu Yàlla xalaat na Nòoyin ak li mu nekkal ci gaal gi, di rabi àll yi ak jur gi. Yàlla daldi yebal ngelaw, mu wal kaw suuf, ba ndox yi wàcc.

² Bëti ndox ya ca xóote ya dafa taxaw, bunti ndoxi asamaan têju, taw bi dal. ³ Ci kaw loolu ndox mi taa ci suuf di wàññiku. Bi téeméeri fan yi ak juróom fukk matee nag, ndox ma gëna néew. ⁴ Ba juróom ñaareelu weer wa amee fukki fan ak juróom ñaar, gaal gaa nga teereji tundi Araraat. ⁵ Ndox may wàññiku rekk ba ca fukkeelu weer wa. Keroog ba fukkeelu weer wa teroo, ca la njobbaxtali tund ya tàmbalee feeñ.

⁶ Teg nañu ca ñeent fukki fan, Nòoyin doora ubbi poroxndoll, ba mu sàkkaloon gaal ga, ⁷ daldi yebal ab baaxoñ, muy naaw, di dem ak a dikk, ba ndox mi fendi ci kaw suuf. ⁸ Mu teg ca yebal pitax, ba xam ndax ndox mi ci suuf fer na. ⁹ Teewul pitax ma gisul fenn fu mu tag, ndax ndox mi muur na suuf sépp. Mu délsi nag fa moom ca gaal ga. Nòoyin tållal loxoom, jàpp ko dugal ci biir fi wetam. ¹⁰ Négandiku na juróom ñaari fan, doora yebalaat pitax ma. ¹¹ Ba mu délse ca ngoon, indaalewul lu moy xobu oliw wu tooy wu keppe ca sàll wa. Nòoyin xam ne ndox mi taa woon ci suuf, fer na. ¹² Mu négati juróom ñaari fan, bàyyiwaat pitax ma. Boobu yoon nag délsiwaatul ca moom.

¹³ At ma Nòoyin amee juróom benni téeméeri at ak benn, keroog benn fanu weer wa jëkk, ndox ma taa woon ca suuf daldi fendi. Nòoyin ubbi kubeer ga,

xool, ba gis ne kaw suuf sépp wow na.¹⁴ Keroog ñaar fukki fan ak juróom ñaar ca ñaareelu weer wa, ca la suuf si doora wow koñj.

¹⁵ Ba loolu amee Yàlla ne Nòoyin: ¹⁶ «Génnal gaal gi, yaak sa soxna ak say doom ak say soxnay doom. ¹⁷ Génnewaaleel lépp luy xeetu mbindeef mu ngeen àndal: picc yi ak bàyyima yi ak luy raam, ñu fulandiwu ci kaw suuf, daldi giir te bare.» ¹⁸ Nòoyin daldi génn, moom ak i doomam ak soxnaam ak soxnay doomam ya. ¹⁹ Rabi àll yi ak luy raam ak luy naaw ak luy dox ci kaw suuf-- lépp génne ca gaal ga, lu ci nekk ak wirgoom.

²⁰ Naka la Nòoyin génn, daldi sàkkal Aji Sax ji sarxalukaay, màggale ko ko. Mu sàkk nag ci mboolem rab wu °set ak mboolem picc mu set, jébbal Yàlla ca sarxalukaay ba, muy °saraxu rendi-dóomal. ²¹ Ci kaw loolu xetug jàmm gillee ca sarax sa, yéeg fa Aji Sax ja. Booba la wax ci xolam ne: «Dootuma rëbb suuf mukk ndax nit, doonte ba muy ndaw lay dale xinte lu ñaaw ci xolam. Dootuma boole fàdd mukk lépp luy dund, nii ma ko defe.

²² Li feek suuf di suuf,

dootu njiwooy dakk mbaa ngóob,
te du sedd ak u tàngoor,
du nawet it mbaa noor,
mbaa guddeek bëccëg.»

Yàlla fas na kóllëre ak Nòoyin

9 ¹ Ci kaw loolu Yàlla barkeel Nòoyin ak i doomam ne leen: «Giirleen te bare, ba fees àddina. ² Mboolem rabi àll yi ak picci asamaan ak bindeeif yi y raam ci suuf, ak jëni géej yépp, dinañu leen ragal lool. Teg naa leen ci seeni loxo. ³ Man ngeena dunde boroom bakkan yooyu yépp. Jagleel naa leen bindeeif yooyu yépp, ni ma leen jagleele woon gàncax.

⁴ «Waaye buleen lekk yàpp wu ànd ak deret, ndaxte dund a ngi ci deret.

⁵ Seen dundu nit itam, mu ngi ci seen deret, kon kat, képp ku tuur seen deret dinaa ko ko topp. Te it mala mu ci rey nit dinaa ko ko topp, ni may toppe nit. Dinaa topp ku nekk deretu moroomam.

⁶ Ku tuur deretu nit,
na nit tuur deretam,
ngir melokaanu boppam
la Yàlla sàkke nit.

⁷ Yéen nag, giirleen te bare, fulandiwu ci kaw suuf te fees ko.»

⁸ Yàlla nag wax Nòoyin ak doomam, yi mu àndal, ne leen: ⁹ «Bés niki tey fasal naa sama bopp [°]kóllëre sama diggante ak yéen ak seen askan, ¹⁰ fas ko it sama diggante ak mboolem mbindeef mu ngeen àndal, muy picc ak ug jur mbaa rabi àll-- lépp daal lu génnandoo ak yéen ci gaal gi, di lépp luy dund ci kaw suuf. ¹¹ Ni may faseek yéen kóllëre nii la:

Deesatul boole bindeeef yépp, faat ci mbënn mukk.

Du menn mbënn mu deeti faagaagal àddina.»

¹² Yàlla neeti: «Kóllëre gi may fas ak yéen ak mboolem mbindeef mu ànd ak yéen, day sax ba fàww te liy màndargaam mooy lii: ¹³ def naa sama xon ci niir yi, muy màndargaal kóllëre, gi dox sama diggante ak àddina.

¹⁴ «Saa su ma dajalee niir yi ci jaww ji, ba xon gi feeñ ci niir yi, ¹⁵ damay daldi xalaataat kóllëre, gi ma fas sama digganteek yéen ak mboolem xeeti bindeeef, su ko defee ndox dootu sabab mbënn muy faagaagal lépp luy dund.

¹⁶ Xon gi day nekk ci biir niir yi, ma di ko gis, di xalaat kóllëre, gi ma fas fàww, sama diggante, man Yàlla, ak mboolem xeetu mbindeef mu nekk ci kaw suuf.» ¹⁷ Ci kaw loolu Yàlla ne Nòoyin: «Loolu mooy màndargaal sama kóllëre, gi ma fas ak mboolem mbindeef mu nekk ci kaw suuf.»

Mbirum Nòoyin ma ak i doomam

¹⁸ Doomi Nòoyin yu góor, yi génne ci gaal gi, ñooy: Sem, Xam ak Yafet; Xam mooy baayu Kanaan. ¹⁹ Ñooñu ñooy ñetti doomi Nòoyin yu góor, te ci ñoom la àddina sépp soqikoo.

²⁰ Nòoyin ab beykat la woon. Mu nekk nag ci njëmbatum reseñ. ²¹ Mu am bés mu naan biiñ, ba màndi, tèdd ci xaymaam, daldi sàgganu.

²² Ba loolu amee Xam, baayu Kanaan, gis céri baayam, génn waxi ko Sem ak Yafet ca biti. ²³ Sem ak Yafet ànd, jël malaan, teg ko ci seeni mbagg, doxe gannaaw ba agsi, doora sàng seen céri baay. Dañoo dummóoyu, ba gisuñu seen céri baay.

²⁴ Màndite ma giif, Nóoyin yewwu, daldi yég ni xale bi def ak moom. ²⁵ Ba mu ko defee mu ne:

«Yal na Kanaan torox,
bay jaamu jaami doomi ndeyam.»

²⁶ Mu dellu ne:

«Cant ñeel na Aji Sax ji, Yàllay Sem,
yal na Kanaan dib jaamam.

²⁷ Yal na Yàlla lawal askanu Yafet,
dëël ko ci xaymay Sem,
te Kanaan di seen jaam.»

²⁸ Gannaaw ba mbënn ma wéyee, Nóoyin dundaat na ñetti téeméeri at ak juróom fukk (350). ²⁹ Nóoyin dund na juróom ñeenti téeméeri at ak juróom fukk (950), doora faatu.

Askanu doomi Nóoyin

(Saar 10.1---11.9)

Xeet yi sosoo ci doomi Nóoyin

10 ¹ Askanu doomi Nóoyin mooy lii. Gannaaw ba mbënn ma wéyee, Sem ak Xam ak Yafet am nañu ay doom.

Li jëm ci askanu Yafet

² Doomi Yafet yu góor ñii la: Gomeer ak Magog ak Madéy ak Yawaan ak Tubal ak Meseg ak Tiraas. ³ Doomi Gomeer yu góor di Askenas, Rifaat ak Togarma. ⁴ Doomi Yawaan yu góor di Elisa ak Tarsis ak Kitim ak Dodanim.

⁵ Ni sosoo ci ñoom ñoo law ca wàllaa géej, meññ nag ay xeet ci seeni suuf, xeet wu ci nekk ak làkkam, def it ay làng ci seen biiri xeet.

Li jëm ci askanu Xam

⁶ Doomi Xam yu góor ñoo di ñii: Kuus ak Misrayim ak Puut ak Kanaan.

⁷ Doomi Kuus yu góor di Seba ak Awila ak Sabta ak Raama ak Sabteka. Doomi Raama yu góor di Saba ak Dedan.

⁸ Kuus moom itam jur Namróot, ki jékk di jàmbaar ju siiw ci kaw suuf, ⁹ mu doonoon rëbbkat bu maga mag. Looloo waral ñu naan: «Mbete Namróot, rëbbkat bu maga mag ba.» ¹⁰ Dëkk yi yéyi nguuram ñoo di: Babel ak Ereg ak Akàdd ak Kalne, gi ci réewu Sineyaar. ¹¹⁻¹² Ca réew mooma la Namróot jóge dem Asur, sanc dëkk bu mag boobee di Niniw, ak dëkk yooyee di Reyobot Ir ak Kala, ba Resen, gi ci diggante Niniw ak Kala.

¹³ Misrayim nag mooy maami Luddeen ñi ak Anameen ñi ak Leyabéen ñi ak Naftuyeen ñi ¹⁴ ak Pataruseen ñi ak Kasluyeen, ñooñee waa Filisti bàyyikoo ca seen réew; ak it Kaftoreen ñi.

¹⁵ Kanaan moo taawloo Sidon, teg ca Ett, ¹⁶ te mooy maami Yebuseen ñi ak Amoreen ñi ak Girkaseen ñi ¹⁷ ak Eween ñi ak Arkeen ñi ak Sineen ñi, ¹⁸ ak Arwàddeen ñi ak Semareen ñi ak Amateen ñi. La ca tegu làngi Kanaan tasaaroo. ¹⁹ Kemu suufas Kanaaneen ña, mu ngi tàmbalee Sidon, jaar weti Gerar, dem ba Gasa, wuti Sodom ak Gomor ak Atma ak Ceboylim, daldi teeri Lesa.

²⁰ Ñooñu ñooy askani Xam, askan wu ci nekk ak làngam ak làkkam, di ay xeet ci seeni réew.

Li jëm ci askanu Sem

²¹ Sem, miy magu Yafet, jur na moom itam ay doom yu góor. Mooy maami Eber ak askanam. ²² Doomi Sem yu góor ñii la: Elam ak Asur ak Arpagsàdd ak Ludd ak Aram. ²³ Góor ñi Aram jur ñii la: Uus ak Xuul ak Geter ak Maas. ²⁴ Arpagsàdd jur Sela, Sela jur Eber; ²⁵ Eber moom, jur ñaari doom yu góor,

kenn ki tudd Peleg (mu firi Séddlikoo), ndaxte ci jamonoom àddina dafa séddlikoo woon. Rakki Peleg mooy Yogtaan.

²⁶ Yogtaan a jur Alalomdàdd ak Selef ak Asarmawet ak Yera ²⁷ ak Adoram ak Usal ak Digla ²⁸ ak Obal ak Abimayel ak Saba ²⁹ ak Ofir ak Awila ak Yobab. Ñooñu ñépp di doomi Yogtaan yu góor. ³⁰ Ña nga dëkkoon ca wàllu Mesa, ga wuti Sefar, di diwaanu tund ya ca penku.

³¹ Ñooñoo askanoo ci Sem, askan wu ci nekk ak làngam ak làkkam, di ay xeet ci seeni réew.

³² Làngi doomi Nóoyin yu góor a ngoogu, làng gu nekk ak askanam, ñu diy xeet. Ci ñoom la xeet yépp jóge tasaaroo ci kaw suuf, gannaaw ba mbënn ma wéyee.

Yàlla safaan na làkku àddina, mu jaxasoo

11 ¹ Ca ndoorte la nag waa àddina sépp a bokkoon wenn làkk, seeni wax di benn. ² Bi nit ñi toxoo, jëm penku, dañoo gis ag joor ci réewu Sineyaar, ñu sanc fa. ³ Ñu ne: «Ayca nu defar ay móol yu ñu lakk cib taal, ba mu ñor.» Ci kaw loolu ñu def móol ya doji tabax, taqalee ko koltaar, ⁴ daldi ne: «Ayca nu tabax ab dëkk bu taax ma bëtt asamaan; kon dinanu am woy, te dunu tasaaroo ci kaw suuf.»

⁵ Ci kaw loolu Aji Sax ji wàcc, xoolsi dëkk bi ak taax, mi doom aadama yi tabax. ⁶ Aji Sax ji da ne: «Su ñu tàmbalee nii, di menn mbooloo te bokk wenn làkk, kon dara dootu leen të. ⁷ Ayca nu wàcc, safaan seen làkk, ba dootuñu déggoo.»

⁸ Ba loolu amee Aji Sax ji jële leen foofa, tasaare leen ci kaw suuf sépp, ñu yemale fa dëkk ba ñu doon tabax. ⁹ Looloo tax ñu tudde dëkk ba Babel (mu firi Safaan), ndax foofa la Aji Sax ji safaañe làkku àddina sépp, mu jaxasoo, te fa la leen tasaaree ci kaw suuf sépp.

Askanu Sem, maamu Ibraam

(Saar 11.10-26)

¹⁰ Askanu Sem mooy lii. Sem am na téeméeri at, doora jur Arpagsàdd, fekk na mbënn ma weesu, ba mu am ñaari at. ¹¹ Arpagsàdd juddu na, Sem dundaat juróomi téeméeri at (500), juraat ay doom yu góor ak yu jigéen.

¹² Arpagsàdd am fanweeri at ak juróom, jur Sela. ¹³ Sela juddu na, Arpagsàdd dundaat ñeenti téeméeri at ak ñett (403), juraat ay doom yu góor ak yu jigéen.

¹⁴ Sela am fanweeri at, jur Eber. ¹⁵ Eber juddu na, Sela dundaat ñeenti téeméeri at ak ñett (403), juraat ay doom yu góor ak yu jigéen.

¹⁶ Eber am fanweeri at ak ñeent, jur Peleg. ¹⁷ Peleg juddu na, Eber dundaat ñeenti téeméeri at ak fanweer (430), juraat ay doom yu góor ak yu jigéen.

¹⁸ Peleg am fanweeri at, jur Rew. ¹⁹ Rew juddu na, Peleg dundaat ñaar téeméeri at ak juróom ñeent (209), juraat ay doom yu góor ak yu jigéen.

²⁰ Rew am fanweeri at ak ñaar, jur Serug. ²¹ Serug juddu na, Rew dundaat ñaar téeméeri at ak juróom ñaar (207), juraat ay doom yu góor ak yu jigéen.

²² Serug am fanweeri at, jur Naxor. ²³ Naxor juddu na, Serug dundaat ñaar téeméeri at, juraat ay doom yu góor ak yu jigéen.

²⁴ Naxor am ñaar fukki at ak juróom ñeent, jur Teraa. ²⁵ Teraa gane na àddina, Naxor dundaat téeméeri at ak fukk ak juróom ñeent (119), juraat ay doom yu góor ak yu jigéen.

²⁶ Gannaaw ba Teraa amee juróom ñaar fukki at, am na Ibraam ak Naxor ak Aran.

Askanu Teraa, baayu Ibraam

(Saar 11.27---25.11)

²⁷ Askanu Teraa mooy lii. Teraa mooy baayu Ibraam^h ak Naxor ak Aran. Aran mooy baayu Lóot. ²⁸ Gannaaw loolu Aran faatu na lu jiitu faatug baayam

^h 11.27 *Ibraam* mii: Yàlla dina ko mujja tudde Ibraayma. Seetal ci 17.5.

Teraa, ca réew ma mu juddoo, di Urⁱ, dëkku Kaldeen ña. ²⁹ Ibraam ak Naxor jël nañu ay soxna; soxnas Ibraam tudd Sarayi, soxnas Naxor di Milka. Milka moomu, moom ak rakkam ju jigéen Yiska, Aran ay seen baay. ³⁰ Sarayi moomu masuloona am doom te it manu ko woona am.

³¹ Mu am bés Teraa ànd ak doomam Ibraam ak sëtam Lóot, mi Aran di baayam, ak Sarayi, soxnas Ibraam. Ñu bokk jóge Ur gu Kaldeen ña, jëm réewu Kanaan. Ba ñu demee ba Karan, daldi fay sanc. ³² Teraa dund na ñaar téeméeri at ak juróom (205), doora génn àddina, ñu denc ko Karan.

Yàlla sant na Ibraam, mu gàddaay

12 ¹ Aji Sax ji moo waxoon Ibraam, ne ko: «Jógeel sam réew, jóge ci say bokk ak sa kër baay, te nga dem ca réew mi ma lay won,

² ma def la ngay cosaanal xeet wu yaa,
barkeel la,
màggal sa tur,
ngay buntu barke;
³ ku la ñaanal barke, ma barkeel,
ku la móolu it, ma alag,
te xeeti àddina sépp
xala taasu ci sa barke.»

⁴ Ibraam daldi dem, na ko ko Aji Sax ji waxe woon, Lóot topp ca. Ba Ibraam di jóge Karan, booba am na juróom ñaar fukki at ak juróom (75). ⁵ Ibraam ànd ak soxnaam Sarayi ak Lóot, mi tuy baay bu ndaw ci moom. Mu yóbbale nag alal, ja mu dajale jópp, ak jaam, ya mu jënde Karan. Ñu jóge fa, jublu réewu Kanaan.

⁶ Ba ñu agsee Kanaan, Ibraam dafa jàll ca biir réew ma, ba àgg bérab bu °sell, ba féete ak Sisem, ca garab^j gu mag, ga ñuy wooye More. Booba fekk na waa Kanaan a nga woon ca réew ma. ⁷ Ci kaw loolu Aji Sax ji feeñu Ibraam ne

ⁱ 11.28 *Ur*: dëkk bu yàggoon la, te bokkoon ci réew, mi ñu tudde Iraag léegi.

^j 12.6 Xeetu garab la gu ñuy wax terebent.

ko: «Ñi soqikoo ci yaw laay jox réew mii.» Ibraam nag daldi tabaxal Aji Sax, ji ko feeñu, ab sarxalukaay.

⁸ Gannaaw loolu mu jóge fa, jëm tund, wi féete Betel penku, samp fa xaymaam; Betel féete ko sowu, Ayi féete ko penku. Foofa itam Ibraam tabaxal na fa Aji Sax ji sarxalukaay, tudd fa Aji Sax ji, wormaal ko. ⁹ Ibraam bàyyikooti fa, aw yoonam, jublu àllub Negew^k.

Ibraam dem na réewum Misra

¹⁰ Ca jamono jooja xiif a amoon ca réew ma, ba tax Ibraam dem réewum Misra, toogi fa, ndax xiif bu metti la woon. ¹¹ Naka lay jub Misra, daldi ne soxnaam Sarayi: «Déglu ma, xam naa ne ku rafet nga. ¹² Bu la waa Misra gisee, dinañu ne sama soxna nga. Te dinañu ma rey, nga des. ¹³ Kon nag ngalla waxal ne sama jigéen nga, ba tax ma am jàmm; su ko defee dees na ma bàyyi, ma dund, te di la ko gérème.»

¹⁴ Ba Ibraam àggee Misra, waa Misra gis ne jigéen ji mu àndal rafet na lool. ¹⁵ Jaraafi Firawna itam gis ko, di ko kañ ca Firawna ndax taar ba, ñu daldi ko yóbbu ca kér Firawna. ¹⁶ Firawna nag topptoo Ibraam bu baax ndax moom, ñu may ko ay gàtt ak ay nag, ay mbaam yu góor, ak ay jaam yu góor ak yu jigéen, ak ay mbaam yu jigéen ak i giléem.

¹⁷ Teewul Aji Sax ji wàcce ca Firawna ak waa kérampi jàngoro yu metti ndax Sarayi, soxnas Ibraam. ¹⁸ Firawna woolu Ibraam ne ko: «Li nga ma def nag? Lu tax waxoo ma ne kii sa soxna la? ¹⁹ Lu tax nga ne sa jigéen la, ba tax ma jël ko, bëgg koo def sama jabar? Ayca, sa jabar a ngoog, fabal te ne mott!» ²⁰ Naka la Firawna wax loolu ba noppo, daldi sant ay dagam, ñu génne Ibraam réew ma, moom ak soxnaam ak alalam jepp.

^k 12.9 àllub Negew: mu nga féete Kanaan bëj-saalum, nekk ca yoonu Misra. Li muy tekki mooy «wowaay».

Ibraam ak Lóot teqlikoo nañu

13 ¹ Bi loolu amee Ibraam dafa jóge Misra, moom ak soxnaam, yóbbaale alalam jópp, daldi dem ca àllub Negew, Lóot topp ca. ² Ibraam nag amoon alal ju bare diggante jur, xaalis ak wurus. ³ Gannaaw loolu mu awati yoonam, jóge àllub Negew, jém dëkk ba ñu naa Betel, dem ba àgg ca bérab, ba mu jëkkoona samp xaymaam, ci diggante Betel ak Ayi, ⁴ fa mu tabaxoon ab sarxalukaay. Ibraam nag tudd fa Aji Sax ji, wormaal ko.

⁵ Ci biir loolu Lóot, mi mu àndal, moom it yor jur gu gudd ak gu gátt ak i xayma, ⁶ ba tax xajatuñu ca réew ma, ndax seen alal dafa bare, ba manatuñu faa bokk dëkk. ⁷ Loolu tax sàmmi Ibraam ak sàmmi Lóot di jote. Rax ci dolli Kanaaneen ñi ak Periseen ñi ña nga woon ca réew ma.

⁸ Ba loolu amee Ibraam da ne Lóot: «Waay waay, bu xuloo am sama digganteek yaw mbaa say sàmm ak samay sàmm. Xanaa dunuy bokk nag?

⁹ Xanaa àll bi newul yàmblan̄ ngay gis? Nan teqlikoo, kay; boo demee càmmoñ, ma dem ndijoor; boo demee ndijoor, ma dem càmmoñ.»

¹⁰ Ba mu waxee ba noppi, Lóot dafa xool, gis joor, gi wér dexu Yurdan gépp, màndi ndox. Ndax laata Aji Sax jiy tas dëkk yu ñuy wax Sodom ak Gomor, àll bi jém Sowar dafa naatoon, ni réewum Misra naate, ba fab mel ni toolub Aji Sax ja^l. ¹¹ Ba mu ko defee Lóot tann̄ jooru Yurdan gépp, daldi toxu jém penku. Noonu lañu teqlikoo. ¹² Ibraam dékke réewu Kanaan, Lóot sance dëkk ya ca jooru Yurdan, daldi toxal xaymaam, samp ko Sodom. ¹³ Waaye waa Sodom ñu bon lañu woon, te mana moy Aji Sax ji lool.

Digeb Aji Sax ja ak Ibraam

¹⁴ Gannaaw ba Lóot teqlikook Ibraam, Aji Sax ji wax na Ibraam ne ko: «Téenal foofu nga taxaw, te séenu bëj-gànnhaar ak bëj-saalum ak penkook sowu, ¹⁵ ndaxte réew, mi ngay gis mépp, yaw laa koy may ba fàww, yaak ñi askanoo ci yaw. ¹⁶ Dinaa leen yokk, ba ñu tollu ni feppi suuf, ba feppi suuf

^l 13.10 Tool booba mooy Àjjana, fa Yalla jëkkoona dëkkal Aadama ak Awa.

gëna neexa waññ sa askan.¹⁷ Jógal wér réew mi mépp, ba mu daj, ndax yaw laa koy may.»

¹⁸ Ba mu ko defee Ibraam sempi xaymaam, ñëw dal Ebron ca garab yu mag ya ca toolub Mamre, daldi fay tabaxal Aji Sax ji sarxalukaay.

Ibraam wallu na Lóot

14 ¹ Ca jamonoy Amrafel buuru Sineyaar, ak Aryog buuru Elasaar, Kedorlamer buuru Elam, ak Tidal buuru Goyim, ² ànd nañu, dal ci kaw ñoom Bera, buuru Sodom, ak Birsa buuru Gomor, ak Sineyab, buuru Atma, ak Semeber buuru Ceboyim, ak it buuru dëkk ba ñuy wax Bela, mooy Sowar ba tey. ³ Ñooñoo booloo woon ca xuru Sidim, mooy géeju Xorom gi léegi. ⁴ Fekk na diiru fukki at ak ñaar Kedorlamer moo leen yilifoон, teewul ca fukkeelu at ma ak ñett ñu fippu.

⁵ Ca déwén sa Kedorlamer ak buur ya faroon ak moom, dem dàq Refayeen ña ca Àsterot Karnayim, ak Suseen ña ca Am, ak Emeen ña ca jooru Kiryaatayim, ⁶ ak Oreen ña ca seen tund wa ñuy wax Seyir. Da leena dàq ba ca garabu Paran gu mag ga ca wetu màndij ma. ⁷ Ñu jóge fa nag, waññiku, dem En Mispat, di Kades ba tey, daldi teg mboolem réewum Amalegeen ña tànk, boole ca song Amoreen ña dëkk Asason Tamar.

⁸ Ci kaw loolu buuru Sodom génn, mook buuru Gomor ak buuru Atma ak buuru Ceboyim ak buuru Bela, di Sowar ba tey, ñoom ñépp daldi làng, nara xare ca xuru Sidim, ⁹ di sot ñoom Kedorlamer, buuru Elam, ak Tidal buuru Goyim, ak Amrafel buuru Sineyaar, ak Aryog buuru Elasaar. Ñeenti buur di xareek juróom.

¹⁰ Waaye xuru Sidim woowu dafa feesoon dell ak i pax ak i kèmbi koltaar. Ba mu ko defee buuri Sodom ak Gomor di daw, far daanu ca kèmb ya. Ña ca des daw ba ca tund ya. ¹¹ Ña leen dàq nag, jël alalu Sodom ak Gomor yépp, nanguwaale seen dund bépp boole ca, daldi dem seen yoon. ¹² Booba lañu yóbbu Lóot ma dëkk Sodom, te Ibraam di baayam bu ndaw. Ci biir loolu ñu yóbbale li mu amoon lépp, dem.

¹³ Ba loolu xewee, kenn ci ñi ñu jàppoon rëcc, ñëw ci Ibraam miy ab °Ebrë, wax ko ko. Fekk na mu dëkk ca wetu garab yu mag ya woon ca toolub Mamre, ma dib Amoreen, di mbokk mu jege ci Eskol ak Aner, ñoom ñi doon wóllérey Ibraam.

¹⁴ Ba Ibraam déggee ne jàpp nañu Lóot ma muy baayam bu ndaw, fa saa sa daa dajale dagam, yi juddoo këram te tollu ci ñetti téeméer ak fukk ak juróom ñett (318), ñu dàq buur ya ba dëkk ba ñuy wax Dan. ¹⁵ Ibraam dafa xàjjale mbooloom, dal ci kaw buur ya guddi, dàq leen, topp ci ñoom ba Koba, ca bëj-gànnaru Damaas. ¹⁶ Ibraam nag delloosi alal ja jépp, nangu Lóot, mook alalam, ak jigéen ña ak ñeneen, ña ñu jàppoon.

Melkisedeg ñaanal na Ibraam barke

¹⁷ Gannaaw ba Ibraam dàqee Kedorlamer ak buur ya àndoон ak moom, ba délsi, buuru Sodom dafa génn, gatandu ko ca xur wa ñuy wax Sawe, ñu di ko wooye xuru Buur ba tey. ¹⁸ Ci kaw loolu Melkisedeg^m, buuru Salem, mi doon °sarxalkatu Yàlla Aji Kawe ji, daldi ñëw, indi mburu ak biiñ. ¹⁹ Mu ñaanal Ibraam ne ko:

«Yaw Ibraam, Yàlla na la Yàlla Aji Kawe ji barkeel,
moom mi sàkk asamaan ak suuf!

²⁰ Waaye jaaraamaa Yàlla Aji Kawe ji,
moom mi la dumaal say noon!»

Ba loolu amee Ibraam sàkk fukkeelu la mu lël lépp, jox ko.

²¹ Gannaaw loolu buuru Sodom wax Ibraam ne ko: «Jox ma nit, ñi nga jàpp, te nga fab alal ji.» ²² Ibraam nag wax buuru Sodom ne ko: «Man yékkati naa sama loxo, Yàlla Aji Sax ju Kawe ji seede, moom mi sàkk asamaan ak suuf, ²³ nee naa: duma jël ci yaw dara, du puso, bi gëna tuut sax, su ko defee doo mana wax ne yaa ma taxa am alal. ²⁴ Duma jël dara, lu weesu li sama nit ñi lekk ba noppi ak sama wàllu farandoo yi, di Aner ak Eskol ak Mamre, ñoom it, nañu jot seen wàll.»

^m 14.18 Melkisedeg mu ngi tekki «buuru njubte».

Yàlla fas na ak Ibraam kóllëre

15 ¹Gannaaw ba loolu wéyee kàddug Aji Sax ji dikke na Ibraam wax jii ci peeñu, mu ne ko: «Yaw Ibraam, bul ragal dara; man maay sa kiiraay, te sa yool dina màgg lool.» ²Ibraam ne ko: «Boroom bi, yaw Aji Sax ji, ana loo may may nag? Man awma doom sax, te ki wara donn sama alal moo di Elyeser, miy waa Damaas.» ³Ibraam teg ca ne: «Mayoo ma giir, te it jaam bu juddoo sama kér moo may donn.»

⁴Kàddug Aji Sax ji nag dikkal ko, ne ko: «Du moom moo lay donn, waaye ku sosoo ci sa geño moo lay donn.» ⁵Loolu weesu Aji Sax ji yóbbu ko ci biti ne ko: «Xoolal asamaan, te waññ biddiiw yi, ndegam man nga ko.» Mu dellu ne ko: «Noonu la sa askan di tollu.» ⁶Ibraam nag gëm na Aji Sax ji, ba tax Aji Sax ji bindal ko ko njub.

⁷Gannaaw loolu Aji Sax ji wax ko ne ko: «Man maay Aji Sax, ji la génnee Ur, ga ca Kaldeen ña, ngir may la réew mii, nga moom ko.» ⁸Ibraam ne ko: «Yaw Aji Sax ji sama Boroom, nan la may wóore ne maa koy moom?» ⁹Aji Sax ji ne ko: «Jélal wëlluw ñetti at ak bëyu ñetti at ak kuuyu ñetti at, boole ci pitaxu àll ak xati mu ndaw.» ¹⁰Ibraam boole yooyu yépp, rey, lu ci nekk mu dagg ko ci digg bi, dog bu nekk janook moroom ma, waaye daggul picc ya.

¹¹Ba mu ko defee ay tan jóge ca, dal ca kaw yàpp wa, Ibraam nag dàq leen.

¹²Ba jant bay so, ngëmmment lu réy a ko jàpp, tiitaange lu mag, ànd ak lëndëm gu ne këruus, ne milib ci kawam. ¹³Aji Sax ji wax Ibraam ne ko: «Déglul bu baax li ma lay wax: sa askan dinañu nekk ay doxandéem ci réew mu ñu moomul, ñu def leen i jaam, sonal leen diirub ñeenti téeméeri at.

¹⁴Waaye waa réew moomu leen di def i jaam, dinaa leen àtte. Gannaaw loolu sa askan dina ca génn, ànd ak alal ju bare. ¹⁵Yaw nag dinga gudd fan lool, doora nelaw, ñu denc la, nga fekki say maam ci jàmm. ¹⁶Say sët-sëtaat ay délsi fii bu seen jamono jotee, ndaxte bàkkaaru Amoreen ñiⁿ jéggeegul dayo.»

ⁿ 15.16 *Amoreen ñi*: ñoo jékkoona moom réewu Kanaan.

¹⁷ Ba jant sowee, ba guddi jot, njaq luy saxar, ànd ak jum buy tàkk, daldi jaar ci diggante dogi yàpp yooyu. ¹⁸Keroog Aji Sax ji fas na °kóllëre digganteem ak Ibraam, ne ko: «Ñi soqikoo ci yaw laa jox réew mii dale ci dexu Misra, ba ca dex gu mag googee di Efraat, ¹⁹mooy réewu Keneen ñi ak Keniseen ñi ak Kadmoneen ñi ²⁰ak Etteen ñi ak Periseen ñi ak Refayeen ñi, ²¹boole ci réewum Amoreen ñi ak Kanaaneen ñi ak Girkaseen ñi ak Yebuseen ñi.»

Ismayla juddu na

16 ¹Sarayi amul woon doom ak boroom këram Ibraam. Waaye fekk na mu am jaam bu juddoo Misra te tudd Ajara. ²Sarayi ne Ibraam: «Li am mooy Aji Sax ji deful ma am doom. Kon ngalla waay, dëkkool sama jaam bi, ndax Yàlla def, mu amal ma doom ju góor.» Ibraam nag dégg la Sarayi wax. ³Looloo ngi am, gannaaw ba Ibraam dëkkee fukki at ca réewu Kanaan. Sarayi daldi jël Ajara, jaamam bi juddoo Misra, jox ko jëkkëram Ibraam, ngir mu dëkkoo ko. ⁴Loolu weesu Ibraam dëkkoo Ajara, mu daldi ëmb. Ajara yég ne ëmb na, indi nag yabeel digganteem ak sangam Sarayi.

⁵Sarayi nag wax Ibraam ne ko: «Tooñ gi ma Ajara di tooñ, yaa ma ko yóbbe! Maa la jox sama jaam, ngir nga dëkkoo ko, naam, waaye moom, naka la yég ne ëmb na rekk, daldi indi yabeel sama digganteek moom. Kon yal na ma Aji Sax ji àtteek yaw!» ⁶Ibraam wax Sarayi ne ko: «Sa jaam a ngoog ci say loxo, def ko lu la neex.» Sarayi nag di torxal Ajara, ba mu daw, ba soreek moom.

⁷Ba mu dawee, malaakam Aji Sax ja gis ko fu dend ak ub bëtu ndox ca màndij ma, mooy bëtu ndox, ba ca yoonu Sur. ⁸Mu ne ko: «Yaw Ajara, jaamu Sarayi bi, foo bàyyikoo nii? Ak foo jëm?» Mu ne ko: «Damay daw ba fu soreek sama sang Sarayi.»

⁹Malaakam Aji Sax ja ne ko: «Dellul ca sa sang, te nga yem ciy loxoom.»

¹⁰Mu teg ca ne ko: «Dinaa yokk sa askan lool, ba kenn du leen mana waññ,»

¹¹tegaat ca ne ko:

«Léegi jigéenu wérul nga, te dinga am doom ju góor;
nanga ko tudde Ismayla (mu firi Yàlla dégg na),
ndax Aji Sax ji yég na sa naqar.

¹² Ismaylaay tiiñe, ni mbaam-sëf mu deesul not,
di noonoo ñépp, ñépp noonoo ko.

Mooy sanc fu muy jàkkaarlook bokkam yépp.»

¹³ Ajara nag tudde Aji Sax ji wax ak moom, Ata El Roy (mu firi Yaa di Yàlla jiy gis), ndaxte da ne: «Moo man! Moona gis naa Yàlla, moom it mu gisal ma boppam de!» ¹⁴ Loolu moo tax ñu tudde teen booba teenu Laxay Roy (mu firi teenu Aji Dund ji may gis); mu nga nekk diggante Kades ak Beret.

¹⁵ Ba loolu weesoo Ajara amal Ibraam doom ju góor. Ibraam tudde doom ji Ismayla. ¹⁶ Ba Ajaray am Ismayla, Ibraam a ngi tollu woon ci juróom ñett fukki at ak juróom benn (86).

Yàlla soppi na turu Ibraam

17 ¹ Ba Ibraam amee juróom ñeent fukki at ak juróom ñeent (99), am na bés Aji Sax ji feeñu ko ne ko: «Man maay Yàlla Aji Man ji. Topp ma te mat sëkk. ² Dinaa feddli sama 'kóllëre ak yaw, yokk la bu baax.»

³ Ibraam dégg loola, daldi sujjoot. Yàlla wax ak moom ne ko: ⁴ «Man ci sama wàllu bopp, kóllëre gi ma fas ak yaw mooy lii. Dinga nekk maamu xeet yu baree bare. ⁵ Te tuddatuloo Ibraam; léegi yaa di Ibraayma (mu firi Maamu ñu bare), ndax def naa la, ngay maamu xeet yu baree bare. ⁶ Dinaa la defal njaboot gu ne xas, ay xeet sosoo ci yaw, ba ay buur soqikoo ci yaw. ⁷ Te dinaa feddli sama kóllëre, gi ci sama diggante ak yaw, yaak sa askan, muy kóllëre guy sax maasoo maas ba fàww. Dinaa doon sa Yàlla, yaak sa askan. ⁸ Te réew mi nga doon ab doxandéem léegi, muy réewu Kanaan mépp, jox naa la ko, yaak sa askan, ngeen moom ko fàww. Te dinaa doon seen Yàlla.»

Xaraf màndargaal na kóllëreg Yàlla

⁹ Gannaaw loolu Yàlla waxaat na Ibraayma ne ko: «Yaw nag, sàmmal sama °kóllëre, yaak sa askan ak say sët ak say sétaat. ¹⁰ Kóllëre gi ma fas ak yaw, te nga war koo sàmm, yaak sa askan, li mu laaj mooy lii: góor gu nekk ci yéen, war naa xaraf. ¹¹ Xaraf mooy màndargaal kóllëre googu ma fas ak yéen. ¹² Xale bu góor, bu amee juróom ñetti fan war naa xaraf. Képp kuy góor ci seen maasoo maas, war naa xaraf, ba ci jaam bu juddoo sa kér, mbaa ku ñu jënd ci sa xaalis, ak bépp doomu doxandéem boo jurul. ¹³ Jaam bu juddoo sa kér ak boo jënd, ñoom ñaar ñépp, dees leen wara xarfal. Xaraf ay màndargaal sama kóllëre ci seen yaram, muy kóllëre gu sax fàww. ¹⁴ Góor gu xaraful, ndax nanguwula xaraf, dees na ko dagge ci biir xeetam, ndax sàmmul sama kóllëre.»

¹⁵ Ba loolu weesoo Yàlla waxaat na Ibraayma, ne ko: «Sa soxna tuddatul Sarayi; léegi moo di Saarata^o. ¹⁶ Dinaa ko barkeel, may la ak moom doom ju góor; dinaa ko barkeel moos, ba mu jaboote xeet yu bare, te ay buuri xeet sax dinañu soqikoo ci moom.»

¹⁷ Bi Ibraayma déggee loolu, daa sujjóot, ree. Booba ma nga naan ci xelam: «Góoru téeméeri at, ndax dina mana am doom waay? Te Saarata, mi am juróom ñeent fukki at (90) sax, manati naa am doom a?» ¹⁸ Ibraayma ne Yàlla: «Moo, tee ngaa saxal Ismayla rekk te ànd ak moom?»

¹⁹ Yàlla ne ko: «Waaw, waaye du tere sa soxna Saarata amal la doom ju góor, nga tudde ko nag Isaaxa. Dinaa fas ak moom sama kóllëre, mu wéy ba ciy sëtam ba fàww. ²⁰ Bu dee ci wàllu Ismayla, nangul naa la ba tey. Ndax kat dinaa ko barkeel, jox ko njaboot gu yaa, yokk ko bu baax. Dina jur fukki kilifa ak ñaar yu mag, te dinaa ko defal mu sos xeet wu yaa. ²¹ Waaye sama kóllëre nag, Isaaxa laa koy fasool, moom Isaaxa, mi Saarata di am, négéni déwén.» ²² Loola la Yàlla wax Ibraayma, daldi fay bàyyikoo.

^o 17.15 *Sarayi, Saarata* neexoo na ak baatu ebrë biy tekki «lingeer, doomu buur».

²³ Ba loolu amee Ibraayma boole doomam Ismayla, ak jaam, yi juddoo këram yépp, ak ñi mu jëndoona ci xaalisam ñépp, góori waa këram ñépp, xarfal leen ca bés ba, muy la ko Yàlla waxoon. ²⁴ Ibraayma amoon na juróom ñeent fukki at ak juróom ñeent (99), bi muy xaraf; ²⁵ doomam Ismayla am fukki at ak ñett, bi ñu koy xarfal. ²⁶ Bésub keroog la Ibraayma xaraf, moom ak doomam Ismayla ²⁷ ak mboolem góori këram, muy jaam ya fa juddoo mbaa ñu mu jënd ci ay doxandéem, ñoom ñépp a ànd ak moom xaraf.

Ibraayma ak ganam ña

18 ¹ Am na bés, Aji Sax ji feeñu Ibraayma ca garabi Mamre yu mag ya. Booba ma nga toogoon ca buntu xaymaam digg njolloor. ² Naka la siggi, gis ñetti nit, ñu ne jimeet ci kanamam. Ibraayma gaawtu, gatandu leen, sujjóotal leen. ³ Mu daldi ne: «Sang bi, siyaare naa la. Ngalla waay, bu ma romb. ⁴ Xaarleen, ñu indil leen tuuti ndox, ngeen jàngu te nopplu ci ker garab gi. ⁵ Maa ngi leen di indil dogu mburu mu ngeen dëgérloo, ba mana topp seen yoon, gannaaw nangu ngeena toog, ma siyaare leen.» Ñu ne ko: «Waaw, baax na.»

⁶ Ibraayma daldi gaaw, dugg biir xayma ba, ne Saarata: «Gaawal, jël ñetti ndabi °sunguf su mucc ayib, not ko, def ko mburu yu ndaw.» ⁷ Ibraayma nag daw ca gétt ga, sàkk fa sëllu wu duuf te baax, ñëw jox ko jaamam, mu gaaw togg ko. ⁸ Ibraayma taajal leen ndawal, la ñu togg, ba mu sotti, indaaleel leen soow ak meew mu bees. Ma nga taxaw ca seen wet ca ker garab ga, ñuy lekk.

⁹ Ñu daldi ko laaj ne ko: «Ana sa soxna Saarata?» Mu ne leen: «Mu ngi ci biir.» ¹⁰ Kooka ne ko: «Négëni sii déwén déy, dinaa fi délswaat, te sa soxna Saarata dina am doom ju góor moos.» Bi muy wax loolu, Saarataa ngi ci buntu xayma bi ci gannaawam, di déglu. ¹¹ Booba fekk na Ibraayma ak Saarata doon mag, ba màggat lool sax, te Saarata weesu woon na njurum doom. ¹² Ci kaw loolu Saarata ree ci suuf, daldi ne: «Man mu ñor xomm mii, ndax man naa amati boobu bànnex, te sama boroom kér it di mag?» ¹³ Aji Sax ji daldi wax Ibraayma ne ko: «Lu Saarata di ree, te naan: “Man mu

màggat mii, deeti naa am doom moos?”¹⁴ Ndax am na dara lu t  Aji Sax ji? Bu  u ca  ggee n g ni d w n d y, dinaa fi d lsiwaat, te Saarata dina am doom ju g or.»¹⁵ Saarata d egg loolu, daldi tiit, miim ko ne: «Reetaanuma de.» Teewul Aji Sax ji ne ko: «Ree nga kay!»

Ibraayma tinul na waa Sodom

¹⁶ Gannaaw loolu gan  a j ge foofa, tiim Sodom, di ko séentu. Ibraayma  nd ak  nom, di leen gunge.¹⁷ Booba Aji Sax jaa ngi wax naan: «Xanaa duma n bb Ibraayma li ma nar?¹⁸ Ndax kat Ibraayma dina sos xeet wu mag te am doole, te xeeti  addina y pp di taasu ci barkeem.¹⁹ Moo tax ma t nn ko, ngir mu sant ay doomam ak waa k ram,  uy déggal Aji Sax ji, di j fe yoon ak njub. Noonu laay defale Ibraayma li ma ko digoon.»²⁰ Aji Sax ji nag  addu ne: «B kkaari Sodom ak Gomor bare na lool, ba may d gg yuux, yi sababoo ci seen moy.²¹ Dinaa w cc, seede ko, ba mu w or ne  oo def l pp li sabab yuux yi, am d et.»

²² Gan  a nag dem, jublu Sodom, Ibraayma moom taxaw ba tey fi kanam Aji Sax ji.²³ Naka la Ibraayma jege si, ne ko: «Mbaa doo boole ku jub ak ku jubadi, rey leen?²⁴ Su juróom fukk rekk jubee ca d kk bi, mbaa doo tas d kk bi ba tey, tee nga leena j ggal rekk ngir juróom fukk  u jub  a ca nekk?²⁵ Rikk bul yemale ku jub ak ku jubadi, ba boole leen rey, loolu jomb na la moos! Yaw miy  tte  addina s pp kay, lu jub rekk ngay def!»²⁶ Aji Sax ji ne ko: «Su ma gisee ci Sodom juróom fukk  u jub, dinaa j ggal waa d kk bi y pp ngir  nom.»

²⁷ Ibraayma dellu ne: «Ma  emee wax ak yaw, Boroom bi, te duma dara ba dara booloo jeex.²⁸ Waaye juróom fukk  oo u jub, su y esee juróom rekk nag? Mbaa doo tas d kk bi ndax juróom  i ci y es?» Aji Sax ji ne ko: «Su ma fa gisee  neent fukk ak juróom  u jub, duma ko tas.»²⁹ Ibraayma dellu wax ne: «Su fa  neent fukk  u jub rekk amee nag?» Aji Sax ji ne ko: «Duma def dara ngir  neent fukk  oo u.»

³⁰ Ibraayma dellooti ne: «Rikk Boroom bi, bu ma mere. Dinaa ci teg lii. Su fa fanweer ñu jub rekk amee nag?» Aji Sax ji ne ko: «Su fa fanweer ñu jub amee, kon duma def dara.»

³¹ Ibraayma neeti: «Léegi ma ñemeeti wax ak yaw boog, Boroom bi! Su ñu doon ñaar fukk rekk nag?» Aji Sax ji ne ko: «Kon duma ko tas ngir ñaar fukk ñooñu.»

³² Ibraayma dellu neeti: «Ngalla Boroom bi, bul mer, ma wax bii yoon rekk te noppi. Léegi su ñu dee fukk doñj nag?» Aji Sax ji ne ko: «Kon duma tas dëkk bi, ndax fukk ñooñu jub.»

³³ Loolu la Aji Sax ji wax ak Ibraayma, daldi dëddu. Ibraayma it ñibbi këram.

Bàkkaari waa Sodom

19 ¹Ba loolu amee ñaari malaaka ya dikk Sodom ca ngoon, fekk Lóot toog ca buntu dëkk ba^p. Lóot séen leen, jóg gatandu leen, daldi leen sujjóotal, ne leen: ²«Dégluleen ma, ngalla sang yi, siyaare naa leen, tee ngeena dal ak man, su ko defee ngeen jàngu, fanaan ba suba, ngeen xëy topp seen yoon?» Ñu ne ko: «Bàyyil, nu fanaan ci mbedd mi.» ³Lóot nag soññ leen, ba ñu dal këram, mu ganale leen. Lóot da leena berndeel, lakkal leen mburu mu amul lawiir, ñu lekk.

^p 19.1 *Ca buntu dëkk ba* la pénc ma nekkoon, booy duggsi.

⁴ Teewul bala ñoo tèdd, góori Sodom, mag ak ndaw, daldi jóge gox bu nekk, ñëw yéew kér ga. ⁵ Nu daldi woo Lóot ne ko: «Ana góor ñi fi ñëw tey ci guddi? Génneel nu leen fii, ndax nu mana àgg ci ñoom.» ⁶ Lóot génn, fekk leen ca buntu kér ga ca biti, daldi tēj bunt ba. ⁷ Mu ne leen: «Bokk yi, ngalla buleen def lu bon loolu waay! ⁸ Dégluleen, ma wax leen; man, am naa ñaari doom yu jigéen, te xamuñu góor. Mayleen ma, ma yót leen leen, ngeen def leen lu leen neex. Rikk buleen def góor ñii dara, ndaxte samay gan lañu.» ⁹ Nu ne ko: «Toppal fale!» te naan: «Waay! Waa jii dal ci sunu dëkk bi rekk, bëgg di fi àtte! Léegi nag dinanu la def lu raw li nu bëggoona def say gan.» Nu song Lóot, ba nara dàjji bunt ba. ¹⁰ Teewul gan ña yoor seeni loxo, ñoddi Lóot ba ci biir, tēj bunt ba. ¹¹ Ba loolu amee ñu gumbaal nit ña nekkoon ca buntu kér ga, mag ak ndaw, ñuy làmbatu bunt ba, ba sonn, bàyyi.

Lóot génn na Sodom

¹² Ba loolu wéyee gan ña wax Lóot ne ko: «Boo amee mbokk ci dëkk bi, muy sa doom ju góor mbaa ju jigéen, mbaa kuy denc sa doom-- koo fi am, génne ko fi, ¹³ ndax dinanu ko tas de. Aji Sax ji dégg na jooytu yu réy, yi niti dëkk bi sabab, ba tax mu yónni nu, ngir nu tas-si ko.» ¹⁴ Lóot daldi génn, wax ak goroom, ya naroona takk ay doomam yu jigéen, ne leen: «Gaawleen gaaw, génn dëkk bi, ndaxte Aji Sax ji dina ko tas.» Teewul ñu defe ne day kaf.

¹⁵ Fajar a ngay xar, malaaka ya fuug Lóot ne ko: «Gaawal gaaw, ànd ak sa soxna ak sa ñaari doom yu jigéen yii, ba bu Yàlla tasee dëkk bi, dungeon sàñku.» ¹⁶ Lóot di tendeefal, gan ña jàpp ci loxo bi, booleek soxnaam ak ñaari doomam génne, làq leen ca gannaaw dëkk ba, ndax yérmande ju Aji Sax ji am ci Lóot. ¹⁷ Ba ñu leen génnee, kenn ci ñoom ne Lóot: «Dawal sa xélu bakkán, bul geestu, bul taxaw fenn ci joor gi. Dawal ca tund ya, bala ngaa dee.»

¹⁸ Lóot nag ne ko: «Déet, sang bi! ¹⁹ Defal nga ma yiw, yérém ma lool, ba musal ma. Waaye bala maa daw, ba àgg ca tund ya, musiba mii man naa dal ci sama kaw, ma dee. ²⁰ Gisuloo dëkk bale; jege na, te dëkk bu tuut la, am déet? Ma daw, làquji fa boog, ba mucc?» ²¹ Malaaka ma ne ko: «Waaw baax

na ba tey, duma tas dëkk boobu ngay wax. ²² Nanga gaaw nag, làquji fa, ndax duma mana def dara te àgguloo ca.» Loolu moo tax ñu tudde dëkk boobu Sowar (mu firi Bu tuut).

Yàlla tas na dëkk yooyu di Sodom ak Gomor

²³ Ba jant bay fenk, Lóot dugg na Sowar. ²⁴ Aji Sax ji nag yuree ca asamaan tamarax buy tàkk, muy taw ci kaw Sodom ak Gomor, na ko Aji Sax ji dogale. ²⁵ Mu daldi tas mboolem dëkki joor ga, boole ca nit ña ak gàncax gépp. ²⁶ Ci kaw loolu soxnas Lóot ne gees, jëmm ja far soppliku xorom.

²⁷ Ca ëllëg sa Ibraayma dafa teela jóg, dem fa mu taxawoon jàkkaarlook Aji Sax ji. ²⁸ Naka la séentu Sodom ak Gomor ak joor ga ba fa mu yem, gis nag saxar suy gillee ci suuf, mel ni saxaru taalu ban.

²⁹ Ndaxam bi Yàllay tas dëkki joor ga, xalaat na Ibraayma, ba musal Lóot ca dogalam boobee, keroog ba mu tasee dëkk, ya Lóot daloon.

Mbirum Lóot ak doomam yu jigéen ya

³⁰ Gannaaw loolu Lóot dafa ragala dëkk Sowar, ba toxoo fa, ànd ak ñaari doomam yu jigéen, sanci ca tund ya. Mu dëkk ci xuntim xeer, moom ak ñaari doomam yu jigéen.

³¹ Mu am bés, taaw bi wax rakk ji, ne ko: «Sunu baay a ngii màggat, te fii fépp amul góor gu nu mana séqal ci wàllu séy, ni ko waa àddina yépp baaxoo defe. ³² Kon nanu def nii: danuy nàndal sunu baay biiñ, tèdd ak moom, ngir sunu xeetu baay du fey.» ³³ Ca guddi ga ñu nàndal seen baay biiñ, taaw ba dugg, tèdd ak baayam, te Lóot yégul ba fa doom jay tèdd ak ba muy jóg. ³⁴ Ca ëllëg sa taaw ba wax rakk ji, ne ko: «Man tèdd naa ak sama baay biig; guddig tey it, danu koy nàndalaat biiñ, su ko defee nga dugg tèdd ak moom, ndax sunu xeetu baay du fey.» ³⁵ Guddi jot, ñu nàndalaat seen baay biiñ, rakk ja dem tèdd ak baayam, te Lóot yégul ba fa doom jay tèdd ak ba muy jóg.

³⁶ Noonu la ñaari doomi Lóot def ak seen baay, daldi cay doxe èmb. ³⁷ Taaw ba am ca doom ju góor, tudde ko Mowab (mu firi Jóge ci baay). Mowab moo

sos Mowabeen ñi.³⁸ Rakk ja moom it am doom ju góor, tudde ko Ben Aami (mu firi Sama doomu mbokk). Ben Aami moo sos Amoneen, ñi fi nekk ba tey.

Lu jëm ci Ibraayma ak Abimeleg

20 ¹Ba loolu amee Ibraayma dafa jóge fa mu nekkoon, jublu àllub Negew, sanci diggante Kades ak Sur, ba noppi ganeji ay fan ca dékk ba ñu naa Gerar. ²Ba Ibraayma àggee nag, da ne soxnaam Saarata ab jigéenam la. Abimeleg buuru Gerar daldi yónnee jëlsi Saarata. ³Teewul genn guddi Yàlla feeñu Abimeleg ci gént ne ko: «Yaw dee nga ba noppi, ndax jigéen, ji nga nangu, soxnas jaambur la.» ⁴Loolu fekkul Abimeleg dëkkoo Saarata. Mu wax Yàlla ne ko: «Sama Boroom, mbaa doo bóom réew mi ci mbir mu ñu doonul dara? ⁵Du góor gi da maa waxoon ne kii jigéenam la? Du jigéen ji it da maa waxoon ne kooku càmmiñam la? Fexewuma dara lu ñaaw te di ko tey de!» ⁶Yàlla ne ko ca gént ga: «Waaw, xam naa ne li nga def du sa teyeef. Moo tax man it mayuma la nga laal ko, di ma tooñ. ⁷Léegi nag dellool góor gi soxnaam, ab yonent la de, te dina la ñaanal, nga raw. Waaye soo ko deful, na la bir ne dinga dee, yaak sa waa kér yépp.»

⁸ Abimeleg jóg suba teel, woolu dagam yépp, nettali leen loolu lépp, ñu tiit lool. ⁹Gannaaw loolu Abimeleg woolu Ibraayma ne ko: «Li nga nu def nag? Ndax dama laa tooñ, ba nga yóbbe ma tooñ gu réye nii, man ak sama réew mi mépp? Lii nga ma def de, waroo ko woona def.» ¹⁰Abimeleg teg ca ne ko: «Te li nga def sax, lu la ci xiir?» ¹¹Ibraayma ne ko: «Da di dama noon, amul kenn ci réew mii ku ragal Yàlla, te dees na ma rey ndax sama soxna. ¹²Te moona dëgg la sax, sama jigéen a, ndaxte danoo bokk baay te bokkunu yaay, ma jël ko. ¹³Te bés, ba ma Yàlla génnee sama kér baay, may wëndeelu, dama koo waxoon ne ko: “Déglul, li ngay def soo ma bëggée xettli, mooy lii: fépp fu nu dem, nanga wax ne sa càmmiñ laa.”»

¹⁴Ba mu waxee ba noppi, Abimeleg jël ay xar ak i nag ak ay jaam yu góor ak yu jigéen, jox ko Ibraayma, daldi ko delloo soxnaam Saarata. ¹⁵Abimeleg ne ko: «Sama réew mépp a ngi noonu, dëkkal fu la neex.» ¹⁶Gannaaw loolu

wax na Saarata ne ko: «Déglu ma fii, jox naa sa càmmiñ limu junniy dogi xaalis^q. Loolu dama koo def, ngir setal sa der ci kanam ñi nga dëkkal ñépp. Léegi nag ñépp xam nañu ne set nga wecc.»

¹⁷⁻¹⁸ Fekk na Aji Sax ji um jigéeni waa kér Abimeleg, ba kenn du ci am doom, du soxnaam, du ay jaamam, te li ko waral di Saarata soxnas Ibraayma. Ibraayma nag ñaan Yàlla; Yàlla def ñu wér, ba mana am doom.

Juddub Isaaxa

21 ¹ Gannaaw loolu Aji Sax ji yéwéne na Saarata, ni mu ko waxe woon, defal ko li mu ko digoon. ² Saarata ëmb, amal Ibraayma doom ju góor ci jamono, ji ko Yàlla waxoon, te fekk góor gi di màggat. ³ Ibraayma tudde doomu Saarata jaak moom, Isaaxa. ⁴ Ba bés ba délse, Ibraayma xarfal doomam Isaaxa, ni ko ko Yàlla digale woon.

⁵ Ba Isaaxa di juddu, booba Ibraaymaa ngi woon ci téeméeri atam. ⁶ Saarata ne:

«Yàllaaka maa bégal, may ree,
ànd ak ku yég, nuy ree^r.»

⁷ Mu neeti:

«Éy, ku noon Ibraayma, Saarataa ngay nàmpal!
Teewul ma jural ko góor, te muy mag.»

Saarata jote na ak Ismayla ak Ajara

⁸ Ba loolu amee doom ja màgg, ba bés, ba ñu ko feralee. Keroog Ibraayma def na bernde ju mag. ⁹ Saarata nag gis doomu Ajaram Misra, jaak Ibraayma, muy kókkalee. ¹⁰ Saarata ne Ibraayma: «Dàqal jaam bii, mook doomam, ndax doomu jaam bii du bokk ak sama doom ndono.» ¹¹ Loolu Saarata wax naqari Ibraayma lool ndax li Ismayla di doomam, moom it. ¹² Teewul Yàlla ne Ibraayma: «Bu la dara naqari ci xale bu góor bii, mook sa jaam bi. Defalal

^q 20.16 *junniy dogi xaalis* tollu woon na ci fukki kiloy xaalis ak benn.

^r 21.6 Isaaxa mu ngi tekki «ree» ci làkku ebré.

Saarata li mu la wax rekk, ndaxte sa askan, ci Isaaxa lay jaar.¹³ Doomu jaam bi it, dinaa ci lawale aw xeet nag, ndaxte yaa ko jur.»

¹⁴ Ca ëllëg sa Ibraayma jóg suba teel, sàkk mburu, booleek mbuusu ndox, jox Ajara, mu gàddu. Mu daldi ko dénk Ismayla, yebal ko, mu dem. Ci kaw loolu muy wëndeelu ca mändiju Beerseba.¹⁵ Ba ñu demee, ba ndox ma jeex, Ajara daa bàyyi xale bu góor bi ci taatu ngarab su ndaw,¹⁶ dox, ba dànd ko lu tollook saanu fitt, toog nag jàkkaarlook moom te naa ci xelam: «Duma fekke mukk sama deewu doom.» Naka la toog foofa janook moom, ne yikkét jooy.

¹⁷ Ba mu ko defee Yàlla dégg baatu xale bu góor ba. Malaakam Yàlla ma àddoo asamaan, ne Ajara: «Ajara, lan la? Bul ragal dara, ndaxte Yàlla dégg na sa baatu doom ci diggante bii mu tollu.¹⁸ Demal yékkati ko, may ko loxo, mu jóg. Dinaa def mu law, ba doon xeet wu yaa.»

¹⁹ Ci kaw loolu Yàlla muri ay bëtam, mu gis ab seyaan, daldi cay dem, duy mbuusam, ba mu fees, jox ca doomam, mu naan.²⁰ Yàlla nag ànd ak Ismayla, muy màgg, dëkk ca mändij ma, di fittkat.²¹ Ca àllub Paran la dëkkoon, yaayam wutali ko soxna ca réewum Misra.

Ibraayma waatoo na ak Abimeleg

²² Jamono yooyu Abimeleg àndoona na ak Pikol kilifay xarekatam, dem ci Ibraayma ne ko: «Gis naa ne Yàlla ànd na ak yaw, di àntal li ngay def lépp.

²³ Léegi nag waatal ma fii ci Yàlla ne doo ma wor mukk, man ak samay doom, ba ci samay sët. Waatal ma ne noonee ma rafetoo woon ak yaw, ni ngay rafetoo ak man, maak waa réew, mi nga dal.»²⁴ Ibraayma ne ko: «Waat naa ko.»

²⁵ Ci kaw loolu Ibraayma tawat Abimeleg teen bu surgay Abimeleg nangu woon ci moom, aakimoo ko.²⁶ Abimeleg nag ne ko: «Xawma ku la def jooju jëf de, ndax yaw waxoo ma ci dara; guléet ma dégg ko tey.»

²⁷ Ba loolu amee Ibraayma jël ay gàtt ak i nag, may ko Abimeleg, ñu fasante °kóllëre ñoom ñaar.²⁸ Fekk na Ibraayma ber juróom ñaari xar yu jigéen.

²⁹ Abimeleg nag ne Ibraayma: «Lu tax nga ber juróom ñaari xar yooyu?»

³⁰ Ibraayma ne ko: «Jélal xar yii ci sama loxo, muy firnde ne man maa gas teen bii.» ³¹ Looloo tax ñu tudde teen boobu Beerseba (mu firi Teenu waat ga)^s, ndaxte fa lañu waatoo woon ñoom ñaar. ³² Naka lañu fasante kóllëre ca Beerseba, Abimeleg jóg ànd ak Pikol kilifay xarekatam, ñu ñibbi réewu Filisti.

³³ Ibraayma nag jëmbat na garabu tamaris foofa ca Beerseba, tudd fa °Yàlla Aji Sax ji, ji nekk ba fàww. ³⁴ Ibraayma gane na réewu Filisti lu yàgg.

Yàlla nattu na Ibraayma

22 ¹ Gannaaw loolu am na bés Yàlla di nattu Ibraayma ne ko: «Ibraayma!» Mu ne ko: «Naam.» ² Yàlla ne ko: «Ngalla jélal sa jenn doom jii di Isaaxa, muy koo bëgg, nga dem ca réewu Moriya ca tund wa ma lay wax, joxe ko fa, mu nekk °saraxu rendi-dóomal.»

³ Ibraayma nag teela xëy, takk mbaamam, ànd ak ñaari surgaam ak doomam Isaaxa, daldi xar matt, mi muy lakke sarax bi. Ma nga jëm fa ko Yàlla wax.

⁴ Ca gannaaw ëllëg sa, Ibraayma daa dawal bëtam, séen bérab ba fu sore. ⁵ Mu ne surga ya: «Négleen fii, mbaam mi taxaw. Man ak xale bi nu dem ba fale, màggali Yàlla te ñëw.»

⁶ Ba loolu amee Ibraayma jël mattum saraxu rendi-dóomal ba, yen ko doomam Isaaxa; moom mu ñàbb la muy taale ak paaka ba ci loxoom, ñu ànd ñoom ñaar. ⁷ Isaaxa ne baayam Ibraayma: «Baay!» Mu ne ko: «Naam, doom sama.» Isaaxa ne ko: «Sawara saa ngi, matt maa ngi, waaye ana gàtt, bi nuy sarxal?» ⁸ Ibraayma ne ko: «Yàlla moom ci boppam dina dikk ak gàtt bi nuy def sarax, doom,» ñu daldi ànd dem, ñoom ñaar.

⁹ Ba ñu àggee fa ko Yàlla wax, Ibraayma sàkk fa sarxalukaay, teg ca matt ma, yeew Isaaxa doomam, teg ko ca kaw matt ma ca sarxalukaay ba.

¹⁰ Ibraaymaa nga tållal loxoom, ñëb paaka, ba muy rendee doom ja. ¹¹ Teewul malaakam Aji Sax ja àddoo asamaan, ne ko: «Ibraayma! Ibraayma!» Mu ne ko: «Naam.» ¹² Malaaka ma ne ko: «Bu sa loxo laal xale bi; bu ko def dara, ndaxte léegi xam naa ne ragal nga Yàlla, ndax gàntaloo ma sa jenn doom ji.»

^s 21.31 *Beerseba* man naa tekki «teenu juróom ñaar» ba tey.

¹³ Naka la Ibraayma ne gees, yem ci kuuyu xar mu béjjén ya lonke ci as ngarab. Ibraayma dem, jël kuuy ma, rendi, mu wuutu doom ja, di ab saraxu rendi-dóomal. ¹⁴ Ibraayma nag tudde bérab boobu Yawe Yire (mu firi Aji Sax ji dina dikk). Moo tax ñuy wax ba tey, naan: «Aji Sax jaa ngay dikke ca tundam.»

¹⁵ Ci kaw loolu malaakam Yàlla ma dellu àddoo asamaan ne Ibraayma:

¹⁶ «Déglul lii Aji Sax ji wax: “Giñ naa ci man mii, gannaaw yaa def lii, te gàntaloo ma sa jenn doom ji, ¹⁷ dinaa la barkeel, yokk sa askan, mu tollook biddiwi asamaan, yem ak feppi suufi géej. Sa askan dina teg ay bañam tànk,

¹⁸ te waa àddina sépp dinañu taasu ci sa barkey askan, ndax déggal nga ma.”»

¹⁹ Ba loolu wéyee Ibraayma waññiku, fekki surga ya, ñu daldi ànd ñoom ñépp, jëm Beerseba, ndax fa la Ibraayma dëkkoon.

Askanu Naxor

²⁰ Gannaaw gi, dañoo yégal Ibraayma ne ko: «Milka kat am na ay doom moom it, moom ak sa mag Naxor. ²¹ Uus lañu taawloo, teg ca Bus, teg ca Kemwel, miy baayu Aram, ²² teg ca Keset ak Aso ak Pildas ak Yidlaf ak Betuwel.» ²³ Betuwel ay baayu Rebeka. Ñooñu ñooy juróom ñetti doom yu góor, yi Milka am ak magu Ibraayma, Naxor. ²⁴ Rewma it nekkaaleem la woon, doom ya mu ca am di Teba ak Gaxam ak Taxas ak Maaka.

Ibraayma jënd na suuf ca Kanaan

23 ¹ Saarata dund na, ba am téeméeri at ak ñaar fukk ak juróom ñaar (127), ² doora faatu ca Kiryaat Arba, mooy Ebron, ca réewu Kanaan.

Ibraayma nag dëj Saarata, jooy ko lool.

³ Gannaaw loolu Ibraayma bàyyi fa néew ba, dem ca Etteen ña^t, ne leen:

⁴ «Dama di doxandéem ci seen biir, tey gan; moo tax ma di leen ñaan, ngeen sédd ma bàmmee^u bu ma suul sama néew, ba mu làqu ma.» ⁵ Kenn ci Etteen

^t 23.3 *Etteen ña*: ñooñoo nga bokk ci askanu Ett. Ñoo moomoon diiwaanu Ebron ca jooja jamono.

^u 23.4 *bàmmee^l*: booba nit ñi dañoo taamu di denc seeni néew ci ay xuntiy xeer, mu di ay bàmmee^l yu ñu bare mana bokk.

ñi wax Ibraayma ne ko: ⁶ «Déglul rekk, kilifa gi. Kilifa gu mag nga ci sunu biir. Dangay tånn ci sunuy bàmmeel, bi la neex, suul fa néew bi; kenn ci nun du la tere, nga suul sa néew ci bàmmeelam.»

⁷ Naka la Ibraayma dégg loolu, daldi jóg sujjóotal waa réew ma, maanaam Etteen ña. ⁸ Mu ne leen: «Gannaaw nangu ngeen, ma suul fi sama néew, ba mu làqu ma, dégluleen, ma wax leen li ngeen may ñaanal Efron doomu Sowar. ⁹ Damaa bëgg, mu bàyyee ma xuntim xeer, mi ñuy wax Magpela te muy boroom. Mu ngi ci catu toolam. Na ma ko jaay lu mat njégam sëkk, dinaa ko jënd, muy sama bàmmeel ci seen biir.»

¹⁰ Booba Efron a ngi teew ci biir Etteen ñi. Efron, miy Etteen nag, wax ak Ibraayma ci kanam bokkam yi séq pénc mi, ne ko: ¹¹ «Déglul, ma wax la, kilifa gi, fabal tool bi, booleek xuntim xeer, mi ci nekk far. Maa la ko jox ci sama kanami bokk; jëlal, denc fa sa néew.»

¹² Ba mu ko defee Ibraayma sujjóotal waa réew ma, ¹³ daldi wax Efron ci seen kanam ne ko: «Ngalla déglu ma, dama lay jox njégu tool bi, nga jël rekk, ndax ma man faa suul sama néew.» ¹⁴ Efron wax Ibraayma ne ko: ¹⁵ «Déglu ma, kilifa gi, suuf suy jar ñeenti téeméeri dogi xaalis doñj^v du dara ci sama diggante ak yaw; tee nga faa denc sa néew rekk?» ¹⁶ Ibraayma dégg li ko Efron wax, daldi waññal Efron limu xaalis, bi mu wax ci kanam Etteen ñi, maanaam ñeenti téeméeri dogi xaalis yu dëppook nattu jaaykat ya.

¹⁷⁻¹⁸ Noonu la Ibraayma jënde toolub Efron ba nekk ca Magpela te janook Mamre, muy moomeelam. Dafa jënd tool ba bépp, jëndaale xuntim xeer ma ca biir, ak garab ya ca sax yépp, ba fa tool ba yem. Mboolem Etteen ña séfoon pénc ma, seede nañu ne Ibraayma moo ko moom. ¹⁹ Ibraayma daldi suul soxnaam Saarata ca xuntim xeer ma ca biir toolub Magpela, booba janook Mamre, di Ebron léegi, ca réewu Kanaan. ²⁰ Nii la Etteen ña dogalale Ibraayma njaayum tool ba ak xunti ma ca nekk, mu def ko bàmmeel.

^v 23.15 Loolu tollu woon na ci juróomi kiloy xaalis.

Isaaxa jël na Rebeka soxna

24 ¹Ibraayma guddoon na fan, ba màggat lool, te Aji Sax ji barkeel ko ci lépp.

²Mu am bés Ibraayma wax surgaam, bi gëna yàgg ci këram, tey saytu alalam jópp, ne ko: «Dugalal sa loxo ci sama suufu lupp^w, ³ma giñloo la ci Aji Sax jiy Yàllay asamaan ak suuf ne doo jëlal sama doom soxna ci biir jigéeni waa Kanaan, gi ma dëkk ci seen biir. ⁴Waaye dinga dem sama réew, ma ma cosaanoo, jëlal fa sama doom Isaaxa soxna.»

⁵Surga ba ne ko: «Su ndaw sa nanguwula ànd ak man ci réew mii nag? Ndax kon damaa wara yóbbu sa doom ba ca réew ma nga jóge?» ⁶Ibraayma itam ne ko: «Bu fa yóbbu sama doom mukk. ⁷Aji Sax ji, Yàllay asamaan, moom mi ma jële sama kér baay ak fa ma juddoo, te wax ak man, giñal ma ne ma, dina jox sama askan réew mii, moom ci boppam dina yebal malaakaam, mu jiitu la. Foofa ngay jélale sama doom soxna. ⁸Su la ndaw si buggula topp, kon wàccoo nga ak man. Waaye rikk bul yóbbu sama doom foofa.» ⁹Surga ba dugal loxoom ca suufu luppu Ibraayma sangam ba, daldi giñ ca loola.

¹⁰Ba loolu amee surga ba jële fukki giléem ca giléemi sangam, dem, yóbbale li gën ci mboolem xeeti alalu sangam. Ma nga jém réewu Mesopotami, ga Naxor dëkk. ¹¹Ba muy jub dëkk ba, daa yésal giléem ya fu dend ak ub seyaan waxtuw ngoon, fekk jigéen ñay génn di rootsi. ¹²Mu daldi ne: «Yaw Aji Sax ji, sama Yàllay sang Ibraayma, ngalla nangul ma tey jii te laaye biir sama sang Ibraayma. ¹³Maa ngi nii taxaw ci bëtu ndox mi, janqi dëkk bi di rootsi. ¹⁴Janq bu ma wax ne ko: “Doo yenniku sa njaq, may ma, ma naan,” mu ne ma: “Naanal ba noppi, ma wëggal la say giléem,” na kooka di ki nga jagleel sa jaam Isaaxa. Noonu laay xame ne laaye nga biir sama sang.»

^w 24.2 Dugal loxo ci suufu lupp mooy li bànni Israyil daan dogale ngiñ.

¹⁵ Laata muy ñaan ba noppi sax, gis na Rebeka gàddu njaqam, di ñëw. Rebeka moomu di doomu Betuwel te di sëtu Milka ak Naxor, miy magu Ibraayma. ¹⁶ Ndaw su taaru la woon, di ab janq bu séyagul. Naka la wàcc ba ca seyaan ba, duy njaqam, yéegaat. ¹⁷ Surga ba daw, daje ak moom ne ko: «Doo ma may tuuti ci sa njaq li, ma naan.» ¹⁸ Mu ne ko: «Ahakay, sang bi,» daldi gaaw, yenniku njaq la, may ko mu naan. ¹⁹ Ba ko ndaw si mayee, mu naan ba noppi, da ne ko: «Xaaral, ma wëggal la giléem yi, ñu naan ba noppi.» ²⁰ Mu daldi gaaw, sotti njaq la ca mbalka ma, dawaat rootali giléem yi ca seyaan ba. ²¹ Waa ja ne ko jàkk, ne tekk, di seet, ba xam ndax Aji Sax ji àntal na yoonam am déet.

²² Ba giléem ya naanee ba sottal, waa ji jël jaarob bakkan bu wurus bu tollook juróom benni garaam, ak ñaari lami wurus yu tollu ci téeméeri garaam, takkal ko. ²³ Mu ne ko: «Wax ma, kan moo la jur?» ak itam «Ndax man nanoo dal sa kér baay?» ²⁴ Mu ne ko: «Betuwel a ma jur, doomu Naxor ak Milka,» ²⁵ teg ca ne ko: «Waawaaw, ñax maak ngooñ maa nga fa, ne gàññ, te it manees na faa dal.» ²⁶ Waa ji nag sujjoot, sant Aji Sax ji, ²⁷ daldi ne: «Cant ñeel na Aji Sax ji, sama Yàllay sang, Ibraayma, moom mi masula noppee laaye biir sama sang, te masu koo ñàkke worma. Man it, Aji Sax ji wommat na ma ba sama kér bokki sang!»

²⁸ Janq bi nag daw dem, nettali waa kér yaayam la xew lépp. ²⁹ Rebeka amoon na càmmiñ lu tudd Laban. Laban daldi gaawtu génn, fekki waa ja ca seyaan ba. ³⁰ Booba gis na jaaro ba ak lam, ya ca loxol jigéenam Rebeka, te dégg na jigéenam di nettali la ko waa ja wax. Loolu tax mu dem ca waa ja, fekk ko ca giléem ya ca seyaan ba. ³¹ Mu ne ko: «Yaw mi Aji Sax ji barkeel, agsil boog! Looy toog ci àll bi; waajalal naa la ab dal, te giléem yi am nañu fu ñu nekk.» ³² Waa ja daldi àgg ca kér ga, ñu sippi giléem ya, may leen ñax ak ngooñ, may waa ja ndox, mu jàngu, moom ak ñi mu àndal, ³³ ba noppi ñu taajal ko lu mu lekk. Mu ne: «Déedéet, duma lekk mukk kay, te waxuma li ma taxa jóg.» Laban ne ko: «Kon nag waxal.»

³⁴ Mu ne: «Man surgab Ibraayma laa. ³⁵ Aji Sax ji dafa barkeel sama sang lool, ba muy boroom daraja. May na ko jur gu gât ak gu gudd, xaalis ak wurus ak ay surga yu góor ak yu jigéen ak ay giléem ak i mbaam. ³⁶ Sama soxnas sang Saarata nag dem na ba màggat, doora amal sama sang doom ju góor. Doomam jooju la jox li mu moom lépp. ³⁷ Sama sang nag giñloo ma ne: “Bul jélal mukk sama doom soxna ci biir jigéeni waa réewu Kanaan, gi ma dëkk. ³⁸ Waaye demal ca sama kér baay, ca samay bokk, nga jélal fa sama doom soxna.” ³⁹ Ma ne sama sang: “Bu ndaw sa nanguwula ànd ak man nag?” ⁴⁰ Mu ne ma: “Aji Sax, ji ma topp, dina yónni malaakaam, mu ànd ak yaw, ba àntalal la sa yoon, nga jélal sama doom soxna ca sama kér baay, ca sama biiri bokk. ⁴¹ Boo demee ba ca samay bokk, wàcc nga, ndax bu ñu la mayul soxna, wàccoo nga ak man.” ⁴² Ba ma agsee tey jii ca seyaan ba, damaa wax ne: “Aji Sax ji, sama Yàllay sang Ibraayma, ndegam nar ngaa àntal yoon wi may dox, ngalla may ma lii: ⁴³ maa ngii taxaw ci seyaan bi; janq bay ñëw rootsi, ma ne ko: ‘Doo ma may tuuti ci sa njaq li, ma naan,’ ⁴⁴ mu ne ma: ‘Naanal ba noppi, ma wëggal la say giléem,’ kooku na di soxna, si Aji Sax ji jagleel sama doomu sang.”

⁴⁵ «Bala maa ñaan ba noppi, Rebeka ne jimeet, gàddu njaqam, wàcc ca seyaan ba, di root. Ma ne ko: “May ma, ma naan.” ⁴⁶ Mu gaaw yenniku njaq li, daldi ne ma: “Naanal ba noppi ma wëggal la say giléem.” Ma naan ba noppi, mu wëggal ma giléem yi. ⁴⁷ Ma laaj ko ne ko: “Kan moo la jur?” Mu ne: “Betuwel, doomu Naxor ak Milka.”

«Ca laa ko takkal jaaro bi ci bakkanam, ak lam yi ciy loxoom. ⁴⁸ Ba mu ko defee ma sujjóotal Aji Sax ji, sant Aji Sax jiy sama Yàllay sang Ibraayma, ndax jubal na sama yoon, ba ma jélal doomam soxna ciy bokkam. ⁴⁹ Léegi nag ndegam nar ngeena rafetoo ak sama sang tey sàmm °kóllére, xamal-leen ma ko, ba mu leer. Su ngeen ko narul it, waxleen ma, ma xam nu may def.»

⁵⁰ Laban ak Betuwel ne ko: «Mbir moomu de ci Aji Sax ji la jóge, te amunu ci dara lu nuy wax. ⁵¹ Rebekaa ngoogu, jélal te dem, muy sa soxnas doomu

sang, ni la ko Aji Sax ji tegtale.»⁵² Naka la surgab Ibraayma dégg yooyu kàddu, daldi sujjóotal Aji Sax ji.

⁵³ Surga ba nag génne ay gànjari xaalis ak yu wurus booleek ay yére, jox Rebeka. Càmmiñ la ak yaay ja itam, mu may leen alal ju takku.⁵⁴ Ba loolu weesoo mu doora lekk, daldi naan, moom ak ñi mu àndal. Ñu fanaan fa keroog.

Ba ñu yewwoo ca ëllëg sa, surga ba ne: «Bàyyileen ma nag, ma dellu ca sama sang.»⁵⁵ Càmmiñal ndaw sa ak yaay ja daldi ne ko: «Xanaa kay janq bi dina toogaat ak nun ab diir boog, maanaam fii ak sibbir, doora dem.»⁵⁶ Mu ne leen: «Gannaaw Aji Sax ji àntal na sama yoon, tee ngeen ma baña yeexal, te bàyyi ma w rekk, ma dellu ca sama sang?»⁵⁷ Ñu ne ko: «Kon nag nanu woo janq bi, laaj ko moom ci boppam.»⁵⁸ Ci kaw loolu ñu woo Rebeka, ne ko: «Ndax dangay ànd ak waa ji léegi?» Mu ne: «Waaw.»⁵⁹ Ba loolu amee càmmiñ ya bàyyi seen jigéen Rebeka, moom ak surga, bi ko yar te daan ko nàmpal, ñu ànd ak surgab Ibraayma ak ñi ko topp, ñu dem.⁶⁰ Ña ngay ñaanal Rebeka, mu barkeel, te naan:

«Éy jigéen sunu! Giiral, ba sos ay junniy junni,
te sa askan teg ay bañam tànk.»

⁶¹ Gannaaw loolu Rebeka ànd ak xale yu jigéen, yiy jaamam, ñu war ay giléem, topp waa ja. Surga ba daldi dem, yóbbu Rebeka.

⁶² Loolu fekk na Isaaxa dëkk ca àllub Negew. Mu demoon nag teenu Laxay Roy, ba ñibbsi.⁶³ Genn ngoon Isaaxa génn, di doxantu ca àll ba. Naka la ne sigget xool, séen giléem yuy ñëw.⁶⁴ Rebeka it ne sigget, gis Isaaxa. Mu ne cëpp nag, wàcc giléem ga,⁶⁵ daldi ne surga ba: «Waa jee ci àll biy ñëw, jëm ci nun, kan a?» Surga ba ne ko: «Sama sang la de.» Rebeka daldi jël muuraay ba, muuroo.⁶⁶ Surga ba nag nettali Isaaxa li mu def lépp.⁶⁷ Ba loolu wéyee Isaaxa yóbbu Rebeka ca xaymab yaayam Saarata, muy soxnaam, di ku mu bëgg, te di ko muñe yaayam, ndax fekk na mu faatu.

Ibraayma nelaw na

25 ¹ Ibraayma jëlaat na soxna su tudd Katura, ² am ca Simran ak Yogsan ak Medan ak Majan ak Yisbag ak Suwa. ³ Yogsan jur Saba ak Dedan.

Askani Dedan ñooy Asureen ñi, Letuseen ñi ak Lewumeen ñi. ⁴ Doomi Majan di Efa ak Efer ak Anog ak Abida ak Elda. Ñooñu ñépp xeetu Katura lañu.

⁵ Ibraayma nag donale Isaaxa lépp lu mu moom. ⁶ Doom yu góor, ya mu am ak i nekkaaleem, mu may leen alal ca ba muy dund, ba noppi yebal leen penku, ñu sanci ca réewu penku, ba sore doomam Isaaxa^x.

⁷ Ati Ibraayma téeméer la ak juróom ñaar fukk ak juróom (175). ⁸ Ba loolu weesoo la bakkanu Ibraayma rot, mu nelaw, fekki ay maamam, gannaaw ba mu guddee fan, ba màggat lool te barkeel. ⁹ Isaaxa ak Ismayla, doomam yu góor ya, rob ko ca xuntim xeer ma ca Magpela te jàkkaarloo ak Mamre, ca toolub Efron doomu Sowar, Etteen ba. ¹⁰ Tool ba Ibraayma jëndoona ca Etteen ña, foofa lañu denc Ibraayma ak soxnam Saarata. ¹¹ Gannaaw ba Ibraayma nelawee, Yàlla barkeel na doomam Isaaxa. Isaaxaa ngi dëkkoon ca wetu teenu Laxay Roy.

Askanu Ismayla

(Saar 25.12-18)

¹² Ismayla moomee nag, doomu Ibraayma jaak Ajaram Misra, ma doon jaamub Saarata, askanam mooy lii. ¹³ Turi doomi Ismayla yu góor yaa di: Nebayot, taawub Ismayla, ña ca topp di Kedar ak Adabeel ak Mibsam ¹⁴ ak Misma ak Duma ak Maasa ¹⁵ ak Adàdd ak Tema ak Yetur ak Nafis ak Kedama. ¹⁶ Ñooñu ñooy doomi Ismayla yu góor, seeni tur a ngoog, ñuy fukki garmi ak ñaar yu jiite seeni mbooloo ci seeni sanc ak seeni dal. ¹⁷ Ati Ismayla téeméer

^x 25.6 Ca yooya jamono, nit manoon naa am ay soxna yu am cér bu mat sëkk, ak yeneen soxna, yu gëna néewle sañ-sañ, ñoom ak seeni doom.

la ak fanweer ak juróom ñaar (137). Gannaaw loolu la nelaw, fekki ay maamam.

¹⁸ ~Na nga dëkkoon diggante ba dale Awila ba Sur ga jàkkaarlook Misra, booy jém Asur. Noonu la fa askanu Ismayla sance, jàkkaarlook doomi baayam yépp.

Askanu Isaaxa doomu Ibraayma

(Saar 25.19---35.29)

¹⁹ Isaaxa doomu Ibraayma ju góor ja, askanam mooy lii. Ibraaymaa jur Isaaxa. ²⁰ Isaaxa am ñeent fukki at, jél Rebeka, doomu Betuwel, Arameen, bi dëkke diiwaanu Padan Aram, dib jigéenu Laban, Arameen ba. ²¹ Gannaaw ga soxnas Isaaxa amul doom, Isaaxa dagaanal ko Aji Sax ji, mu nangul ko, soxna si daldi ëmb. ²² Doom yi nag di buuxante ci biiram, ba mu naan: «Ndegam nii la kay, jaru ko woon!» Ci kaw loolu soxna si dem, diis ko Aji Sax ji.

²³ Aji Sax ji ne ko:

«Ñaari giir nga ëmb,
nara am ñaari xeet yuy xaajaloo,
wenn wiy ëpp doole wi ci des,
te mag jiy surgawu rakk ji^y.»

²⁴ Ba mu demee ba wara muc, amul lu moy ay seex. ²⁵ Naka noona ka jékka gane àddina xonq, yaram wi sëq lipp, mel ni mbubbum der mu ne sàyy ak i kawaram, ñu tudde ko Esawu (mu firi Ku jëxém). ²⁶ Gannaaw ga ka ca des topp ca, loxo ba jàpp ca téstënu Esawu. Ñu tudde ko Yanqóoba (mu firi Jàpp ci téstën)^z. Ba leen Rebeka di am, fekk na Isaaxa am juróom benn fukki at.

Esawu sàggane na céram

²⁷ Ba mu ko defee gone ya di màgg, Esawu di rëbbkat bu ñaw, di ku bëgg àll; Yanqóoba moom di nit ku gätteñlu^a te bëggoon toogaayu kér. ²⁸ Isaaxa

^y 25.23 Ci bànni Israyil, seex, bi jékka juddu, moo mag ki mujja juddu.

^z 25.26 Jàpp ci téstën mu ngi tekki ci waxin «suufu nit, ba am loo nangu ci moom».

^a 25.27 gätteñlu gi ci Yanqóoba moo waraloon xamul dara ci rëbb.

nag am cofeel ci Esawu ndax li muy lekk ci am rébbam, te Rebeka moom gëna sopp Yanqóoba.

²⁹ Mu am bés Yanqóoba di togg ndambel ñebbe ju xonq, yemook Esawu jóge ca tool ya, xiif ba ne ñedd. ³⁰ Mu ne Yanqóoba: «Gaawe ma ci ndambe lee waay, ba ma duy sama biir ci sa ndambe lu xonq loolu, ndax xiif a ngi may rey.» Loolu moo tax ñu tudde Esawu, Edom (mu firi Xonqe). ³¹ Yanqóoba ne ko: «Danga ma koy jékka wecci sa céru ndono bi nga yeyoo ndax li ngay taaw^b.» ³² Esawu ne: «Man miy waaja dee ak xiif, ana lu ma céru taaw di jariñ?» ³³ Yanqóoba ne ko: «Giñal ma jékk.» Esawu giñal ko ko, mu jaay Yanqóoba ndono, li mu yeyoo ndax li muy taaw. ³⁴ Yanqóoba jox Esawu mburu ak ndambe, mu lekk, naan, daldi jóg dem yoonam. Noonu la Esawu sàgganee céru taaw, bi mu yeyoo.

Isaaxa nëbbu na waa Gerar ngir mucc

26 ¹ Ba loolu wéyee xiif am ca réew ma, muy xiif bu wuute ak ba woon ca jamonoy Ibraayma; Isaaxa nag dem Gerar ca Abimeleg, buuru waa Filisti.

² Foofa Aji Sax ji feeñu ko fa ne ko: «Bul dem Misra, waaye nanga toog ci réew mi ma lay wax. ³ Dalal ci réew mii; dinaa ànd ak yaw, barkeel la. Yaak sa askan laay jox suuf sii sépp, te dinaa sàmm li ma giñaloon sa baay Ibraayma. ⁴ Dinaa ful sa askan ni biddiwi asamaan te dinaa jox sa askan suuf sii sépp, te it xeeti àddina sépp dinañu taasu ci sa barkey askan, ⁵ ndax Ibraayma déggal na ma, nangu na sama dogal te topp na samay ndigal, weg na samay àtte it, te sàmm na samay yoon.»

^b 25.31 Ci bànni Israyil, taaw mooy mujj doon kilifag kér, te mooy èpple ay rakkam ab cér ci ndono.

⁶ Isaaxa nag toog Gerar. ⁷ Góori foofa laaj ko ndaw si mu àndal, lu mu doon ci moom, mu ne: «Sama jigéen la.» Dafa bañoona wax ne soxnaam la, ngir ragal waa foofa rey ko ndax taaru Rebeka. ⁸ Ba ñu fa toogee ba mu yàgg, mu am bés Abimeleg buuru waa Filisti tollu ci palanteeram, gis leen, fekk yóo Isaaxaa ngay raay soxnaam Rebeka. ⁹ Abimeleg woolu Isaaxa ne ko: «Kii kay ndeke sa soxna la! Noo mana waxe ne sa jigéen la?» Isaaxa ne ko: «Damaa waxe noonu, ngir ñu bañ maa rey ndax moom.» ¹⁰ Abimeleg ne ko: «Li nga nu def nag? Xaw tuuti kenn ci nit ñi tèdde sa soxna, te kon nga yóbbe nu tooñ.» ¹¹ Abimeleg daldi fay doxe artu waa réewam mépp ne leen: «Ku laal waa jii walla soxnaam, dees na ko rey.»

Isaaxa fas na kóllëre ak Abimeleg

¹² Gannaaw loolu Isaaxa bey ca réew ma, góob ca at ma lu tollook téeméeri yoon la mu ji woon, ndax Aji Sax ji da koo barkeel. ¹³ Alalam di yokku, muy gëna barele, ba mujj am doole lool, ¹⁴ am géttu jur gu gudd ak gu gàtt, ak ay surga yu bare, ba tax waa Filisti iñaane ko, ¹⁵ bay sakk ak a sëkk mboolem teen, yi surgay baayam Ibraayma gasoon ca jamonoom. ¹⁶ Abimeleg daldi ne Isaaxa: «Demal, ba sore nu, ndax danga noo ëpp doole lool.» ¹⁷ Isaaxa jóge foofa, dali ca xuru Gerar, sanc fa.

¹⁸ Ba loolu weesoo Isaaxa sikkli teen, yi ñu gasoon ca jamonoy baayam Ibraayma, te waa Filisti sakkoon leen gannaaw ba Ibraayma nelawee. Ca la tudde teen yi tur, ya leen baayam tudde woon. ¹⁹ Surgay Isaaxa gasaat ca xur wa, jot ndox mu neex. ²⁰ Teewul sàmmi Gerar di soowook sàmmi Isaaxa naan: «Nun noo moom ndox mi.» Mu tudde teen ba Eseg (mu firi Coow), ndax li ñu soowoo ak moom. ²¹ Ñu gasaat ab teen, xuloo amati ca, mu tudde ko Sitna (mu firi Xuloo). ²² Mu jóge foofa, gasati teen, jàmm ne ñoyy, mu tudde ko Reyobot (mu firi Fu yaatu), ndax da ne: «Léegi Aji Sax ji yaatal na nu, te dinanu woomle ci réew mi.»

²³ Ba mu fa jógee, dafa dellu Beerseba. ²⁴ Guiddi googu Aji Sax ji feeñu ko ne ko: «Maay Yàllay Ibraayma sa baay; bul ragal dara, ndax maa ngi ànd ak yaw.

Dinaa la barkeel, ful sa askan ndax sama jaam Ibraayma.»²⁵ Isaaxa nag sàkk fa sarxalukaay, tudd fa Aji Sax ji, wormaal ko, ba noppi samp fa xaymaam. Te itam ay surgaam bënn nañu fa ab teen.

²⁶ Ci diggante boobu Abimeleg dafa jóge Gerar, dem fekki ko, ànd ak Awusat, ma doon wólléreem, ak Pikol, njiital xarekatam. ²⁷ Isaaxa ne leen: «Lu waral ngeen fekksi ma fii, gannaaw dangeen maa bañ, ba dàq ma?»²⁸ Ñu ne ko: «Gis nanu bu baax ne Aji Sax ji ànd na ak yaw; moo tax nu ne ayca nu waatoo ci sunu digganteek yaw te fasanteek yaw °kóllére. ²⁹ Su ko defee doo nu def dara lu bon, gannaaw defunu la dara lu bon, xanaa lu baax rekk, ba yebal la, nga dem ci jàmm. Kon léegi yal na la Aji Sax ji barkeel.»

³⁰ Isaaxa nag berndeel leen, ñu bokk lekk, ba noppi naan. ³¹ Ca èllég sa, ñu xëy suba teel, daldi waatoo, Isaaxa door leena yiwi, ñu dem ci jàmm.

³² Ca bés booba ay surgay Isaaxa ñëw nañu, di ko wax lu jëm ci teen, ba ñu doon gas, ne ko: «Gis nanu ndox.»³³ Isaaxa tudde teen ba Siba (mu firi Waatoo), moo tax turu dëkk ba, ba fii nu tollu, di Beerseba (mu firi Teenu waat ga).

Esawu jël na ay soxna

³⁴ Esawu am na ñeent fukki at, jël na soxna ku ñuy wax Yudit, muc doomu Beeri, miy Etteen, jëlaat Basmat, doomu Elon, miy Etteen. ³⁵ Jigéen ñooñu mu jël nag di naqar wu réy ci Isaaxa ak Rebeka.

Yanqóoba jëkk na Esawu ci ñaanam

27 ¹ Ba Isaaxa màggatee, te bët yi naqari, ba gisatul, am na bés mu woo taawam Esawu ne ko: «Doom.» Mu ne ko: «Naam.» ² Isaaxa ne ko: «Déglul, ma wax la. Mèggat naa te xawma sama bésu dee. ³ Kon léegi jëlal say gànnaay: say fitt ak sa xala, nga dem ca àll ba, rëbbali ma. ⁴ Toggal ma ko, ba mu neex, ni ma ko bëgge, indil ma, ma lekk, ndax ma ñaanal la lu ma tibbe ci sama xol, bala may dëddu.»⁵ Fekk na Rebekaa ngi déglu, ba

Isaaxay wax ak doomam Esawu. Esawu daldi dem ca àll ba, rëbbi lu mu toggsi.

⁶ Rebeka moom ne doomam Yanqóoba: «Dégg naa sa baay wax sa mag Esawu ne ko: ⁷ “Demal rëbbi, indil ma, toggal ma ko lu neex, ma lekk, ba ñaanal la, Aji Sax ji seede, bala may dëddu.” ⁸ Kon nag doom, defal lii ma lay wax. ⁹ Demal ca gétt ga, nga jàpp ñaari tef yu duuf, ma defaral ko sa baay, ba mu neex, ni mu ko bëgge, ¹⁰ nga yóbbul ko, ngir mu ñaanal la, bala moo dee.»

¹¹ Yanqóoba ne yaayam: «Waaw, waaye sama mag Esawu dafa jëxém, te man sama yaram rattax. ¹² Xëy na sama baay làmbatu ma de, te kon dina ne njublañ laa. Su ko defee ay móolu laay yóbbe sama bopp, waaye du barkeb ñaan.» ¹³ Yaayam ne ko: «Bu la móoloo, Yàlla na ma topp, doom. Defal li ma la wax rekk te dem indil ma gàtt yi.»

¹⁴ Yanqóoba dem, jël gàtt yi, indil yaayam, mu defar ba mu neex, ni ko baayam bëgge. ¹⁵ Rebeka daldi seet ca dencam la gën ca yérey Esawu taaw ba, solal Yanqóoba doomam ju ndaw. ¹⁶ Ba mu noppee, daa sàkk ca deri gàtt ya, sànge loxo ya ak fi rattax ci doq gi, ¹⁷ doora boole mburu ma ak ñam wa mu togg, jox doomam Yanqóoba.

¹⁸ Mu dikk ci baayam, ne ko: «Baay.» Mu ne ko: «Naam doom, kooku?» ¹⁹ Yanqóoba ne baayam: «Mana Esawu sa taaw. Def naa li nga ma wax. Jógal toog te lekk ci li ma la rëbbal, ndax nga ñaanal ma ci sa xol.» ²⁰ Isaaxa ne doomam: «Moo doom! Noo def, ba gaawa jàpp nii?» Yanqóoba ne ko: «Aji Sax jiy sa Yàlla, moo ma ko jagleel.»

²¹ Isaaxa ne Yanqóoba: «Jegesil, ma làmb la, ba mu wóor ma ne sama doom Esawoo.» ²² Yanqóoba nag jegesi, baayam Isaaxa làmbatu ko ne: «Baat bi de baatu Yanqóobaa, waaye loxo yi, loxoy Esawoo.» ²³ Xàmmiwu ko, ndax li loxo yi jëxém ni yuy magam Esawu, ba tax mu ñaanal ko. ²⁴ Isaaxa laaj ko ne ko: «Mbaa wóor na ne yaw ay Esawu?» Mu ne ko: «Waawaaw.» ²⁵ Isaaxa ne ko: «Jottli ma fii ma lekk ci sam rëbb, doom, ba ñaanal la ci sama xol.» Yanqóoba jottli Isaaxa ndab li, mu lekk, daldi koy may biiñ, mu naan. ²⁶ Isaaxa ne ko:

«Kaay fii, fóon ma, doom.»²⁷ Yanqóoba jegesi, fóon ko, xetu yére yi mu sol xeeñ Isaaxa, mu door koo ñaanal ne ko:

«Sama xetu doom kay

xetug tool la,

bu Aji Sax ji barkeel.

²⁸ Yal na la Yàlla may layub asamaan

ak ngëneeli suuf,

pepp ne gànñ, biiñ walangaan.

²⁹ Yal na la ay giir nangul,

ay réew di la sujjóotal,

nga yilif say bokk,

te say doomi ndey di la sujjóotal.

Ku la móolooy alku,

te ku la ñaanal barkeel.»

³⁰ Naka la Isaaxa noppee ñaanal Yanqóoba, ba mu won baayam Isaaxa gannaaw rekk, Esawu, mag ji, rëbbi ba ñëw, ne jalañ.³¹ Mu togg moom it, ba mu neex, indil baayam. Mu ne ko: «Jógal baay, lekk ci sa rëbbum doom, ndax nga ñaanal ma ci sa xol.»³² Baayam Isaaxa ne ko: «Kooku?» Mu ne ko: «Mana sa taaw Esawu.»³³ Isaaxaa ngay lox, bay rag-ragi, daldi ne ko: «Kan? Ana ku rëbbi woon nag, indil ma, ba ma lekk ba noppi? Ñaanal naa ko bala ngaa ñëw. Te dina barkeel moos.»

³⁴ Esawu dégg li baayam wax rekk, yuuxu yuux gu réy ndax naqar. Mu ne baayam: «Ngalla baay, ñaanal ma, man itam.»³⁵ Isaaxa ne ko: «Sa rakk ñëw

na, nax ma, ba yóbbu sa ñaan.»³⁶ Esawu ne: «Moom kay moo yey tudd Yanqóoba, ndax suufu na ma ñaari yoon. Sama céru taaw la jékka nangu, tey mu nangooti sama ñaanu baay.» Mu teg ca ne: «Ndax desalaloo ma ag ñaan?»

³⁷ Isaaxa ne Esawu: «Mbaa am naa lu ma la ñaanalati, doom? Ndax kat xas naa koo def, muy sa kilifa, te bokkam yépp laa def ñuy surgaam, te pepp ak biiñ laa ko woomale it, ba mu ne gànñ.»³⁸ Esawu ne baayam: «Baay, xanaa

genn ñaan rekk nga am? Ngalla baay, ñaanal ma, man itam!» Ca la Esawu ne yikkét jooy.³⁹ Baayam Isaaxa ne ko:

«Déglul, ma wax la,
dinga dëkk fu sore ngëneeli suuf,
mbaa fu la layub asamaan tiime.

⁴⁰ Sa saamar ngay dunde,
sa rakk di la yilif.

Waaye bés a ngi ñëw yaay sigiñu,
ba yenniku notaangeem.»

Yanqóoba dem na ca nijaayam

⁴¹ Esawu nag bañ Yanqóoba ndax barke ba ko baayam ñaanal. Ma ngay wax ca xolam naan: «Balaa yàgg ñu dëj sama baay, te bu boobaa dinaa rey sama rakk Yanqóoba.» ⁴² Naka lañu nettali Rebeka la taawam Esawu wax, mu woolu Yanqóoba, doomam ju ndaw ja, ne ko: «Sa mag a ngi fexee feyu, di la wuta rey. ⁴³ Kon doom, defal lii ma lay wax, demal làquji fa sama càmmiñ Laban ca Karan, ⁴⁴ nga toog fa moom ay fan, ba kera sa meru mag giif. ⁴⁵ Bu sa meru mag giifee, ba mu fàtte li nga ko def, dinaa yónnee, ñu jëlsi la. Duma seetaan mukk, ba boole leen ñàkk, yéen ñaar ñépp, ci benn bés^c!»

⁴⁶ Gannaaw gi Rebeka ne Isaaxa: «Àddina soof na ma ndax jigéeni Etteen ñi. Yanqóoba de, bu jëlee ci jigéeni réew mi di Etteen ñu mel ni ñii, sama dund gi, dee a koy gën!»

28 ¹ Ci kaw loolu Isaaxa woo Yanqóoba, ñaanal ko, jox ko ndigal lii ne ko: «Bul jël ci jigéeni Kanaan, ² waaye demal Padan Aram ca sa kér maam-góor, ji jur sa yaay, nga jël fa jabar ca sa doomi nijaay Laban.

³ Yal na la Yàlla Aji Man ji barkeel, nga jaboot lool te sa giir yokku, ba sos ay mboolooy askan. ⁴ Yal na la barkeb Ibraayma dal, yaak ñi askanoo ci yaw, ba nga moom réew mii ngay doxandéem tey, te Yàlla mayoon ko Ibraayma.»

^c 27.45 Dañoo yaakaar ne bu Yanqóoba dawuloon, Esawu dina ko rey, te kon dees na ko feyul, daldi rey Esawu.

⁵ Isaaxa daldi yebal Yanqóoba, mu dem Padan Aram ca Laban, doomu Betuwel, Arameen bay càmmiñu Rebeka, miy yaayu Yanqóoba ak Esawu.

Esawu jël na keneen soxna

⁶ Esawu nag yég ne Isaaxa ñaanal na Yanqóoba, ba noppi yebal ko Padan Aram, ngir mu jël fa soxna. Te it ba mu koy ñaanal, digal na ko ne ko, bumu jël ca jigéeni Kanaaneen ña. ⁷ Mu yég ne Yanqóoba déggal na baayam ak yaayam, ba dem Padan Aram. ⁸ Loolu won Esawu ne jigéeni Kanaan neexuñu baayam. ⁹ Ba mu ko defee Esawu dem ca xeetu Ismayla, jël fa Maalat doomu Ismayla, miy doomu Ibraayma, te di jigéenu Nebayot, mu bokk ciy soxnaam.

Yanqóoba sàrtoo na ak Yàlla

¹⁰ Ba loolu wéyee Yanqóoba génn Beerseba, wuti Karan. ¹¹ Naka la dem, ba àgg fu ko jant bi sowe, daldi fay fanaan. Mu jël ca doj ya fa ne woon, gegenoo.

¹² Guddi googu Yanqóoba dafa gént, gis raas bu sampu ci suuf, te cat la sar asamaan, malaakay Yàlla yi di ci yéeg ak a wàcc. ¹³ Ndeke Aji Sax jaa nga tollu ca wetam. Mu wax ak moom ne ko: «Maay Aji Sax ji, di sa Yàllay maam Ibraayma te di Yàllay Isaaxa. Suuf si nga tèdd dinaa la ko jox, yaak sa askan.

¹⁴ Saw askan dina ne gàññ ni suuf. Dinga law penku ak sowu, ndijoor ak càmmoñ. Giir yi ci kaw suuf yépp dinañu taasu ci sa barke, yaak sa askan.

¹⁵ Maa ngi nii ànd ak yaw, di la sàmm fépp foo jëm, te itam dinaa la delloosi ci réew mii. Duma la bàyyi mukk, waaye dinaa def li ma la wax lépp.»

¹⁶ Ci kaw loolu Yanqóoba yewwu ne: «Ndekete Aji Sax ji mu ngi ci bérab bii, te xawma ko woon.» ¹⁷ Ma nga tiit nag te naan: «Bérab beeka raglu! Fii kay du fenn, fu dul kér Yàlla; te mooy buntu asamaan.»

¹⁸ Ca suba teel Yanqóoba jóg, jël doj, wi mu gegenoo woon, samp fa, muy xàmmikaay, ba noppi sotti ci ag diw, sellale ko. ¹⁹ Ca la tudde bérab ba Betel^d, waaye ca njàlbéen Lus la dëkk ba tudsoon. ²⁰ Gannaaw loolu Yanqóoba dogu

^d 28.19 *Betel* mu ngi tekki «kér Yàlla».

na ne: «Su Yàlla àndee ak man, di ma sàmm ci yoon wi may aw, di ma jox lu ma lekk ak lu ma sol,²¹ ba kera may dellu sama kér baay ci jàmm, su boobaa, Aji Sax ji dina doon sama Yàlla.²² Doj wii ma samp, muy xàmmikaay, mooy doon kér Yàlla, te lépp lu mu ma wërsëgal, dinaa ko génneel fukkeel ba moos.»

Yanqóoba daje na ak Rasel

29 ¹ Ba loolu xewee, Yanqóoba awaat yoonam, ba agsi réewu waa penku.
² Mu yem foofa ca ab teen ca àll ba, ñetti gétti gàtt goor ca wet ga, ndax ca booba teen lañu doon wëgge gétt ya, waaye doj wu réy moo uboon teen ba.³ Bu gétt yépp dajaloo foofa, sàmm yi doora àndandoo bérañ doj wa, mu moy buntu teen ba, ñu wëgg, ba noppi delloo doj wa, mu ubaat teen ba.

⁴ Yanqóoba ne leen: «Bokki fan?» Ñu ne ko: «Karan.» ⁵ Mu ne leen: «Ndax xam ngeen Laban doomu Naxor?» Ñu ne ko: «Xam nanu ko kay.» ⁶ Mu dellu laaj leen ne leen: «Mbaa mu ngi ci jàmm?» Ñu ne ko: «Jàmm rekk kay. Xoolal ndaw see di ñëw, mook gàtt yi, mooy doomam Rasel.» ⁷ Yanqóoba ne leen: «Jant bi demagul fenn, ba ngeen di dajale jur gi. Wëggleen gàtt yi, sàmmi leen kay!» ⁸ Ñu ne ko: «Dunu ko man mbete gétt yépp daje, nu bérañ doj wi, ubbi teen bi, doora wëgg gàtt yi.»

⁹ Na muy wax ak ñoom nag, Rasel agsi, indaale gàtti baayam, ndaxte sàmm la woon. ¹⁰ Ba Yanqóoba gisee Rasel, doomu nijaayam Laban, moom ak gàtti nijaayam ya, dafa daagu ba ca teen ba, bérañ doj wa ko ub, daldi wëgg gàtti Laban. ¹¹ Ba loolu amee Yanqóoba fón Rasel, ne yikkét jooy. ¹² Ca la Yanqóoba wax Rasel ne ko: «Maak sa baay a bokk, ndax maay sa doomu bàjjan Rebeka.» Rasel daw, yégal ko baayam.

¹³ Ba Laban déggee ne jarbaatam Yanqóoba ñëw na, dafa daw gatandu ko, taf ko ci boppam, fón ko, yóbbu ko kér ga. Ba Yanqóoba nettalee Laban lépp,¹⁴ Laban da ne ko: «Yaw kay sama jarbaat nga lenqe!» Yanqóoba toog na fa ak moom lu mat weer. ¹⁵ Gannaaw loolu Laban ne Yanqóoba: «Li ngay

sama mbokk kat, taxul nga war maa liggéeyal ci neen. Wax ma lan mooy sa peyoor.»

¹⁶ Laban nag amoon na ñaari doom yu jigéen, taaw ba di Leya, rakk ja di Rasel. ¹⁷ Leya di ku bët ya yànjunloon, te Rasel nekkoon ku jekk te neexa xool, ¹⁸ Yanqóoba bëgg Rasel lool, ba ne Laban: «Dinaa la liggéeyal juróom ñaari at ngir Rasel sa doom ju ndaw ji.» ¹⁹ Laban ne ko: «Ma may la ko de moo ma gënäl may ko keneen. Kon toogal ci man.» ²⁰ Ci kaw loolu Yanqóoba liggéeyal Laban diiru juróom ñaari at ngir Rasel, te mu mel ni ay fan rekk ci moom ndax mbëggeel, gi mu am ci Rasel.

²¹ Loolu wéy, Yanqóoba ne Laban: «Jox ma sama jabar, ma séetal ko, ndax àpp bi jot na.» ²² Laban nangu, daldi togglu ay reer, woo ca waa gox ba bépp. ²³ Timis jot Laban jël doomam Leya, jébbal ko Yanqóoba, mu dëkkoo ko. ²⁴ Ci biir loolu Laban jël jaamam bu jigéen bu ñuy wax Silpa, may ko doomam Leya, mu dib jaamam.

²⁵ Ba bët setee, Yanqóoba fekk tuy Leya. Mu ne Laban: «Waaw, li nga ma def nag? Du Rasel a taxoon ma liggéeyal la? Lu tax nga wor ma?» ²⁶ Laban ne ko: «Rakk jékka séy taaw daal, du aada fii.» ²⁷ Séetul ak kii, ba ayu bésam mat, ma door laa jox ki ci des, soo ma dee liggéeyaatal diiru juróom ñaari at.» ²⁸ Yanqóoba nangu, daldi séetu ak Leya ayu bés, ba noppi Laban jébbal ko doomam Rasel. ²⁹ Booba la Laban may Rasel jaamam bu jigéen bu ñuy wax Bilaa, mu dib jaamam. ³⁰ Yanqóoba nag dëkkoo Rasel, mi mu gënoona bëgg Leya. Ci kaw loolu mu liggéeyaatal Laban juróom ñaari at.

Lu jëm ci njabootu Yanqóoba

³¹ Ba Aji Sax ji gisee ne Leya fonkeesu ko, mu may ko, mu taawlu, te Rasel moom manula am doom. ³² Ba Leya èmbee, am doom ju góor, da koo tudde Ruben (mu firi Gisleen, doom ju góor a ngi), ndaxte Leya da ne: «Aji Sax ji gis na sama toroxte. Léegi sama jékkér dina ma bëgg.» ³³ Mu dellu èmb, am doom ju góor. Mu ne: «Aji Sax ji yég na ne fonkeesu ma, looloo tax mu mayaat ma doom jii.» Mu tudde ko Simeyon (mu firi Kiy dégg). ³⁴ Mu delluwaat èmb, am

doom ju góor, ba noppi waxaat ne: «Bii yoon sama jëkkér dina am cofeel ci man, ndax jural naa ko ñetti doom yu góor,» loolu tax mu tudde ko Lewi (mu firi Boroom cofeel). ³⁵ Mu dellooti ëmb, am doom ju góor daldi ne: «Bii yoon dinaa sant Aji Sax ji,» loolu tax mu tudde ko Yudaa (mu firi Cant). Gannaaw loolu njuram taxaw.

30 ¹ Ba Rasel gisee ne amalul Yanqóoba doom, dafa ñee magam, ba tax mu wax Yanqóoba ne ko: «Nanu am ay doom, mbaa ma dee.»

² Yanqóoba mere ca Rasel ne ko: «Ndax maay Yàlla, mi la teree am doom?» ³ Mu ne ko: «Xoolal, sama jaam Bilaa ngii; dëkkoo ko, ndax mu amal ma doom, ba jabootal ma.» ⁴ Ci kaw loolu mu may ko jaamam Bilaa, muy soxnaam. Yanqóoba dëkkoo Bilaa, ⁵ mu ëmb, amal Yanqóoba doom ju góor. ⁶ Bi loolu amee Rasel ne: «Yàlla àtte na ma; dégg na sama ñaan, ba may ma doom.» Mu tudde ko nag Dan (mu firi Kiy àtte). ⁷ Gannaaw ga Bilaa, jaamub Rasel, ëmbaat, dellu amal Yanqóoba doom ju góor. ⁸ Rasel ne: «Bëre naa ak sama mag bëre bu réy, ba daan,» daldi ko tudde Neftali (mu firi Kiy bëre).

⁹ Leya moom it xam ne taxawaayam yàgg na, mu fab jaamam Silpa, may ko Yanqóoba. ¹⁰ Bi loolu amee Silpa, jaamub Leya, amal Yanqóoba doom ju góor.

¹¹ Leya ne: «Ndaw wërsëg wu réy!» daldi ko tudde Gàdd (mu firi Wërsëg).

¹² Silpa jaamub Leya dellu, amal Yanqóoba doom ju góor. ¹³ Leya ne: «Éey waay, maaka bég! Jeeg ji dinañu ma wooye boroom mbégte mi.» Mu tudde ko nag Aser (mu firi Boroom mbégte).

¹⁴ Mu am bés ñuy góob bele, Ruben dem tool, sàkke ca gàncax gu ñu naan màndaragoor^e, indil ko yaayam Leya. Rasel ne Leya: «Ngalla may ma ci màndaragoor ji la sa doom indil.» ¹⁵ Teewul mu ne ko: «Ndax nangu sama jëkkér rekk doyu la, ba nga bëgg cee boole màndaragoor ji ma sama doom indil?» Rasel ne ko: «Kon jox ma ci màndaragoor ji sa doom indi, ma wecci la ko sama ayu tey boog.»

^e 30.14 màndaragoor gàncax la gu ñu yaakaar ne day giiral jigéen.

¹⁶ Yanqóobaa ngay jóge tool ca ngoon, Leya génn, gatandu ko, ne ko: «Fi man nga wara aye tey, ndaxte jënde naa ay gi mändaragoor ji sama doom indi.» Yanqóoba daldi féete ca moom guddi googu. ¹⁷ Yàlla nangul Leya, mu ëmb, am ak Yanqóoba seen juróomeelu doom ju góor. ¹⁸ Leya neeti: «Yàlla da maa fey, ndax maa may sama jëkkér sama jaam.» Mu tudde ko Isaakar (mu firi Boroom pey). ¹⁹ Gannaaw gi Leya ëmbaat, am ak Yanqóoba seen juróom benneelu doom ju góor. ²⁰ Booba la ne: «Yàlla defal na ma teraanga ju réy. Bii yoon sama jëkkér dina ma teral, ndax amal naa ko juróom benni doom yu góor.» Moo tax mu tudde ko Sabulon (mu firi Teraanga). ²¹ Gannaaw ga mu am doom ju jigéen, tudde ko Diina.

²² Ba loolu amee Yàlla geestu Rasel, nangul ko, may ko doom. ²³ Mu ëmb, am doom ju góor, daldi ne: «Yàlla teggil na ma gàcce.» ²⁴ Moo tax mu tudde ko Yuusufa (mu firi Yal na dolli), ndax dafa ne: «Yal na ma Aji Sax ji dollil doom ju góor.»

Yanqóoba woomle na

²⁵ Ba Rasel amee doom ci Yuusufa, Yanqóoba da ne Laban: «Yiwi ma boog, ma dellu sama réew ca sama kér. ²⁶ Su ko defee nga jox ma samay doom ak sama jabar yi taxoon ma di la liggéeyal, te bàyyi ma, ma dem, ndax yaw ci sa bopp xam nga li ma la liggéeyal.» ²⁷ Laban ne ko: «Ngalla waay, déglu ma, ngir sama gisaane won na ma ne Aji Sax ji barkeel na ma ndax yaw. ²⁸ Wax ma loo may feyeku rekk, dinaa la ko Fey.» ²⁹ Yanqóoba ne ko: «Yaw ci sa bopp xam nga ni ma la liggéeyale ak ni sa gétt mujj mel ndax man; ³⁰ ndaxte lu néew nga amoon laata may ñëw, te yokku na, ba bare lool, ngir Aji Sax ji da laa barkeel ndax man. Waaye léegi nag, liggéeyal sama waa kér bopp jot na xanaa?» ³¹ Laban dellu ne ko: «Dama ne, ñaata laa lay Fey?» Yanqóoba ne ko: «Doo ma jox dara. Boo nangoo lii ma lay wax, dinaa sàmmaat say gátt, wattu ko. ³² Damay seet tey jii ci biir jur gu gátt gépp, génne ci xar yu ñuul yépp^f, ak bëy, yi todde ak yi tippante yépp, ñu doon sama peyoorg. ³³ Ellég ak i sibbir booy seetsi sama peyoor, sama njubtee may layool: lépp lu toddewul te tippantewul ci biir bëy yi ak lu ñuulul ci mburt yi, boo ko gisee ci man, càcc la.» ³⁴ Laban ne: «Waaw, kon baax na.»

³⁵ Ca bés booba Laban dafa ber sikket, yi seereer te todde, ak bëy, yi tippante te todde, maanaam yi rax, ak xari menn melo yu ñuul yi, daldi leen dénk ay doomam. ³⁶ Gannaaw loolu mu doxale digganteem ak Yanqóoba doxu ñetti fan. Yanqóoba nag di sàmm li des ci gátti Laban.

³⁷ Ci kaw loolu Yanqóoba tànn ñetti garab yu ñuy wax pëpalyee, gerte-tubaab ak palataan, gor ci bant yu tooy, xànc-xàncee ko, ba mu def i rëdd yu weex. ³⁸ Mu yeb bant, ya mu xànc-xàncee, ca naanukaay ya, mu janook jur ga, ca mbalka ya jur gay naane, ndax fa la jur ga daan tëboo. ³⁹ Loolu tax bëy yay tëbu ca wetu car ya, di jur doom yu seereer, yu tippante ak yu todde. ⁴⁰ Xar ya, Yanqóoba da leena ber, tey fexe ñuy janook lépp lu

^f 30.32 Ca yooyu jamono xar yi dañu daan faral di weex, bëy yi farala ñuul te duñu rax.

^g 30.32 Fii dañoo topp téereb kàddug Yàlla gi ni ñu ko tekkee ci làmmiñu gereg, te ci booba téere melow todde ak tippante bëy yi rekk a ko féeetwoo.

seereer ak lu ñuul ci biir juru Laban. Noonu la sàkke juru boppam, bañ koo boole ak juru Laban.⁴¹ Saa yu jur gi ëpp doole dee tëbu, Yanqóoba yeb car yi ci naanukaay yi, tiimale ci jur gi, ngir bu ñuy tëbu, ne ci jàkk.⁴² Bu jur gu xiibon gi dee tëbu, mu bañ leena tegal dara. Muy def noonu ba jur gi xiibon, di gu Laban, gi am doole, di gu Yanqóoba.⁴³ Waa ji mujj na barele lool, am gàtt yu ne gàññ ak ay jaam yu góor ak yu jigéen ak ay giléem ak i mbaam-sëf.

Yanqóoba toxu na, jëm Kanaan

31 ¹ Ba loolu amee mu am bés Yanqóoba dégg doomi Laban ya naan, Yanqóoba nangu na li seen baay amoon lépp, te ci seen alalu baay la sàkkoo alalam jooju jópp.² Naka la Yanqóoba gis kanamu Laban, daldi xam ne melatul, na mu meloon ci moom.³ Aji Sax ji wax Yanqóoba ne ko: «Dellul ca sa réewu maam ya, ca say bokk. Dinaa ànd ak yaw.»

⁴ Yanqóoba woolu Rasel ak Leya ca tool ya, fa gàttam ya nekk.⁵ Mu ne leen: «Gis naa seen kanamu baay. Xam naa ne melatul na mu meloon ci man. Waaye sama Yàllay baay ay ànd ak man.⁶ Yéen ci seen bopp xam ngeen ne liggéeyal naa seen baay sama kem kàttan.⁷ Teewul seen baay wor ma, soppi sama peyoor fukki yoon ak juróom, waaye Yàlla seetaanu ko, mu di ma lor.⁸ Bu nee: “Yi tippanteey sa peyoor,” jur gépp jur lu tippante; mbaa mu ne: “Yi seereer ay sa peyoor,” jur gépp jur lu seereer.⁹ Nii la Yàlla nangoo seen juru baay, jox ma.

¹⁰ «Ba ñu demee ba jur giy wara tëbu, damaa jeneer sikket yi yépp yi yépp di lu seereer ak lu tippante mbaa ñu raxe.¹¹ Ca la ma malaakam Yàlla ma wax ci biir gént gi ne ma: “Yanqóoba,” ma ne ko: “Naam.”¹² Mu ne ma: “Siggil, xool sikket yi yépp yi yépp, yii dañoo seereer, yee todde, yi ci des tippante, ndaxte gis naa li la Laban di def lépp.¹³ Maay Yàlla, ja la feeñu woon Betel, fa nga samp doj, sotti ci diw, sellale ko, te dogu woon fa ci man. Léegi nag jógal, génn réew mii, dellu ca réew, ma nga juddoo.”»

¹⁴ Rasel ak Leya ne ko: «Ndax amati nanu benn cér walla ndono sunu kér baay?¹⁵ Doonunu lu moy ay doxandéem ci moom de! Nde da noo jaay, lekk

sunu njég, ba mu jeex tàkk. ¹⁶ Te mboolem alal, ji Yàlla nangoo ci sunu baay, noo ko moom, nun ak sunuy doom. Kon nag léegi lu la Yàlla wax rekk, def ko.»

¹⁷ Yanqóoba daldi dajale ay doomam ak ay soxnaam, waral leen giléem, ¹⁸ ñu ànd tegu ca yoon wa, yóbbale géttam gépp ak mboolem alal ju mu liggéey. Mooy gétt, ga mu sàkkoo Padan Aram. Ña ngay ñibbi kér baayam Isaaxa ca réewu Kanaan.

¹⁹ Fekk na Laban dem wati ay xaram^h. Ci biir loolu Rasel sàcc gàllaaji kér yu baayam. ²⁰ Noonu la Yanqóoba nëbboo Laban, Arameen ba, bañ koo yégal ne day dem. ²¹ Ba mu demee, dafa yóbbale la mu amoon lépp, jóge fa, jàll dexu Efraat, wuti tundi Galàdd.

Laban dabi na Yanqóoba

²² Yanqóoba daw na, ba mu am ñetti fan, ñu soog koo yégal Laban. ²³ Mu ànd nag ak ay bokkam, topp ko juróom ñaari fan, door koo dab ca tundi Galàdd. ²⁴ Ci kaw loolu Yàlla feeñu Laban, Arameen ba, ci géntu guddi ne ko: «Moytula wax Yanqóoba lenn lu koy gaar.» ²⁵ Ba Laban dabee Yanqóoba, dafa fekk mu samp xaymaam ca tund wa. Laban it samp bosam ca kaw tundi Galàdd, moom ak i bokkam.

²⁶ Laban ne Yanqóoba: «Looy def nii, yaw, di ma nëbbuy daw, yóbbale sama doom yu jigéen, ñu mel ni ñu ñu lèle xare? ²⁷ Lu waral nga di ma nëbbuy daw te bañ maa tåggu? Nde konoon jombul ma yiwi la ci xol bu sedd, bu ànd ak i woy, boole ci xalam ak i sabar. ²⁸ Mayoo ma sax, ma fóon samay sét ak samay doom yu jigéen, tåggtook ñoom; yëfi dof de nga def nii! ²⁹ Manoon naa laa def lu bon, waaye sa Yàllay baay da maa feeñu biig ne ma: “Moytula wax Yanqóoba lenn lu koy gaar.” ³⁰ Bu la neexee, nga namm sa kér baay, ba dogu caa dem, waaye lu tax nga sàcc sama gàllaaji kér, teg ci?»

³¹ Yanqóoba tontu Laban ne ko: «Xanaa ragaloон rekk ne jombul dinga téye say doom yu jigéen. ³² Waaye képp koo gis mu yor sa gàllaaji kér, boo yeboo

^h 31.19 Xari waa penku dañuy bare kawar gu ñuy wat ak a ècc, di ci defar ag wëñ.

reyal. Seetal fii ci sunu kanami bokk lépp lu ma fi yor, loo ci moom fabal, yóbbu.» Booba Yanqóoba xamul woon ne Rasel a ko jël.³³ Laban dugg ci xaymab Yanqóoba, teg ca xaymab Leya ak yosi ñaari jaamam yu jigéen ya, te gisul dara. Mu génne xaymab Leya, dugg ci bu Rasel.

³⁴ Fekk na Rasel fab gallaaji kér ya, làq ca ron tegu giléem ga, toog ca. Laban tècc, tècc ca biir xayma ba, gisul dara.³⁵ Rasel wax baayam ne ko: «Baay, baal ma de, damaa manula jóg ci sa kanam, ndaxte damaa ànd ak mbaax.» Laban seet na fu ne, waaye gisul gallaaji kéraram ya.

³⁶ Yanqóoba mer lool, daldi gëdd Laban ne ko: «Ndax damaa tooñ walla damaa moy, ba nga sambal ma, di ma topp nii?³⁷ Bi nga jéexee sama yëf yépp ba noppi, ana loo gis lu bokk ci sa yëfi kér? Teg ko fii ci sama kanami bokk ak say bokk, ñu àtte nu.³⁸ Xanaa du ñaar fukki at a ngii ma nekk ak yaw? Say xar ak say bëy èmbuñu sax, mu yàqu, te masumaa lekk sa kuuyi gétt.³⁹ Jur gu rab fàdd sax ma féetewoo, waaye masuma la koo indil. Mboolem lu ñu sàcc guddi ak lu ñu sàcc bëccëg, danga ma ko daa feyu.⁴⁰ Naaj wi laa daan yendoo yenu bëccëg, di fanaanoo sedd guddi, mu xaw maa rey, ba duma gëmm bët.⁴¹ Ñaar fukki at a ngii, ma di la jaamu ci kér gi, liggéeyal naa la fukki at ak ñeent ngir sa ñaari doom yu jigéen ñii, teg ci juróom benni at yu ma la sàmmal say gàtt, nga soppi sama peyoor fukki yoon ak juróom.⁴² Su dul woon ak sama Yàllay baay, ji ànd ak man, di Yàllay Ibraayma, ji Isaaxa wormaaloon, konoon nga dàq ma tey, ma dem loxoy neen. Waaye sama toskare ak sama àqu ñaq la Yàlla gis, ba tax mu àtte ma ak yaw biig.»

⁴³ Ba mu ko waxee loolu, Laban ne ko: «Jigéen ñii samay doom lañu, xale yii di samay sët, te gétt gii sama gétt a; lu fi nekk maa ko moom. Ñii di sama doom yu jigéen, nu ma leen di def tey, ñoom ak seeni doom?⁴⁴ Léegi ñëwal rekk, ñu fasante °kóllëre maak yaw, te seede dox sunu diggante maak yaw.»

⁴⁵ Ba loolu amee Yanqóoba jël aw doj, samp ko, muy doju xàmmikaay.

⁴⁶ Yanqóoba ne ay bokkam: «Forleen ay doj.» Ñu for ay doj, def ko ab jal,

daldi lekk foofa ca wetu jal ba.⁴⁷ Laban tudde bérab ba Yegar Saaduta; Yanqóoba tudde ko Galetⁱ.

⁴⁸ Booba la Laban ne: «Jal bii tey, mooy sunu seede sama diggante ak yaw.» Moo tax ñu tudde ko Galet (mu firi Jalub seede). ⁴⁹ Ñu di ko tudde itam Mispa (mu firi Tatay wattukaay), ndax Laban da ne: «Yal na Aji Sax ji wattu sunu diggante, keroog bu ñu soree. ⁵⁰ Soo soxoree samay doom yu jigéen, mbaa nga takk yeneen jabar, bu fa kenn nekkul sax, moytul, ndax Yàllaa nuy seede.» ⁵¹ Laban neeti Yanqóoba: «Xoolal ci jal bii ak doju xàmmikaay, wi ci sama digganteek yaw. ⁵² Jal bi seede la, doj wi di seede ne duma jéaggi jal bi, jublu ci yaw, te yaw itam doo jéaggi jal bi mbaa doj wi, jublu ci man, te naraluloo ma jàmm. ⁵³ Yàllay Ibraayma ak Yàllay Naxor, ñoom ñooñee di seen Yàllay baay, yal nañu àtte sunu diggante.» Yanqóoba daldi giñ ci Yàlla, ji baayam Isaaxa wormaaloon. ⁵⁴ Gannaaw loolu Yanqóoba sàkk °sarax ca kaw tund wa, woo ay bokkam, ñu bokk lekk. Ba ñu lekkee ba noppi, fanaan ca tund wa.

32 ¹ Ca ëllég sa, Laban xëy suba teel, tàggoo ak i sétam ak doomam yu jigéen ya, ñaanal leen, ba noppi waññiku ñibbi.

² Yanqóoba moom topp yoonam. Ci kaw loolu ay malaakay Yàlla feeñu ko. ³ Ba leen Yanqóoba gisee, da ne dalub Yàllaa ngii, ba tax mu tudde bérab ba Maanayim (mu firi Ñaari dal).

Yanqóoba ragal naa daje ak Esawu

⁴ Ba loolu amee Yanqóoba dafa yónni ay ndaw, ñu jiitu ko ca magam Esawu, ca réewu Seyir, di diiwaanu Edom. ⁵ Mu sant leen ne leen: «Bu ngeen demee ca sama sang Esawu, neleen ko: Sa surga Yanqóoba nee na: “Maa nga woon ca kér Laban bu yàgg ba tey, ⁶ ma doora ñëw, ànd ak ay nag ak ay mbaam ak ay gàtt ak ay jaam yu góor ak yu jigéen; may yónnee ci yaw, di la siyaare tey sàkku nga dalal ma jàmm.”» ⁷ Ndaw ya daldi dem ba délsi ca Yanqóoba, ne ko: «Dem nanu ca sa mag Esawu, waaye moom ci boppam mu ngi ci yoon wi di ñëw, fekksi la fii, te ma nga ànd ak ñeenti téeméeri góor.»

ⁱ 31.47 *Galet* bokk na lu mu tekki ak *Yegar Saaduta* ci làkku Arameen ña.

⁸ Yanqóoba dégg loolu, tiit lool te ànd ak njàqare, ba tax mu séddale mbooloo, ma mu àndal, gàtt ya ak jur gu gudd ga ak giléem ya itam, mu xaaj leen ñaar. ⁹ Booba mu ngi naan, bu Esawu songee benn dal bi, dal bi ci des mana raw. ¹⁰ Ci kaw loolu Yanqóoba ñaan Yàlla, ne ko: «Yaw Aji Sax ji, sama Yàllay maam Ibraayma, di sama Yàllay baay Isaaxa itam, yaa ma ne woon: “Dellul réew ma nga cosaanoo, ca say bokk; dinaa la baaxe.”» ¹¹ Yelloowuma lu gëna tuuti ci sa ngor ak sa worma, gi nga ma won, man sa jaam. Aw yet doñj laa ñàbboon, ba ma jàllee dexu Yurdan, te yokku naa tey, ba doon ñaari kurél. ¹² Maa ngi lay ñaan, nga musal ma ci sama loxol mag Esawu, ndaxte ragal naa, mu ñëw bóom ma, bóomaale jigéen ñi ak seeni doom. ¹³ Te yaw yaa ma ne: “Dinaa la baaxe moos, yokk saw askan, ba mu tollu ni suufas géej, si kenn manula lim ndax bare.”»

¹⁴ Yanqóoba fanaan na fa guddig keroog, doora sàkk ca alalam, sédd magam Esawu, ¹⁵ lépp di ñaar téeméeri bëy ak ñaar fukki sikket ak ñaar téeméeri xar ak ñaar fukki kuuy ¹⁶ ak fanweeri giléem yu seeni doom di nàmp, ak ñeent fukki nag ak fukki yëkk ak ñaar fukki mbaam ak fukki mbaam yu góor.

¹⁷ Dafa ber gétt yi, gu ci nekk mu jox ay surgaam, ne leen: «Jiituleen ma, te na gétt yi dàndante.» ¹⁸ Ci biir loolu mu sant ki jiitu, ne ko: «Boo dajeek sama mag, mu laaj la ne la: “Kuy sa njaatige?” ak “Ku moom li nga jiital?” ak “Foo jém?”» ¹⁹ nee ko: “Lii de sang bi, lu la Yanqóoba may la, di la ko siyaaree, yaw Esawu, te moom ci boppam mu ngi topp ci sunu gannaaw.”» ²⁰ Ndigal loolu la joxaat ñaareelu surga ba ak ñetteel ba ak mboolem ña topp ca gétt ya, ku ci nekk mu wax ko ne ko loolu lay wax Esawu, bu ko gisee, ²¹ tegati ca ne ko: «Te nee ko itam: “Sa surga Yanqóobaa ngi topp ci sunu gannaaw.”» Booba Yanqóobaa ngi naa ci xelam: «Bu ma jiitalee li ma ko may, neexale ko ko, bala maa janook moom, jombul mu dalal ma jàmm.» ²² Neexal ba da koo jiitu, moom mu fanaan guddig keroog ca dal ba.

Lu jëm ci bëreb Yanqóoba ba

²³ Gannaaw loolu Yanqóoba jóg ca guddi ga, ànd ak ñaari soxnaam, ñaari jaamam yu jigéen ak fukki doomam yu góor ak benn, daldi jàll dexu Yabog.

²⁴ Yanqóoba da leena jàllale, jàllewaale alalam jépp itam. ²⁵ Mu des fa nag moom doñj.

Kera la genn góor fanaana bëre ak moom, ba bët set. ²⁶ Ba nit ka xamee ne manalu ko dara, dafa dóor Yanqóoba ci mooco, mooco mi summikoo ca bëre ba.

²⁷ Nit ka ne ko: «Bàyyi ma, ma dem, ndax bët a ngi bëgga set.» Teewul Yanqóoba ne ko: «Duma la bàyyi, nga dem, li feek ñaanaloo ma.» ²⁸ Nit ka ne ko: «Na nga tudd?» Mu ne ko: «Yanqóoba.» ²⁹ Nit ka ne ko: «Tuddatuloo Yanqóoba, léegi Israyil nga tudd, ndaxte bëre nga ak nit, bëre ak Yàlla, ba génn ci ak jàmm^j.» ³⁰ Yanqóoba ne ko: «Waaw, yaw nag noo tudd?» Mu wax ko ne ko: «Loo may laaje sama tur?» ba noppí barkeel ko foofa.

³¹ Ci kaw loolu Yanqóoba tudde bérab ba Peniyel (mu firi Xar-kanamu Yàlla), ndaxte da ne: «Ne naa Yàlla jàkk, te maa ngi dund ba tey.»

³² Ba jant bay fenk, Yanqóobaa ngi soox tànk bi, di bàyyikoo Penuwel^k.

³³ Looloo tax ba tey jii °bànni Israyil duñu lekk suux, wi jàpp ci tenqob mooco, ndax li moocob Yanqóoba summikoo woon ca suuxu tenqo ba.

Yanqóoba ak Esawu daje nañu ci jàmm

33 ¹ Gannaaw loolu Yanqóoba séen Esawu di ñëw, ànd ak ñeenti téeméeri góor, mu séddale xale yi, diggante Leya, Rasel ak ñaari jaam ya. ² Dafa jiital jaam ya ak seeni doom, tofal ca Leya ak ay doomam, Rasel ak Yuusufa féete gannaaw. ³ Moom ci boppam nag, mu jiitu leen, wutali magam, di dox tey sujjóot, ba muy juróom ñaari yoon. ⁴ Teewul Esawu daw gatandu ko, taf ko ci boppam, langaamu ko, di ko fóon. Nu daldi jooy!

^j **32.29** Ñaari kàdduy ebrë yu taqoo ñoo sos baatu *Israyil*. Li jiitu ci baat bi mu ngi tekki «bëre». Li ci topp di tekki «Yàlla».

^k **32.32** *Penuwel* mooy Peniyel ba tey.

⁵ Naka la Esawu siggi, gis jigéen ñi ak xale yi, mu ne: «Ñii ànd ak yaw ñooy ñan?» Yanqóoba ne ko: «Xanaa njaboot, gi ma Yàlla baaxe, sang bi.» ⁶ Jaam ya ak seeni doom daldi jegesi, sujjóotal ko. ⁷ Leya it topp ca, moom ak i doomam, jegesi ñoom itam, sujjóot. Yuusufa ak Rasel doora jegesi sujjóot.

⁸ Esawu ne ko: «Waaw, dal bu réy bii ma dajeel, loo ci namm?» Yanqóoba ne ko: «Xanaa di sàkku nga dalal ma jàmm rekk, sang bi.» ⁹ Esawu ne ko: «Am naa ba biibal, sama rakk, fabal sa alal.» ¹⁰ Yanqóoba ne ko: «Ngalla waay déet, dimbali ma rekk te jél li ma la may. Ndaxte bi ma nee jàkk ci sa kanam, gis naa ni nga ma laaye biir, ba mu mel ni Yàllaa ma geestoo yérmandeem. ¹¹ Kon jélal lii ma la may, ndax Yàlla baaxe na ma, ba ma barele.» Mu tinu ko, ba Esawu mujj nangu.

¹² Gannaaw loolu Esawu ne: «Tee noo ànd dem boog, ma jiitu la?» ¹³ Yanqóoba ne ko: «Sang bi, xam nga, xale yi dañoo néew doole, te it gàtt yi ak nag yiy nàmpal laay xalaat. Su nu leen sëqatalee benn bés rekk, gàtt yépp dee. ¹⁴ Jiitu ma rekk, sang bi, man ma topp ndànk ci wewu jur gi, jiital leen, te baña raw xale yi, ba kera ma lay fekksi Seyir.» ¹⁵ Esawu ne ko: «Xaaral ma bàyyee la ñenn ci góor, ñi ma àndal.» Yanqóoba ne ko: «Matu ko. Boobu teraanga ëpp na, sang bi. Jàmm ji nga ma dalal rekk doy na.» ¹⁶ Booba la Esawu dellu, jubal yoonu Seyir.

¹⁷ Yanqóoba moom jubal gox bu ñu naan Sukkóot, tabax fa kér, mbaaral géttam, moo tax ñu tudde bérab boobu Sukkóot (mu firi Ay mbaar).

¹⁸ Gannaaw ga Yanqóoba agsi Sisem, ga ca réewu Kanaan, ci jàmm. Fekk na mu bàyyikoo Padan Aram, ba dal fa jàkkaarlook dëkk ba. ¹⁹ Booba la jënde ci doomi Amor, baayu Sisem, pàkk, ba mu sampooon xaymaam, ci téeméeri kesita^l. ²⁰ Mu daldi fay sàkk sarxalukaay, tudde ko El Elowe Israyil (mu firi Yàllay Israyil mooy Yàlla).

^l 33.19 **kesita** xaalisu réew ma la woon.

Tooñ nañu Diina doomu Yanqóoba

34 ¹ Am na bés Diina, ku jigéen ki Leya amal Yanqóoba, génn di seeti moroom ya ca dëkk ba. ² Ci kaw loolu Sisem doomu Amor, miy Eween te di kilifa ca dëkk ba, daldi koy gis, jàpp ko, tëdde ko, torxal ko.

³ Teewul Sisem xemmemoon na Diina doomu Yanqóoba lool te bëgg ko, ba tax mu di ko naxtaan. ⁴ Loolu waral mu ne baayam Amor: «Ñaanal ma janq bi jabar.»

⁵ Yanqóoba nag dégg ne Sisem torxal na Diina, doomam ju jigéen, fekk booba doomam yu góor yaa nga woon ca àll ba, fa jur ga nekk. Yanqóoba ne cell, ba ñu ñibbsi. ⁶ Ci diggante boobu Amor, baayu Sisem, ñëw ci Yanqóoba, ngir gise ak moom. ⁷ Ca la doomi Yanqóoba agsi, jóge ca tool ya. Ba ñu déggee la xew, dañoo am naqar wu réy, mer lool ndax gàcce, ga Sisem teg waa Israyil, ba mu tëddee doomu Yanqóoba ja, te loolu di lu defuwul.

⁸ Amor wax ak ñoom ne leen: «Sama doom Sisem dafa bëgg seen jigéen ci xolam. Dama leen di ñaan, ngeen may ko ko jabar. ⁹ Tee noo sényante, ngeen may nu seeni janq, te jël ci sunuy janq? ¹⁰ Su ko defee ngeen dëkk ak nun te réew mi di seen réew. Man ngeen fee sanc, dem fu leen neex, sàkku fi alal.»

¹¹ Sisem it wax ak baayu Diina ak càmmiñ ya ne leen: «Su ngeen ma nangulee, lépp lu ngeen ma wax dinaa ko joxe. ¹² Limal-leen ma warugar yi ak nu mu mana tollu, boole ci may gi; dinaa joxe lu ngeen ma sas; mayleen ma janq bi rekk.»

¹³ Waaye doomi Yanqóoba ya, ay nax lañu tontoo Sisem ak baayam Amor, ndax li Sisem torxal seen jigéen Diina. ¹⁴ Dañu ne leen: «Manunu loolu, ndax may sunu jigéen góor gu xaraful, loolu gàcce la ci nun. ¹⁵ Dunu leen mana nangul mbete ngeen melee ni nun ci kaw seeni góor ñépp xaraf. ¹⁶ Su ko defee dinanu leen may sunuy janq, te dinanu jël ci seeni janq, dëkk ak yéen, nuy ay bokk. ¹⁷ Waaye su ngeen nu déggalul, ba xarafulleen, danuy jël sunu jigéen, dem.»

¹⁸ Seen wax jooju neex Amor ak Sisem, doomu Amor. ¹⁹ Xale bu góor bi daldi gaawtu def li ñu ko sant ndax mbëggeelam ca doomu Yanqóoba. Booba Sisem lañu gënoona weg ca waa kér baayam yépp. ²⁰ Amor nag ànd ak doomam Sisem, dem ba ca pénc ma, wax ak waa dëkk ba ne leen: ²¹ «Ñii sunuy am-di-jàmm lañu, te gannaaw réew maa ngi ne yàmblan, bàyyileen leen, ñu sanc te dem fu leen neex. Man nanoo jél seen doomi janq te di leen may sunuy doom. ²² Waaye li ci nekk mooy, seeni góor duñu nangoo dëkk ak nun, nuy ay bokk, ndare sunu góor ñépp xaraf ni ñoom. ²³ Bu nu leen nangulee, ba ñu dëkk ci sunu biir, kon seeni jur ak seen alal ak seen mala yépp, ndax du nooy doon boroom?» ²⁴ Ba mu ko defee mboolem góori dëkk ba déggal Amor ak doomam Sisem, ba ñoom ñépp xaraf.

²⁵ Ca gannaaw ëllég sa ñu ànd ak metit, ñaari doomi Yanqóoba ya, Simeyon ak Lewi, càmmiñi Diina, jél seeni saamar, dugg ca dëkk ba, bett leen, rey góor ñépp. ²⁶ Ca lañu leel ñawkay saamar Amor ak doomam Sisem, ñu dee, ñu jéle Diina kér Sisem, ànd ak moom, dem. ²⁷ La ca tegu doomi Yanqóoba ya ca des futti néew ya, lëlaale dëkk ba, ndax li ñu torxal seen jigéen. ²⁸ Ñu daldi jél seen jur gu gátt ak gu gudd, seeni mbaam ak mboolem la ca biir dëkk ba ak la ko wér. ²⁹ Noonu lañu jéle seen alal jópp ak seeni doom ak seeni jabar, boole ca lël mboolem lu nekkoon ca biir kér ya.

³⁰ Yanqóoba nag wax ak Simeyon ak Lewi ne leen: «Indil ngeen ma musiba, ndax dingeen tax waa réew mépp sib ma, muy Kanaaneen ñi, di Periseen ñi. Te itam awma lu dul góor ñu néew, te bu ñu booloo dal ci sama kaw, dañu may booleek sama waa kér faagaagal.» ³¹ Ñu ne ko: «Danuy seetaan sunu jigéen daal, ñu di ko def ab gánc?»

Yanqóoba sancta Betel

35 ¹ Ba loolu wéyee Yàlla ne Yanqóoba: «Jógal dem Betel, toog fa te nga sàkkal fa sarxalukaay Yàlla, ji la feeñu, ba ngay daw sa mag Esawu.»

² Yanqóoba wax ak waa kérám ak ñi ànd ak moom ñépp ne leen: «Jéleleen ci seen biir tuuri doxandéem yi, te ngeen sangu-set te solu. ³ Danuy

dem Betel, ma sàkkal fa sarxalukaay Yàlla, ji ma wallu, ba ma nekkee ci njàqare, te ànd ak man fépp fu ma jaar.»⁴ Nu daldi jox Yanqóoba mboolem tuuri doxandéem, yi ñu yor, ak seen jaaroy nopp, Yanqóoba boole suul ca taatu garab^m gu mag ga nekkoon ca wetu dëkk, ba ñu naan Sisem.⁵ Gannaaw loolu ñu sàqi, Yàlla nag wàcce tiitaange lu réy ca kaw dëkk, ya leen wér, ba taluñoo dabi doomi Yanqóoba ya.

⁶ Ba mu ko defee Yanqóoba ak ñi mu àndal ñépp agsi Lus, di Betel ba tey, foofa ca réewu Kanaan. ⁷ Mu sàkk fa nag sarxalukaay, tudde bérab ba El Betel, ndax foofa la ko Yàlla feeñoo, bi muy daw magam. ⁸ Foofa itam la Debora, ma daa nàmpal Rebeka, faatoo, ñu suul ko ca taatu garab gu mag ga ca wetu Betel. Nu tudde garab ga Alon Bakut (mu firi Garabu jooyoo).

⁹ Ba Yanqóoba jógee Padan Aram, Yàlla feeñuwaat na ko, barkeel ko ¹⁰ ne ko:

«Yaa di Yanqóoba,
waaye deesatu la wooye Yanqóoba;
léegi yaa di Israyil.»

Mu tudde ko nag Israyil. ¹¹ Yàlla neeti ko: «Man maay Yàlla Aji Man ji. Giiral te yokku, ba aw askan ak mboolooy askan sosoo ci yaw, te ay buur askanoo ci sa geño. ¹² Réew, mi ma sédd Ibraayma ak Isaaxa, yaw laa koy sédd, yaak ñi askanoo ci yaw.»

¹³ Naka la Yàlla wax ak Yanqóoba loolu, daldi teqlikoo ak moom.

¹⁴ Yanqóoba samp doju xàmmikaay ca bérab, ba Yàlla waxe ak moom, tuural ko fa biïñ, sotti fa diw, sellale. ¹⁵ Yanqóoba ma nga tudde bérab, ba Yàlla waxeek moom, Betelⁿ.

Beñamin juddu na, Rasel faatu

¹⁶ Ba loolu wéyee ñu jóge Betel, dem bay bëgga jub Efrata. Rasel tollu ciw mat, te mat wi metti. ¹⁷ Ba mu demee ba mat wa gëna metti, rewlikat ba ne

^m 35.4 Xeetu garab la gu ñuy wax terebent.

ⁿ 35.15 Seetal ci 28.19.

ko: «Muñal nag, ndax góor laati de!»¹⁸ Booba Rasel a ngi waaja faatu. Terewul bala bakkanam a rot tudde na xale bi Benoni (mu firi Sama doomu coono). Teewul baay bi tudde ko Beñamin (mu firi Sama doomu njiglaay)^o.

¹⁹ Ci kaw loolu Rasel faatu, ñu denc ko ca yoonu Efrata, ga ñuy wax Betleyem ba tey. ²⁰ Yanqóoba nag samp aw doj ca bàmmeel ba, te mooy xàmmikaayu bàmmeelu Rasel ba tey jii. ²¹ Ba mu ko defee Israyil jóge fa, samp xaymaam ca gannaaw Migdal Eder.

Doomi Yanqóoba ya

²² Ba Israyil dëkkee ca réew ma, am na bés Ruben dem tëdd ak Bilaa, nekkaaleb baayam; Israyil yég ko.

Doomi Yanqóoba^p yu góor fukk lañu ak ñaar. ²³ Doomi Leya ñooy: Ruben, taawub Yanqóoba, ak Simeyon ak Lewi ak Yudaa ak Isaakar ak Sabulon. ²⁴ Doomi Rasel di Yuusufa ak Beñamin. ²⁵ Doomi Bilaa, jaamub Rasel, di Dan ak Neftali. ²⁶ Doomi Silpa, jaamub Leya, di Gàdd ak Aser. Ñooñooy doomi Yanqóoba, te mu am leen ca Padan Aram.

Isaaxa nelaw na

²⁷ Yanqóoba dellu na kér baayam Isaaxa fa Mamre, ca Kiryaat Arba, gay Ebron ba tey, fa Ibraayma ak Isaaxa daloon. ²⁸ Isaaxa dund na téeméeri at ak juróom ñett fukk (180). ²⁹ Foofa la bakkanam rote, mu faatu, fekki ay maamam, gannaaw ba mu màggatee, ba ñor xomm. Ba loolu amee ay doomam Esawu ak Yanqóoba rob ko.

^o 35.18 **Beñamin** mu ngi jóge ci *ben yamin*, di tekki «doomu ndijoor», waaye li tur wiw wund mooy «doomu njiglaay».

^p 35.22 **Yanqóoba** mooy Israyil.

Askanu Esawu

(Saar 36.1-43)

- ¹ Askanu Esawu, mi ñuy wax Edom, mooy lii.
- 36** ² Esawu jël na janqi Kanaaneen jabar. Ñooñoo di: Ada doomu Elon, Etteen ba, ak Olibama doomu Ana, miy doomu Sibeyon, Eween ba, ³ ak Basmat doomu Ismayla, di jigéenub Nebayot. ⁴ Ada am ak Esawu Elifas; Basmat am ca Rewel. ⁵ Olibama am ca Yewus, Yalam ak Kora. Ñooñu ñooy doomi Esawu, te mu am leen ca réewu Kanaan.
- ⁶ Ba loolu amee Esawu ànd ak i soxnaam, ak i doomam yu góor ak yu jigéen, ak waa këram ñépp, jiital géttam ak juram gépp, yóbbale mboolem alal ju mu amoon ca réewu Kanaan, daldi sanci meneen réew ngir sore rakkam Yanqóoba. ⁷ Li ko waral mooy, seen alal dafa bare woon lool, ba manuñoo dëkk ñoom ñaar, te réew, mi ñu daloon, àttanu leen ndax seen gétt yu bare. ⁸ Esawu nag dëkk ca tundu Seyir: Esawu moomu mooy Edom.
- ⁹ Askanu Esawu, di maami Edomeen ña ca tundi Seyir, mooy lii.
- ¹⁰ Doomi Esawu yu góor ñooy: Elifas, mi mu am ak soxnaam Ada ak Rewel, mi mu am ak Basmat. ¹¹ Doomi Elifas yu góor yi di: Teman ak Omar ak Sefo ak Gatam ak Kenas. ¹² Timna it nekkaaleb Elifas. Mu am caak moom Amaleg. Ñooñoo xeetoo ci Ada, soxnas Esawu. ¹³ Doomi Rewel yu góor yi ñoo di: Naxat ak Sera ak Saama ak Misa. Ñooñoo xeetoo ca Basmat, soxnas Esawu. ¹⁴ Soxnas Esawu, si ñu naa Olibama, tey doomu Ana miy doomu Sibeyon, moo am ak Esawu doom yu góor yii: Yewus, Yalam ak Kora.
- ¹⁵ Làngi doomi Esawu yu góor nag, ñooy ñii. Ñi askanoo ci Elifas taawub Esawu, ñuy Teman ak Omar ak Sefo ak Kenas ¹⁶ ak Kora ak Gatam ak Amaleg, ku ci nekk ak làngam. Làngi Elifas, ya ca réewum Edom a ngi noonu; ñooy sëti Ada. ¹⁷ Ñi askanoo ci Rewel doomu Esawu, ñooy Naxat ak Sera ak Saama ak Misa, ku ci nekk ak làngam. Làngi Rewel, ya ca réewum Edom a ngi noonu; ñooy sëti Basmat, soxnas Esawu. ¹⁸ Ñi xeetoo ci Olibama soxnas Esawu, ñooy Yewus, Yalam ak Kora, ku ci nekk ak làngam. Ñooñooy làngi

Olibama, soxnas Esawu siy doomu Ana.¹⁹ Ñooñooy doomi Esawu, mi ñuy wax Edom, ñooñooy doomam yu góor, ñook seeni làng.

Lu jëm ci askanu Seyir

²⁰ Doomi Seyir, ya bokk ca waa Or te sancooñ ca réew ma, ñoooy Lotan ak Sobal ak Sibeyon ak Ana²¹ ak Dison ak Eser ak Disan. Ñooñooy làngi waa Or, di sëti Seyir ya ca réewum Edom.²² Doomi Lotan yu góor ya nag ñoooy Ori ak Emam. Jigéenub Lotan di Timna.²³ Doomi Sobal yu góor ya di Alwan ak Manaat ak Ebal ak Sefo ak Onam.²⁴ Doomi Sibeyon yu góor di Aya ak Ana. Te Ana moomu moo feeñal bëti ndox yu tàng ya ca màndij ma, ba muy sàmm mbaami baayam Sibeyon.²⁵ Doomi Ana ñoooy Dison ak Olibama, doomam ju jigéen.²⁶ Doomi Dison di Emdan ak Esban ak Yitran ak Keran.²⁷ Doomi Eser di Bilan, Saawan ak Akan.²⁸ Doomi Disan di Uus ak Aran.

Lu jëm ci buur ya jékka falu ca Edom

²⁹ Làngi waa Or ñoooy ñi askanu ci Lotan ak Sobal ak Sibeyon ak Ana³⁰ ak Dison ak Eser ak Disan, ku ci nekk ak làngam. Ñooñooy làngi waa Or, na ñu xàjjalikoo kenn-kenn ca réewu Seyir.

³¹ Buur, yi falu ca réewum Edom, lu jiitu kenn ci waa Israyil di fa falu, ñoooy ñii.³² Bela doomu Beyor falu na ca Edom. Dinaba moo doon péeyam.³³ Ba Bela faatoo, Yobab doomu Sera, ma dëkk Boccra, wuutu ko.³⁴ Ba Yobab faatoo, Usam mu diiwaanu waa Teman wuutu ko.³⁵ Ba Usam faatoo, Adàdd, ma dàqoon waa Majan ca réewu Mowab, tey doomu Bedàdd, moo falu, wuutu ko. Awit a doon péeyam.³⁶ Ba Adàdd faatoo, Samla, ma dëkk Masreka, falu, wuutu ko.³⁷ Ba Samla faatoo, Sawul ma woon ca Reyobot Efраат, falu, wuutu ko.³⁸ Ba Sawul faatoo, Baal Anan doomu Agbor falu, wuutu ko.³⁹ Ba Baal Anan doomu Agbor faatoo, Adar falu, wuutu ko. Pawu moo doon péeyam, soxnaam di Metabeel, mi Mataredd doomu Me Saab di yaayam.

⁴⁰ Làng yi sosoo ci Esawu nag, làng gu ci nekk ak turam ak njaboot, ya mu ëmb, ak gox, ba mu dëkke, ñoo di ñii: ñi askanoo ci Timna ak Alwa ak Yetet

⁴¹ ak Olibama ak Ela ak Pinon ⁴² ak Kenas ak Teman ak Mibsar ⁴³ ak Magdiyel ak Iram, ku ci nekk ak làngam. Ñooñu ñooy làngi Edom, ma ñu naa Esawu, moom ma giir Edomeen ñi, làng gu ci nekk ak gox, ba nga dëkke te moom ko.

Askanu Yanqóoba

(Saar 37.1---50.26)

Yuusufa gént na lu yéeme

37 ¹ Yanqóoba ma nga dëkkoon réewu Kanaan, fa baayam daloon.
² Askanu Yanqóoba mooy lii.

Yuusufa tollu na ci waxambaane, am fukki at ak juróom ñaar, di sàmmle jur gi doomi baayam, yi nga xam ne soxnay baayam Bilaa ak Silpa ñoo leen jur. Yuusufa nag di leen boole ak seen baay. ³ Booba Yanqóoba, Yuusufa la gëna bëgg ci ay doomam, ndax li mu màggat door koo am. Mu ràbblul ko mbubb mu yànj. ⁴ Mag ya nag gis ne Yuusufa la seen baay gëna bëgg ci ay doomam. Loolu tax ñu bañ ko, ba manuñoo séq ak moom kàddu gu rafet.

⁵ Mu am bés Yuusufa gént, nettali ko ay magam, ba tax ñu gënati koo bañ. ⁶ Da ne leen: «Dégluleen li ma gént. ⁷ Danoo nekk ca tool ya, di góob. Ba nu takkee, sama takk jekki-jekki ne sàtt, taxaw, seen takk wér sama takk, di ko sujjóotal.» ⁸ Mag ya ne ko: «Dangaa nara falu ci sunu kaw? Danga noo nara jiite?» Ñu gënati koo bañ nag ndax géntam ya ak la mu leen ca wax.

⁹ Gannaaw gi geneen gént dikkal ko, mu nettali ko ay magam ne leen: «Dégluleen, géntaat naa. Gis naa jant bi ak weer wi ak fukki biddiiw ak benn di ma sujjóotal.» ¹⁰ Ba mu ko nettalee ay magam, ba nettali ko baayam, baayam da koo soow ne ko: «Yaw, li nga gént, lu mu doon? Xanaa du maak sa yaay ak say mag noo lay sujjóotal?» ¹¹ Mag ya nag iñaane ko. Teewul baayam moom bàyyi xel ci mbir moomu.

¹² Mu am bés ay magam dem dëkk ba ñuy wax Sisem, sàmmi seen juru baay. ¹³ Israyil ne Yuusufa: «Xam nga ne say mag sàmmi nañu Sisem. Kaay, ma

yónni la ci ñoom.» Yuusufa ne ko: «Waaw.»¹⁴ Yanqóoba ne ko: «Demal seeti say mag, ba xam ndax ñu ngi ci jàmm, ñoom ak jur ga, te nga ñëw, wax ma.» Mu yebal ko, mu jóge xuru Ebron, jubal Sisem.

¹⁵ Naka la jenn waay dajeek moom foofa, fekk tuy wëreelu ca àll ba. Waa ja ne ko: «Looy seet?»¹⁶ Yuusufa ne ko: «Samay mag laay seet. Xamoo fu ñu tollu, di sàmm?»¹⁷ Waa ja ne ko: «Jóge nañu fii de, ndax dégg naa ñu naan: “Nanu dem Dotan.”» Yuusufa toppi magam ya ba Dotan, fekk leen fa.

¹⁸ Naka la ko mag ya séen fu sore, daldi mènkoo bala moo agsi, ci pexem rey ko.¹⁹ Ña nga naan: «Boroom gént gaa ngee di ñëw!»²⁰ Nanu ko rey gaaw, sànni ko ca kàmb yee^q, su ko defee danu naan, rabu àll a ko fàdd. Nu seet ba xam fu tuy mujj ak i géntam?»

²¹ Ruben nag dégg ca, di ko fexee xettli. Mu ne leen: «Bunu ko rey.»²² Ruben teg ca ne leen: «Buleen tuur deret. Sànnileen ko ca kàmb gee ca àll ba, waaye bu ko loxo dal.» Booba ma ngay wut nu mu xettle Yuusufa ci ñoom, ba delloo ko baayam.

²³ Ba Yuusufa agsee ca magam ya, dañoo futti mbubbam, mooy mbubb mu yànj, ma mu soloon.²⁴ Ñu jàpp ko, tàbbal ca biir kàmb ga, fekk mu déy, ba wow konj. ²⁵ Loolu weesu ñu toog, di lekk. Nes tuut ñu siggi, séen am njëggum giléem, tuy ay Ismayleen, yu sëf cuuraayu ndàbb ak diwu yaram ak cuuraayu xas^r, jèle ko réewu Galàdd, jëme Misra.²⁶ Yudaa ne doomi baayam ya: «Bu nu reyee sunu rakk jii, nébb deret ji, lu nu ciy jèle?»²⁷ Tee nu koo jaay Ismayleen ñi, te bañ koo sàkkal pexe nun ci sunu bopp? Ndax kat sunu rakk a, di sunu deret.» Doomi baay ya déggal ko.²⁸ Julay Majan ya nag jaare fa, ñu yóotu Yuusufa, génne ko kàmb ga, jaay ko Ismayleen ña ci ñaar fukki dogi xaalis. Ñu yóbbu Yuusufa Misra.

²⁹ Ba mu ko defee Ruben dellu ca kàmb ga, gis ne Yuusufa nekkatul ca biir, mu mititlu ko, ba xotti ay yéreem.³⁰ Ba loolu amee mu jóge ca, dem ca ay rakkam ne leen: «Xale ba nekkatu fa de! Te man xawma nu may def léegi.»

^q 37.20 *kàmb* yooyu loxo lañu ko daan yette ca mändij ma, di ca denc ndox.

^r 37.25 *cuuraay* yooyu gom la woon ak boom ak miir.

³¹ Ñu jël nag mbubbu Yuusufa, rendi ab sikket, taqal mbubb ma ca deret ja.

³² Gannaaw loolu ñu yóti seen baay mbubb ma, ne ko: «Lii lanu gis de, xoolal bu baax ndax du sa mbubbu doom?» ³³ Yanqóoba xàmmi ko, daldi ne: «Sama mbubbu doom a moos! Éey waay, rabu àll kay moo daggate Yuusufa, yàpp ko!» ³⁴ Ci kaw loolu Yanqóoba mititlu ko, ba xotti ay yéreem, taraxlaayoo ab saaku, di jooy doomam ay fan. ³⁵ Doomam yépp, góor ak jigéen ñëw, di ko dëfal, te noppiwul, xanaa naan: «Damay jooy, ba dem njaniiw, fekki sama doom.» Baayam di ko jooy, ³⁶ fekk waa Majan yóbbu nañu ko Misra, jaay ko Potifaar, jawriñu Firawna mi jiite ay dagam.

Lu jëm ci Yudaa ak Tamar ak seen askan

38 ¹ Ca jamono yooyu Yudaa dafa teqlikoo ak ay doomi baayam, dal ca waa ju dëkk Adulam te tudd Ira. ² Foofa nag Yudaa gis fa senn as ndaw, su doon doomu Kanaaneen bu tudd Suwa, mu jël ko soxna. ³ Mu ëmb, am doom ju góor, tudde ko Er. ⁴ Mu dellu ëmb, am doom ju góor, tudde ko Onan. ⁵ Mu amati doom ju góor, tudde ko Sela. Ba Sela di juddu, ca Kesib la fekk Yudaa.

⁶ Gannaaw gi Yudaa jëlal taawam Er jabar ju tudd Tamar. ⁷ Er, taawub Yudaa boobee, doonoon ku Aji Sax ji seede coxoram; Aji Sax ji nag rey ko. ⁸ Yudaa ne Onan: «Demal ci sa jabaru mag, donn ko, ndax nga giiral sa mag aw askan.» ⁹ Teewul Onan xam ne du doon askan wu muy moom, ba tax saa yuy dëkkoo jabaru magam, bay wara àgg rekk, tuur wasal wi ci suuf, ngir baña giiral magam^s. ¹⁰ Aji Sax ji ñaawlu li muy def, ba tax mu faat ko, moom itam. ¹¹ Yudaa daldi wax Tamar jabaru doomam ne ko: «Demal sa kér baay, ténjeji fa, ba sama doom Sela màgg.» Booba Yudaa dafa ragal Sela faatu moom itam ni ay magam. Tamar nag dem, toog kér baayam.

¹² Ba ñu demee ba mu yàgg, doomu Suwa, soxnas Yudaa faatu. Ba dëj ba wéyee, Yudaa dem fekki watktati xaram ca Timna. Ira, xaritam bi dëkk

^s 38.9 Ci yooyu jamono, ku donn sa jabaru mag ci bànni Israyil, doom joo ca am, du bokk ci yaw waaye dañu koy féetele sa mag ji faatu.

Adulam a nga ànd ak moom.¹³ Ñu yégal Tamar ne ko: «Sa goroo ngii jém Timna, di wati ay xaram.»¹⁴ Ba loolu amee mu summi yérey jétun ya, muuru, sàngu, toog ca selebe yoon wa jém Enayim ca yoonu Timna, ndax booba gis na ne Sela màgg na te mayuñu ko ko, muy jabaram.¹⁵ Yudaa gis ko, yaakaar ne gànc la, ndax li mu muuru^t.¹⁶ Mu jàdd, ñëw ba ca moom, ne ko: «May ma, ma ànd ak yaw.» Fekk na xamul woon ne goroom la. Mu ne ko: «Loo may fey, ngir ànd ak man?»¹⁷ Mu ne ko: «Dinaa jël bëy wu ndaw ca sama gétt, yónnee la.» Mu ne ko: «Jox ma lenn looy tayle, ba kera ngay yónnee.»¹⁸ Mu ne ko: «Lu ma lay tayle?» Ndaw si ne ko: «Xanaa sa jaarob màndargaal, ak buum, gi mu àndal ak yet, wi ci sa loxo.» Mu jox ko nag, ba noppi ànd ak moom. Fa la doxe èmb.¹⁹ Ndaw sa dem yoonam, dindi muuraay ba, solaat yérey jétun ya.

²⁰ Ba loolu wéyee Yudaa yebal xaritam, ba dëkk Adulam, mu yóti ndaw sa bëy wu ndaw wa, ba mana jotaat la mu tayle woon ca ndaw sa. Xarit ba nag gisu ko.²¹ Mu laaj waa gox ba, ne leen: «Ana gànc biy toog Enayim ci yoon wi?» Ñu ne ko: «Fii de ab gànc nekku fi.»²² Mu dellu ca Yudaa ne ko: «Gisuma ko de, te it waa gox ba nee nañu, foofa gànc nekku fa.»²³ Yudaa ne ko: «Nanu ko ko wacce, mu jël, lu ko moy ñu ree nu, gannaaw maa ngi nii yónnee bëy wu ndaw wii, te yaw gisoo ko kay.»

²⁴ Ba ñu ca tegee lu tollook ñetti weer, ñu xamal Yudaa ne ko, Tamar goroom ba, da doon jaay boppam, ba jaare ca èmb. Yudaa ne: «Nañu ko yóbbu, lakk ko, ba mu dee.»²⁵ Naka lañu koy yóbbu, mu yóbbante goroom ba ay kàddu. Da koo wax ne ko: «Ki moom lii moo ma èmbal.» Mu teg ca ne ko: «Xoolal bu baax te wax ma ku moom jaarob màndargaal, bi ànd ak buum gi, ak yet wi.»²⁶ Yudaa xàmmi yëf ya nag, ne: «Moo ma gëna nekk ci dëgg de, gannaaw mayuma ko sama doom Sela.» Gannaaw ba loolu wéyee, àndatul ak moom.

²⁷ Tamar dem, ba wara wasin, ndekete ay seex la èmb.²⁸ Ba muy mucc, kenn ca doom ya daa tållal loxo ba, rewlikat ba jàpp ca, takk ca wëñ gu xonq curr.

^t 38.15 Ci yooyu jamono gànc yi daan nañu leen xàmmee seen muuraay.

Mu ne: «Kii moo jékka génn.»²⁹ Naka la delloo loxoom, seexam juddu, mu ne ko: «Yaw foo bëtte, ba génn?» Ñu daldi ko tudde Peres (mu firi Bëtt).³⁰ Nes tuut seex, bi wëñ gi takke ci loxo li, door caa topp, ñu tudde ko Sera.

Jaay nañu Yuusufa jawriñu Firawna

39 ¹Ba ñu yóbboo Yuusufa Misra, Potifaar, jawriñu Firawna^u, ma jiite ay dagam, da koo jënd ca Ismayleen, ña ko fa indi.

²Ci kaw loolu Aji Sax ji ànd ak Yuusufa, may ko ndam, mu dëkk ca kér sangub waa Misraam ba. ³Sang ba nag gis ne Aji Sax jaa ngi ànd ak Yuusufa, di ko may ndam ci lépp lu mu sabablu. ⁴Sang ba am cofeel ci Yuusufa, def ko fara biir kéraram, dénk ko saytub kér ga, ba teg ciy loxoom lépp lu mu moom. ⁵Boobee waayi Misra ja dénkee Yuusufa kéraram ak lépp lu mu moom, mu di ko saytu, ca la Aji Sax ji dale barkeel kéraram, barkeelaale mboolem lu mu moom, kér ak tool. ⁶Mu daldi bàyyi lépp ci loxol Yuusufa, te li mu fa nekk tax ba topptootul dara ciy mbiram, lu moy li tuy lekk rekk. Booba Yuusufa ku jekkoon bind la te góorayiw.

Soxnas Potifaar fexeel na Yuusufa

⁷Mu am bés nag soxnas sangub Yuusufa ba xemmem Yuusufa, daldi ne ko: «Kaay tèdd ak man.»⁸Teewul Yuusufa bañ, ne soxnas sang ba: «Déglul, sama sang da maa jébbal lépp, ba topptootul dara ci kér gi.⁹Ëpplewu ma sañ-sañ ci biir kér gi, te aayewu ma lenn xanaa yaw, ndax soxnaam nga. Kon léegi nu may mana defe ñaawtéef wu réy wu ni tollu, di moy Yàlla?»¹⁰Ba loolu amee bés bu Yàlla sàkk mu di ko wax Yuusufa, te dégluwu ko, wéetul ak moom sax, bay tèdd ak moom.

¹¹Mu am bés Yuusufa dugg ca kér ga, di def liggeyam, te kenn ci surga yu góor ya nekku fa. ¹²Ndaw si jàpp ci mbubb mi, ne ko: «Kaay tèdd ak man.» Yuusufa nag wacc mbubb ma cay loxoom, daw génn kér ga. ¹³Ndaw si gis

^u 39.1 **Firawna** tur la, wu buuri Misra daan tudd. Firawna mii wuute na ak Firawna, mi bokkoon ak Musaa jamono.

mbubb, mi mu ko wacce, ba daw génn,¹⁴ mu woo surgay kér ga, ne leen: «Xool-leen, °Ebrë, sii sama jékkér indi ci kér gi, mu di nu yab. Dafa ñëw, bëgg maa tëdde, ma yuuxu ca kaw.¹⁵ Naka laa yuuxu ca kaw, mu wacce ma mbubbam, daw génn.»¹⁶ Ba mu ko defee ndaw si denc mbubb ma, ba sangub Yuusufa ba ñibbsi,¹⁷ mu nettalee ko ko noonu ne ko: «Jaamu ebrë, bi nga indi ci kér gi de, da maa fekksi, di ma sàkku.¹⁸ Naka laa yuuxu ca kaw, mu daw génn, wacce ma mbubbam.»

Tëj nañu Yuusufa kaso

¹⁹ Sang bi dégg li ko soxnaam wax ne moom la ko jaamam def, mu mer lool,
²⁰ ba jàpp Yuusufa, tëj ko kaso, ba ñuy denc ñi buur jàpp. Yuusufa nekk foofa ca kaso ba.

²¹ Teewul Aji Sax ji ànd ak Yuusufa, laaye ko biir, daldi xiir wattukatu kaso ba ca moom, mu yéwéne ko. ²² Ci kaw loolu mu may Yuusufa, mu yilif ñi ñu tëj ñépp, te mboolem lu ñu fay def, mu di ko jiite. ²³ Wattukat ba seetatuloon dara lu Yuusufa jiite, ndax Aji Sax jee ànd ak moom, te lu mu sabablu, Aji Sax ji may ko ca ndam.

Yuusufa firi na ñaari gént

40 ¹ Ba loolu wéyee kiy topptoo naani buuru Misra ak lakk-katu mburoom dañoo tooñ buuru Misra, seen sang. ² Firawna nag mere lool ñaari jawriñ yooya, kenn ka di kilifay ñay topptoo naani buur, ka ca des di kilifay lakk-kati mburu ya,³ ba tax mu tëj leen ca kér kilifag wattukat ba, ca kaso, ba ñu tëj Yuusufa. ⁴ Kilifag wattukat ya teg leen ca loxol Yuusufa, mu di leen topptoo.

Ba ñu nekkee ab diir ca kaso ba,⁵ jawriñi buuru Misra, ya ñu tëj, muy ñaar ña féetewoo naani buur ak mburoom, dañoo géntandoo ci genn guddi, gént gu ci nekk ak li muy firi. ⁶ Yuusufa xëy, fekk leen ñu jaaxle. ⁷ Mu laaj jawriñi Firawna, yooyee ñu téjandoo woon ak moom ca kér sangam, ne leen: «Lu leen tax ne yogg tey?»⁸ Ñu ne ko: «Ay gént daal a nu dikkal, te amunu ku nu koy

firil.» Yuusufa ne leen: «Xanaa du Yàllaa moom piri? Nettalileen ma seeni gént rekk kay.»

⁹ Jawriñ bay topptoo naanu buur daldi nettali géntam Yuusufa, ne ko: «Ci gént gi, garabu reseñ laa gis ci sama kanam, ¹⁰ mu def ñetti car. Naka la focci rekk, gaawa tóor, cëgg ya meññ reseñ ju ñor. ¹¹ Maa ngi téye nii kaasu Firawna ci sama loxo, jël reseñ ji nag, nal ko ci kaasu Firawna, ba noppi teg kaas bi ci loxol Firawna.»

¹² Yuusufa ne ko: «Piri mi mooy lii. Ñetti car yi, ñetti fan la. ¹³ Fii ak ñetti fan Firawna dina la siggiloo, delloo la sa liggéey, ngay teg kaasu Firawna ci loxoom, ni nga ko daa defe naka jekk, ba nga yoree naanam. ¹⁴ Waaye ngalla boo delloo ca sa teraanga, nanga ma geestu te dimbali ma, waxal ma Firawna lu jëm ci man, ba man maa génne fii. ¹⁵ Ndax man kat dañu maa sàcce ca réewum °Ebrë ya, te fii itam, defuma fi lu tax, ñu war maa tëj.»

¹⁶ Kilifag lakk-kati mburu ya nag gis ne piri mi neex na, mu ne Yuusufa: «Man it sama gént gi, xam nga lu ma ci gis? Ñetti pañey mburu mu weex laa yenu, ¹⁷ ba féete kaw a nga yeb mboolem xeeti mburu yu ñuy lakkal Firawna, picc yaa nga koy for ca pañe, ba ma yenu.»

¹⁸ Yuusufa ne ko: «Piri mi mooy: ñetti pañe yi, ñetti fan la. ¹⁹ Fii ak ñetti fan Firawna dina la siggiloo, ba noppi wékk la ci bant, picc yi ñëw, di for sa suux.»

²⁰ Nu teg ca ñetti fan, Firawna di màggal bésu juddoom, dajale jawriñam yépp, di leen berndeel, daldi cay seppee kilifa gay topptoo ay naanam, ak kilifag lakk-kati mburu ya, siggiloo leen. ²¹ Mu delloo nag kilifa gay topptoo ay naanam ca liggéeyam, mu teg kaas ba ca loxol Firawna. ²² Kilifag lakk-kati mburu ya moom, da koo wékk ci bant, na leen ko Yuusufa firile woon.

²³ Waaye kilifa, ga yore naani Firawna, xalaatul sax Yuusufa, da koo fàtte.

Firawna gént na

41 ¹ Ñaari ati lëmm weesu na gannaaw loolu, gént dikkal Firawna, mu jeneer taxaw ca wetu dexu Niil. ² Mu gis juróom ñaari nag yu rafet te suur génne ca dex ga, di for baraxi tàkk la. ³ Mu dellu gis juróom ñaari nag yu ñaaw te yooy topp ca ñoom, génne ca dex ga, làng ak ñoom ca tàkk la. ⁴ Nag yu ñaaw ya te yooy daldi lekk juróom ñaari nag yu rafet ya te suur. Firawna yewwu, ⁵ ba noppi nelawaat, dellu gént, gis juróom ñaari gub^v yu nangu te baax sax ci benn gattax. ⁶ Gannaaw ga juróom ñaari gub yu gooy yu ngelaw li lakk sax, tegu ca ya jiitu. ⁷ Ca la gub yu gooy ya wonn juróom ñaari gub yu nangu ya te baax. Gannaaw loolu Firawna yewwu, xam ne gént la woon.

⁸ Ba bët setee, Firawna jaaxle lool, ba woolu jibar ya ak boroom xam-xami Misra yépp, nettali leen la mu gént, te kenn manu koo firil Firawna.

⁹ Ba loolu amee kilifa gay topptoo naani Firawna ne ko: «Man de tooñ naa te dinaa la ko wax tey. ¹⁰ Sang bi, ba nga nu meree, yaw Firawna, ba tëj ma kasoo ca kër njiitu dag ya, man ak kilifag lakk-kati mburu ya, ¹¹ genn guddi danoo géntandoo, man ak moom, gént gu ci nekk ak la muy firi. ¹² Fekk amoon na waxambaanew °ebrë wu fa nekkoon ak nun, te doonoon jaamub njiital dag ya. Nu nettali ko sunuy gént, mu firil nu ko, wax nu ku nekk la sa gént di tekki. ¹³ Te na mu nu ko firile woon, na la ame: delloo nañu ma sama liggéey, ka ca des ñu wékk ko ci bant.»

Yuusufa firi na génti Firawna

¹⁴ Ba Firawna déggee loolu, dafa woolu Yuusufa. Ñu gaaw tijji ko, mu watu, solu, doora wuyuji Firawna. ¹⁵ Firawna ne Yuusufa: «Damaa gént, te kenn manu koo firi, te ma dégg ñuy wax ci yaw naan, gént goo dégg rekk, xam ko, ba man koo firi.» ¹⁶ Yuusufa ne ko: «Du ci man de, waaye Yàlla mooy baaxe Firawna pirim jàmm.»

^v 41.5 *gub* yi ñuy wax fii, bele la woon.

¹⁷ Firawna ne Yuusufa: «Damaa gént, taxaw ci tàkkal dexu Niil, ¹⁸ ma gis juróom ñaari nag yu suur te rafet génne ca dex ga, di for baraxu tàkk la. ¹⁹ Ma dellu gis yeneen juróom ñaari nag yu ràgg, ñaaw te yooy génne ca dex ga, topp ci ñoom, di yu ñaaw, ba masumaa gis lu ni mel ci Misra. ²⁰ Noonu yu yooy ya te ñaaw daldi lekk juróom ñaari nag, ya jëkkoona feeñ te suur. ²¹ Waaye bi ñu leen lekke ba noppi, itam dafa mel ni lekkuñu leen, ndax terewuleena mel na woon. Booba laa yewwu, ²² ba noppi dellu gént, gis juróom ñaari gub yu fees te baax sax ci benn gattax. ²³ Gannaaw ga ma gis juróom ñaari gub yu gooy yu ngelaw li lakk, sax tegu ca ya jiitu. ²⁴ Gub yu gooy ya nag wonn juróom ñaari gub yu baax ya. Nettali naa ko samay jibar, waaye kenn ci ñoom manu ma koo firil.»

²⁵ Yuusufa ne Firawna: «Sa ñaari gént yi de, sang bi, ñoo bokk piri. Sang bi, Yàlla da laa xamal li tuy def èllég. ²⁶ Juróom ñaari nag yu baax yi, juróom ñaari at la. Te it juróom ñaari gub yu baax yi, juróom ñaari at la. Muy genn gént gi. ²⁷ Te itam juróom ñaari nag yu yooy, yi ci topp te ñaaw, juróom ñaari at la. Naka noonu juróom ñaari gub yu gooy, yi ngelaw li lakk, juróom ñaari ati xiif lay firi. ²⁸ Mooy li ma la wax rekk, sang bu tudd bi: li Yàlla di defi èllég la la won. ²⁹ Nu ngi dëgmal juróom ñaari ati naataange yu réy ci mboolem réewum Misra. ³⁰ Te juróom ñaari ati xiif a ciy topp, ba ñu fàtte naataange gu réy ga amoon réewum Misra. Xiif ba cay topp dina yàq réew mi. ³¹ Xiif bi dina tax lenn luy nirook naataange dootu des ci réew mi, ndax dina metti lool. ³² Te nag, sang bi, gannaaw gént nga ko ñaari yoon, kon Yàlla dogal na mbir mi, te dina ko amal balaa yàgg.»

³³ Yuusufa teg ca ne Firawna: «Kon léegi sang bi, wutal nit ku muus te rafet xel, jiital ko ci réewum Misra. ³⁴ Te itam sang bi, dangay fal ay ndaw ci réew mi, ñuy sàkku juróomi natt yu ne benn ci mboolem lu ñu góobe réewum Misra diiru juróom ñaari ati naataange yiy ñëw. ³⁵ Ñoom nañu dajale mboolem dundi at yu baax yi, te boole pepp mi ci sa ndigalu bopp, yaw Firawna, tuy dund bu ñuy denc ci dëkk yi. ³⁶ Dund booboooy doon sàqu réew

mi diiru juróom ñaari ati xiif yií dal ci réewum Misra; su ko defee waa réew mi duñu loru ci xiif bi.»

Firawna fal na Yuusufa, mu jiite Misra gépp

³⁷ Pexe moomu nag doon lu Firawna ak i jawriñam yépp njort ne baax na.

³⁸ Firawna daldi ne jawriñ ya: «Ndax masees naa gis ku mel ni kii a waay, nit ku Yàlla sol Noowug boppam?» ³⁹ Firawna wax ak Yuusufa ne ko: «Ndegam Yàlla xamal na la lii lépp kay, leer na ne amul kenn ku muus te rafet xel ni yaw. ⁴⁰ Kon dinaa la may, nga jiite kér buur, te waa réew mépp ci sa waaw lañuy wéy; jal bi ma toog doñj laa lay sute.»

⁴¹ Gannaaw loolu Firawna neeti Yuusufa: «Bés niki tey, dénk naa la réewum Misra gépp» ⁴² Ba loolu amee Firawna tekkee jaarob mändargaal ba ca loxoom, takkal ko Yuusufa, solal ko yérey tànnéef, takkal ko caqu wurus, ⁴³ ba noppi waral ko watiiru ku sës rëkk ci moom Firawna, te fu mu ware ñu jiitu ko, di yéene naan: «Sujjóotleen^w!» Noonu la ko Firawna fale, mu yilif Misra gépp.

⁴⁴ Ci kaw loolu Firawna ne Yuusufa: «Man maay Firawna, waaye gannaaw-si-tey mboolem waa réewum Misra, kenn du ci sañatee yékkati loxo mbaa muy séqi jéego, te àndoo ci.» ⁴⁵ Firawna nag tudde Yuusufa Safnat Paneya, may ko jabar Asnat doomu Potifera ma doon °sarxalkat ca dëkk ba ñuy wax On^x. Yuusufa doxe ca tegoo kilifteefu Misra gépp. ⁴⁶ Ba Yuusufay tàmbalee liggéeyal Firawna buuru Misra, mu ngi tollu ci fanweeri at. Yuusufa daldi bàyyikoo ca Firawna, wér réew ma mépp.

⁴⁷ Diiru juróom ñaari ati naataange ya suuf sa nangu, ba meññeef ma tuuru.

⁴⁸ Mu dajale mboolem dundub réewum Misra diiru juróom ñaari at yooyee, dëkk bu nekk mu denc fa dund, ba jóge ca tool ya ko wér. ⁴⁹ Fa la Yuusufa jaare dajale pepp, mu ne gànñ, ni suufas géej, ba tàyyeeti koo waññ, ndax mujj na wees ab lim.

^w 41.43 Baat bi ñu tekkee *sujjóotleen* man naa tekki itam «moytuleen» walla «xàll-leen yoon wi».

^x 41.45 *On* moo doon péeyu diiney ñiy jaamu jant ca Misra.

⁵⁰ Laata ati xiif yay agsi, Yuusufa am na ñaari doom yu góor ak Asnat doomu Potifera, kilifag diine, ga ca On. ⁵¹ Yuusufa tudde taaw ba Manase (mu firi Ki ma taxa fàtte), ndaxte da ne: «Li ma sonn ak li ma sore sama kér baay lépp, Yàlla fàtteloo na ma ko.» ⁵² Doomam ja ca topp mu tudde ko Efrayim (mu firi Giir), ndaxte da ne: «Yàllaa ma giiral ca réew, ma ma sonne.»

⁵³ Ci kaw loolu juróom ñaari ati naataange ya jeex ca réewum Misra, ⁵⁴ juróom ñaari ati xiif ya tàmbali, na ko Yuusufa waxe woon. Réew yépp nag nekk ci xiif, waaye amul fu ñàkk dund ca Misra.

⁵⁵ Ba waa Misra xiifee, dañoo dem jooyuji dund ca Firawna. Mu wax ak ñépp ne leen: «Demleen ca Yuusufa; lu mu leen wax, defleen ko.» ⁵⁶ Ba ñu demee, ba metitu xiif bi dajal réew mépp, Yuusufa dafa ubbi denc yépp, di jaay pepp mi waa Misra, ⁵⁷ ba nit ñiy jóge fu nekk ci àddina, di wutsi njél ci Yuusufa ndax xiif bu mettee fépp ca àddina.

Magi Yuusufa ya dem nañu Misra

42 ¹ Ba Yanqóoba yégee ne pepp am na Misra, daa wax ay doomam yu góor, ne leen: «Lu ngeen di toog, di xoolante rekk?» ² Mu ne leen: «Dégg naa ne pepp am na ca Misra. Demleen jëndali nu ca, ndax nu mana dund, ba xiif bañ noo rey kay!»

³ Ci kaw loolu fukki magi Yuusufa ya dem Misra, jëndi pepp. ⁴ Waaye Yanqóoba yebalul Beñamin, rakku Yuusufa, ndax dafa ragal ne musiba man na koo dab. ⁵ Doomi Israyil ñëw nag ci biir ñiy jëndsi pepp, ndax xiif bi lawoon na ba Kanaan. ⁶ Fekk booba Yuusufa mooy dogal ca réew ma, di jaay pepp waa réew mépp. Magi Yuusufa ya ñëw, sujjóotal Yuusufa.

Yuusufa xupp na magam ya

⁷ Naka la Yuusufa gis magam ya, xàmmi leen, te mel ni ku leen xamul, di wax ak ñoom kàddu yu dëgér ne leen: «Fu ngeen jóge?» Ñu ne ko: «Réewu Kanaan lañu jóge, di jëndsi ab dund.» ⁸ Yuusufa xàmmi na ay magam, waaye ñoom xàmmiwuñu ko. ⁹ Xelum Yuusufa ne yarr ca la mu gétoon ca ñoom,

daldi ne leen: «Yéen ay yéddukat ngeen, yuy nemmikusi mbóoti réew mi.»

¹⁰ Nu ne ko: «Mukk sang bi, danu lay siyaare, di wutsi ab dund rekk, ¹¹ te nun ñépp a bokk baay, di nit ñu maandu; nun kay, sang bi, dunu ay yéddukat.»

¹² Mu ne leen: «Ahakay, nemmikusi mbóoti réew mi moo leen taxa jóg.» ¹³ Nu ne ko: «Nun ñii di la siyaare de, fukki góor ak ñaar lanu woon, bokk sunu baay, ba ca Kanaan. Ka ca gën di xalee nga ca sunu baay, te ka ca des nekkatul.» ¹⁴ Yuusufa ne leen: «Li ma leen wax moo am, ay yéddukat doñj ngeen. ¹⁵ Waaye nii laa leen di seetloo: bu seen rakk ñéwul, ak bakkalu Firawna, dungeen fi jóge. ¹⁶ Na kenn ci yéen jéli seen rakk, ñu tøj ñi ci des te topp seen wax, ba xam ndax yéena ngi ci dëgg. Su dul dëgg, giñ naa ci Firawna ne ay yéddukat doñj ngeen.» ¹⁷ Mu tøj leen ñetti fan.

¹⁸ Ca gannaaw ëllég sa Yuusufa ne leen: «Bu ngeen defee lii may wax, dingeen dund, ndax man ragal naa Yàlla. ¹⁹ Ndegam ñu maandu ngeen, na leen kenn ci seen doomi baay wuutu fii, ñi ci des dem yóbbul pepp seen waa kér, yi nekk ci xiif. ²⁰ Waaye nangeen ma indil seen rakk, ba ma xam ne li ngeen wax dëgg la; su ko defee dungeen dee.» Nu daldi ne: «Waaw,» ²¹ te naa ci seen biir: «Céy su nu yégoon, sunu àqu rakk a nu topp nii, ndax danu koo seetaanoon, mu nekk ci njàqarey xol, di nu tinu, te faalewunu ko; looloo waral sunu njàqarey tey jii.» ²² Ruben nag àaddu ne leen: «Ndax newuma leen woon: “Buleen gàddu bakkanu xale bi,” waaye faalewuleen ma; tey rekk la nu Yàlla doon xaare bakkanam, bi nu gàddu.» ²³ Ba ñuy wax loolu, foogoon nañu ne Yuusufa déggul seen làkk, ndax làpptu, ba doxoon seen diggante, di tekki.

²⁴ Ci biir loolu mu dummóoyu leen, di jooy.

Doomi Yanqóoba ya dellu nañu Kanaan

Ba mu jooyee ba noppi, walbatiku, wax ak ñoom, doora jél Simeyon, jéng ko ci seen kanam.

²⁵ Gannaaw loolu Yuusufa joxe ndigal, ñu sol seeni saaku pepp, te ku nekk ca ñoom, ñu yebal ko xaalisam ca saakoom, ba noppi mayaale leen lu ñu lekk

ca yoon wa. Ñu defal leen noonu.²⁶ Ba mu ko defee ñu sëf seeni mbaam pepp ma, daldi fay bàyyikoo.

²⁷ Fa ñu dal ca guddi, kenn ci ñoom bëgga xont mbaamam, ubbi saakoom rekk, ne pemm ci xaalisam.²⁸ Mu ne doomi baay ya: «Delloo nañu ma sama xaalis, mu ngi nii ci sama saaku.» Seen fit ne tërit, ñuy rag-ragi, ku ne xool sa moroom, naan: «Lu nu Yàlla tattoo nii?»

²⁹ Ba ñu yeggee ca seen baay Yanqóoba ca réewu Kanaan, daldi koy nettali li leen dal lépp, ne ko:³⁰ «Waa ja yilif réew ma dafa noo résëti, foog ne danuy yëddusi réew ma.³¹ Nu ne ko: “Nun ay nit ñu maandu lanu, dunu ay yëddukat;³² fukki góor ak ñaar lanu woon yu bokk sunu baay, waaye kenn ka nekkatul, te ka gën di xalee nga fa sunu baay, ba ca réewu Kanaan.”³³ Waa ja yilif réew ma ne nu: “Ni may xame ne ñu maandu ngeen, nii la: dangeen may bàyyeek kenn ci yéen, te dem yóbbul dund seen waa kér, yi nekk ci xiif;³⁴ su ko defee ngeen indil ma seen rakk ju ndaw, kon dinaa xam ne dungeen ay yëddukat waaye nit ñu maandu ngeen, te dinaa leen delloo seen mbokk, ngeen mana dem fu leen neex ci réew mi.”»

³⁵ Naka la ku nekk sotti saakoom, ne jàkk ca mbuuusu xaalisam. Ba ñu gisee mbuusi xaalis ya, ñoom ak seen baay, dañoo tiit.³⁶ Seen baay Yanqóoba ne leen: «Xañ ngeen ma ay doom: Yuusufa nekkatul, Simeyon nekkatul, léegi ngeen bëgga jël Beñamin, yóbbu. Loolu lépp ci sama kaw; ngalla man!»

³⁷ Ruben wax ak baayam ne ko: «Su ma la ko delloosilul, boo yeboo reyal sama ñaari doom yu góor yi. Tegal Beñamin ci sama loxo rekk, man dinaa la ko delloosil.»³⁸ Ci kaw loolu Yanqóoba ne: «Sama doom daal, du ànd ak yéen, ndax magam faatu na, te moom rekk a des. Su ko musiba dabee ci yoon wi ngeen jëm, dingeen ma yóbbe naqar wu may jàpp, ba kera may ànd ak sama bijjaaw, tàbbi njaniiw.»

Magi Yuusufa ya yóbbu nañu Beñamin

43 ¹ Gannaaw loolu xiif bi metti ca réew ma. ² Ba ñu lekkee pepp mi ñu jële woon Misra, ba mu jeex, seen baay ne leen: «Delluleen, wutali nu dund.» ³ Yudaa ne ko: «Waa ja da noo artu woon de, wax na nu ne nu: "Dootuleen jàkkaarlook man te ànduleen ak seen rakk."» ⁴ Boo bàyyee sunu rakk, mu ànd ak nun nag, dinanu dem jëndali la dund. ⁵ Waaye boo ko bàyyiwul kat, dunu dem, ndax waa ja waxoon na nu ne nu: "Dungeen jàkkaarlook man te seen rakk àndul ak yéen."» ⁶ Israyil ne leen: «Ana lu waral ngeen di ma lor, naan waa ja am ngeen jeneen rakk?» ⁷ Nu ne ko: «Waa ja kat da nu doon laaj ak a laajaat ci nun ak sunuy bokk, ba naa nu ndax sunu baay mu ngi dund ba tey, ak ndax am nanu rakk. Nun itam nu wax ko li mu nu laaj. Géntunu woon moos ne dina nu sant, nu indil ko sunu rakk!»

⁸ La ca tegu Yudaa ne Israyil: «Baay, tegal ngóor si ci sama loxo, nu daldi dem, ndax nu dund, baña dee, nook yaw ak sunuy doom. ⁹ Dige naa sama bakkan; boo yeboo laaj ma ko. Bu ma la ko delloosilul, ba teg ko fi sa kanam, maa lay tooñ sama giiru dund. ¹⁰ Bu nu yeexuloon ba léegi, manoон nanoo dem ba délsi ñaari yoon sax.»

¹¹ Seen baay Israyil nag ne leen: «Ndegam manula ñàkk, dangeen di def nii: sàkkleen ci ngëneeli réew mi, yeb ci seeni saaku, yóbbul waa ja lu mel ni tuuti diwu yaram ak lem ak cuuraayu xas ak cuuraayu ndàbb ak ay xeeti saal^y. ¹² Te ngeen yóbbale ci xaalis lu tollook ñaar cay la ngeen jënde woon, ngir feyaale loola, ndax jombul njuumte la woon. ¹³ Su ko defee ngeen ànd ak seen rakk, fabu dellu ca waa ja. ¹⁴ Yal na Yàlla Aji Man ji def waa ja yérëm leen, ba bàyyi seen doomu baay ba, moom ak Beñamin itam. Man nag, su ma naree ñàkk ay doom-- aa! Naa leen ñàkk rekk.»

^y 43.11 ay xeeti saal lañu, yu ñuy wax pistaas ak amànd.

Magi Yuusufa ya dellu nañu Misra

¹⁵ Gaa ña jël nañu sarica booba, yóbbale nañu it ñaar cay xaalis ba, daldi ànd ak Beñamin, ñu dem Misra, teewi ca kanam Yuusufa. ¹⁶ Ba Yuusufa gisee Beñamin ànd ak ñoom, dafa wax fara biir këram, ne ko: «Yóbbul gaa ñi ca kër ga, te nga rey gátt, defar ko, ndax maak ñoom nooy bokk añ tey.» ¹⁷ Waa ja def la ko Yuusufa wax, yóbbu gaa ña kër Yuusufa. ¹⁸ Ñu am nag tiitaange ndax li ñu leen yóbbu kër Yuusufa. Ña ngay xalaat naan: «Boo demee, xaalis bi ñu yeboon ci sunuy saaku yoon wu jékk wa, moom lañu bëgga taafantoo, dugal nu fii, ba song nu, jàpp nu jaam, nangu sunuy mbaam, boole ci.»

¹⁹ Ba ñu demee ba ca buntu kër Yuusufa, wax nañu ak fara biir këram. ²⁰ Ñu ne ko: «Sang bi baal nu, nun de ñëwoon nanu fi lu jiitu ngir jëndsi dund, ²¹ waaye ba nu dalee ca yoon wa, danoo ubbi sunuy saaku, ku nekk ci nun fekk xaalisam ca kaw, mu tollu na mu tollu woon, te indiwaat nanu ko. ²² Te it indaale nanu xaalis bu nu jënde dund. Waaye xamunu ku delloo xaalis ba ci sunuy saaku.» ²³ Mu ne leen: «Jàmm rekk la; buleen tiit, seen Yàlla, jiy seen Yàllay baay, moo leen defal alal ci seeni saaku. Seen xaalis jot naa ci.» Ci kaw loolu mu génne Simeyon, indil leen ko.

²⁴ Waa ja dugal leen kër Yuusufa, may leen ndox ñu jàngu, ba noppi xont seeni mbaam. ²⁵ Ba mu ko defee ñu yebbi seeni sarica, bala Yuusufaa agsi ca digg bëccëg, ndaxte dégg nañu ne foofa lañuy aña.

²⁶ Ba Yuusufa wàccsee, ñu jébbal ko foofa ca biir kër ga sarica, ba ñu ko indaaleel, daldi koy sujjóotal. ²⁷ Mu nuyoo ak ñoom, ba noppi laaj leen ne leen: «Seen baay bu màggat, ba ngeen doon wax, mbaa mu ngi dund? Mbaa mu ngi ci jàmm?» ²⁸ Ñu ne ko: «Sunu baay mu ngi dund, sang bi, te mu ngi ci jàmm.» Ña nga koy sukkal tey sujjóotati.

²⁹ Naka la Yuusufa ne gees, gis Beñamin rakku doomu ndeyam ja. Mu laaj leen ne leen: «Ndax kii mooy seen rakk, ji ngeen ma doon wax?» La ca tegu mu ne rakkam ja: «Sama ngóor si, yal na la Yàlla defal yiw waay!» ³⁰ Ci kaw loolu Yuusufa gaaw génn ndax yaram wu daw, te manatula téye ay

rongooñam ndax rakkam ja, mu dugg néegu biiram, di jooy. ³¹ Ba mu noppee, sëlmu, génn, doora ànd ak sagoom, daldi joxe ndigal, ne: «Taajleen añ bi.» ³² Loolu weesu ñu may Yuusufa moom rekk; ber doomi baayam ya. Waa Misra ña fa doon lekke it, ñu beral leen seen ndab, ngir waa Misra daawuñu bokk ak °Ebrë yi lekk, ndax mbañ la fa woon. ³³ Ña nga toog, na mu leen ko sante, taaw ba fegge wet, ni ko ko céru taaw maye, ñu sësaloo, na ñu toppantee ciy at, ba ca caat ma. Gaa ñaa nga yéemu, di xoolante. ³⁴ Mu sàkkal leen ca ndabam, te Beñamin éppele ku ci nekk juróomi yoon. Ñu bokk nag naana naan, ba seen xol sedd.

Yuusufa nattu na ay magam

44 ¹ Ba loolu wéyee mu sant fara biir këram, ne ko: «Solal seeni saaku pepp lu ñu mana àttan, te nga delloo ku nekk xaalisam, tegal ko ko ca buntu saakoom. ² Waaye sama kaasu xaalis boobee, yebal ko ki gën di xale ci saakoom, boole ko ak xaalisu peppam.» Mu def la Yuusufa wax.

³ Ca ëllëg sa, ba jant bay fenk, yiwi nañu gaa ña, ñu sëf seeni mbaam, dem. ⁴ Naka lañu génn dëkk ba, te soreeguñu sax, Yuusufa sant fara biir këram, ne ko: «Gaawal dab gaa ña, te boo leen dabee, wax leen ne leen: “Lu tax ñu ji leen njekk, ngeen feye ngoreedi? ⁵ Ndax li ngeen jël du sama kaasu sang, bi muy naane, rawatina di ko gisaanee? Lu ñaaw ngeen def nii!”»

⁶ Mu daldi leen dab, wax leen loolu. ⁷ Ñu ne ko: «Kilifa gi, looy wax nii? Nun de, sang bi, jomb nanu loolu! ⁸ Xaalid bi nu fekkoon ci sunu bunti saaku sax, danoo àndaat ak moom, jóge ba Kanaan, delloosil la ko, kon nan lanu mana sàcce sa kér sang xaalis mbaa wurus? ⁹ Ngalla kilifa gi, yaay sunu sang; koo ko fekke ci nun rekk, boo yeboo reyal, ñi des ci nun doxe fa, di say jaam.» ¹⁰ Mu ne leen: «Li ngeen wax yoon la sax, waaye na ki ma ko fekke doñj di sama jaam, su ko defee ñi ci des wàcc.»

¹¹ Ñu gaaw nag, wàcce seeni saaku ci suuf, ku nekk ubbi saakoom. ¹² Ma ngay seet, tàmbalee ca taaw ba, ba ca caat ma, doora fekk kaas ba ca saaku

Beñamin.¹³ Ba loolu amee dañoo torox, ba xotti seeni yére, ku nekk sëfaat mbaamam, ñu dellu ca dëkk ba.

Yudaa tinul na Beñamin ca Yuusufa

¹⁴ Yudaa ak i doomi baayam nag délsi kér Yuusufa, fekk demagul. Ñu daldi ne nérém, dëpp seen jë fi suuf.¹⁵ Yuusufa ne leen: «Li ngeen def nag? Xanaa xamuleen ne nit ku mel ni man day gisaane?»¹⁶ Yudaa ne: «Sang bi, lu tuy waxati? Lu nu mana lay, ba setal sunu bopp? Yàllaa nu feeñal, sang bi. Nanu bokk nun ñépp di say jaam, yem ci kepp ak ki ñu fekk kaas bi ci loxoom.»¹⁷ Mu ne leen: «Jomb naa loolu. Ki ñu fekk kaas bi ci loxoom mooy doon sama jaam; ñi ci des dellu ca seen baay ci jàmm.»

¹⁸ Yudaa jegesi ne ko: «Ngalla sang bi, ma ñeme laa diis lenn rekk, te sa xol baña tàng ci man, doonte yaak Firawnaa tolloo.¹⁹ Sang bi, danga noo laajoon ne nu: “Ndax am ngeen baay walla rakk?”²⁰ Ba mu ko defee nu ne la: “Am nanu baay bu màggat. Sunu rakk, ji mu jur te fekk ko di màggat nag, moo ci gën di ndaw. Magam dafa dee, mu des moom doñj ci ndeyam, baayam sopp ko lool.”²¹ Nga waxoon nu ne nu: “Indil-leen ma ko, ngir ma gisal ko sama bopp.”²² Ci kaw loolu, sang bi, nu wax la ne: “Xale bu góor bi manula tàggook baayam. Bu tàggoo ak moom, kon baayam dina dee.”²³ Nga wax nu ne nu: “Bu seen rakk àndul ak yéen, dungeen jàkkaarlook man.”²⁴ Booba lanu dem ca sunu baay, ba lay siyaare, daldi koy jottli say kàddu.

²⁵ «Ba nu demee ba mu yàgg, sunu baay ne: “Delluleen, jëndali nu tuuti dund.”²⁶ Teewul nu ne: “Dunu mana dem te sunu rakk àndul ak nun, ndaxte bu nu àndul ak moom, dunu gis kilifa ga.”²⁷ Sunu baay, ba lay siyaare, ne nu: “Xam ngeen ne damaa amul ak sama soxna lu dul ñaari doom.²⁸ Kenn ki dem, wacc ma, ma ne moom kay, aw rabu àll a ko daggate! Gisaatuma ko ba tey jii.²⁹ Te bu ngeen ma fi jélalee kii itam, ba musiba dab ko, dingeen ma yóbbe naqar wu may jàpp, ba kera may ànd ak sama bijjaaw, tàbbi njaniiw.”

³⁰ «Léegi nag, bu ma ñibbee ca sama baay, ba lay siyaare, te àndunook xale bii muy noyyee,³¹ bu gisul xale bu góor bi ànd ak nun ñibbsi-- aa! Kon de

dina dee, te dinanu yóbbe sunu baay naqar, wu koy topp, ba kera muy ànd ak bijjaawam, tàbbi njaniiw.³² Gannaaw loolu it xasoon naa dige sama bakkan, ndax damaa waxoon ne: “Bu ma la ko delloosilul, maa koy gàlloo ba kera may dee.”³³ Kon ngalla sang bi, bàyyi ma man ma des fi di sa jaam, wuutu xale bi, te moom mu dellu ànd ak i magam ñibbi.³⁴ Ndax xawma nan laay delloo ca sama baay te ànduma ak xale bi. Yàlla buma fekke njekkar, li ciy dal sama baay!»

Yuusufa xàmmiku na ay magam

45 ¹Ba loolu amee Yuusufa manatula téye boppam, te surgaam yépp a nga teew. Mu daldi àddu ne: «Xiddileen ma, yéen ñépp!» Ñépp dem, ba benn jaambur nekku fa, ba Yuusufa di xàmmiku ay bokkam.² Mu ne yikkét, jooy jooy yu metti, waa Misra di ca dégg, ba ca kér Firawna sax.

³ Yuusufa nag ne magam ya: «Man mii maay Yuusufa! Mbaa sama baay a ngi dund?» Magam ya nag manuñu koo tontu, ndax booba njàqare jàpp na leen.

⁴ Yuusufa dellu ne ay magam: «Jegeñsileen.» Nu jegeñsi. Mu ne leen: «Man maay Yuusufa, seen rakk, ji ngeen jaayoon, ñu indi ma Misra.⁵ Waaye buleen jaaxle tey, mbaa ngeen di sikk seen bopp ndax li ngeen ma jaay, ñu indi ma fi. Rawale ay bakkan moo tax Yàlla yebal ma fi, ma jiitusi leen.⁶ Ñaari at a ngii xiif baa ngi ci réew mi, te fii ak juróomi at ci kanam, kenn du bey, kenn du góob.⁷ Yàlla da maa yebal, ma jiitusi leen, ba rawale seen bakkan, dikke leen xetal gu mag, ba seen askan baña fey.⁸ Kon nag du yéena ma yebal fii, waaye Yàllaa. Te moo ma jagleel, ma doon cëslaayal Firawna, mel ni baay ci moom, jiite kéräm gépp, boole ci yilif mboolem réewum Misra.

⁹ «Gaawleen dellu ci sama baay te ne ko: “Sa doom Yuusufa nee na: Yàlla fal na ma kilifag Misra gépp; ñéwal fi man, nu mu gëna gaawe.¹⁰ Su ko defee nga dëkksi diiwaanu Gosen, nekk ci sama wet, yaak say doom ak say sët ak say gàtt ak say gétt ak mboolem loo moom,¹¹ ndaxte des na juróomi ati xiif. Waaye dinaa la fi yore, ba doo ñàkk dara, yaak sa waa kér ak mboolem lu bokk ci yaw.”¹² Yéena gisal seen bopp, yéen ak sama rakk Beñamin, ne man

Yuusufa mii, maay wax ak yéen.¹³ Nettalileen sama baay ndam li ma am ci Misra ak li ngeen gis lépp, te ngeen indi sama baay, nu mu gëna gaawe.»¹⁴ Mu laxasu Beñamin rakkam, daldi jooy, Beñamin it laxasu ko, jooy.¹⁵ Magam ña itam, mu fóon leen tey jooy. Booba la magi Yuusufa ya doora wax ak moom.

Firawna woo na Yanqóoba Misra

¹⁶ Ba xibaar ba àggjee kér Firawna, ñu naan magi Yuusufa ñëw nañu, doonoon na lu neex Firawna, moom ak i dagam.¹⁷ Firawna ne Yuusufa: «Waxal say mag, ne leen: «Ni ngeen di def mooy nii: sëfleen seeni mbaam te dem réewu Kanaan,¹⁸ jëli seen baay ak seeni njaboot, ngeen ñëw fi sama wet. Dinaa leen jox suuf si gën ci réewum Misra, ngeen di lekk li fi gëna duuf.”»¹⁹ Firawna dellu ne Yuusufa: «Am nga ndigal itam ci wax leen ne leen: «Ni ngeen koy defe nii la: dangeen di jèle ay watiir ci réew mi, dem yeb ci seeni doom ak seeni soxna, te ànd ak seen baay, ngeen ñëw.²⁰ Te buleen réccu alal, ji ngeen di bàyyi seen gannaaw, ndax li gën ci réewum Misra yéena koy moom.”»

²¹ Ba loolu amee doomi Israyil def noona. Yuusufa jox leen ay watiir ci ndigalu Firawna, ak lu ñu lekk ca yoon wa,²² mayaale leen ku ne mbubb mu rafet. Waaye Beñamin moom, ñetti téeméeri dogi xaalis la ko may, tegal ko ca juróomi mbubb yu rafet.²³ Baayam nag, mu yóbbante ko fukki mbaam yu góor yu sëf lay tannéef ca Misra, ak fukki mbaam yu jigéen yu sëf pepp ak mburu, tegal ko ca lu mu dunde ca yoon wa, buy ñëw.²⁴ Gannaaw loolu mu yiwi ay magam ne leen: «Ngalla buleen xuloo ci yoon wi.» Nu daldi dem.

²⁵ Booba lañu bàyyikoo Misra, dellu réewu Kanaan ca seen baay Yanqóoba.

²⁶ Nu wax ko ne ko: «Ndekete Yuusufaa ngi dund! te sax mooy kilifag réewum Misra gépp.» Ba Yanqóoba déggee loolu, yaramam dafa dee goyy ca saa sa, ndaxte gëmu leen.²⁷ Waaye ba ñu nettalee seen baay Yanqóoba li Yuusufa wax lépp, te mu gis watiir, yi Yuusufa yónnee, ngir jëlsi ko, ca la xelam délsi.

²⁸ Israyil daldi ne: «Moom kay na dund rekk! Sama doom Yuusufaa ngi dund. Man kay dinaa dem ba gis ko, bala ma fee jóge.»

Yanqóoba dem na Misra

46 ¹ Israyil nag dem, yóbbale mboolem lu bokk ci moom. Ba mu agsee Beerseba, dafa sarxal Yàllay baayam Isaaxa. ² Yàlla wax ak Israyil foofa ca guddi ci biir gént ne ko: «Yanqóoba, Yanqóoba!» Israyil ne ko: «Naam.» ³ Yàlla ne ko: «Man maay Yàlla, di sa Yàllay baay. Bul ragala dem Misra, ndaxte askan wu réy laa fay sose ci yaw. ⁴ Man ci sama bopp maay ànd ak yaw Misra, te na la wóor ne dinaa la delloosi, te it Yuusufa moo lay doggali.»

⁵ Ba loolu amee Yanqóoba jóge Beerseba; doomi Israyil boole seen baay ak seeni doom ak seeni soxna, yeb leen ci watir, yi Firawna yónnee woon, ngir yóbbu leen. ⁶ Ña nga jiital seeni jur, daldi yóbbale seen alal, ja ñu ame réewu Kanaan. Noonu la Yanqóoba deme Misra ànd ak njabootam gépp, ⁷ yóbbale doomam yu góor ya ak sétam yu góor ya ak doomam yu jigéen ya it, ñook sétam yu jigéen ya, ak mboolem ña askanoo ca moom.

Njabootu Yanqóoba, gi ñëw Misra

⁸ Waa kér Israyil, yi ñëw Misra te di Yanqóoba ak i doomam, seeni tur a di: Ruben, taawub Yanqóoba. ⁹ Doomi Ruben yu góor di Anog ak Palu ak Esron ak Karmi. ¹⁰ Doomi Simeyon yu góor di Yemuwel ak Yamin ak Owàdd ak Yakin ak Sowar ak Sawul, mi ndeyam di Kanaaneen. ¹¹ Doomi Lewi yu góor di Gerson, Keyat ak Merari. ¹² Doomi Yudaa yu góor di Er ak Onan ak Sela ak Peres ak Sera, te Er ak Onan faatu ca réewu Kanaan. Doomi Peres yu góor di Esron ak Amul. ¹³ Doomi Isaakar yu góor di Tola ak Puwa ak Yasub ak Simron. ¹⁴ Doomi Sabulon yu góor di Sereedd, Elon ak Yaleel. ¹⁵ Góor ñooñoo xeetoo ci Leya, te askanoo ci Yanqóoba ca Padan Aram, gannaaw Diina miy doomam ju jigéen. Boo boolee doomam yépp, góor ak jigéen, ñuy fanweer ak ñett.

¹⁶ Doomi Gàdd yu góor ñoo di Sefon ak Agi ak Suni ak Esbon ak Eri ak Arodi ak Areli. ¹⁷ Doomi Aser yu góor di Imna ak Yiswa ak Iswi ak Berya, Sera di seen jigéen. Doomi Berya yu góor di Eber ak Malkiyel. ¹⁸ Góor ñooñoo xeetoo ci Silpa, mi Laban may Leya, doomam ju jigéen, te ñu askanoo ci Yanqóoba, ñuy fukki bakkan ak juróom benn.

¹⁹ Doom yu góor yi Rasel, soxnas Yanqóoba, am nag ñoo di Yuusufa ak Beñamin. ²⁰ Yuusufa itam am Manase ak Efrayim ca réewum Misra, seen yaay di Asnat doomu Potifera, may njiitu diine ca dëkk ba ñu naan On. ²¹ Doomi Beñamin yu góor ñoo di Bela ak Beker ak Asbel ak Gera ak Naaman ak Eyi ak Ros ak Muppim ak Uppim ak Àrd. ²² Góor ñooñoo xeetoo ci Rasel, te askanoo ci Yanqóoba, ñépp di fukki bakkan ak ñeent.

²³ Doomu Dan ju góor di Usim. ²⁴ Doomi Neftali yu góor di Yàcceel ak Gunni ak Yeccer ak Silem. ²⁵ Góor ñooñoo xeetoo ci Bilaa, mi Laban may doomam Rasel, te ñu askanoo ci Yanqóoba, ñoom ñépp di juróom ñaari bakkan.

²⁶ Mboolem ñi ànd ak Yanqóoba, ñëw Misra, muy ñi mu giir, te limaaleesul soxnay doomi Yanqóoba ya, tollu nañu ci juróom benn fukki bakkan ak juróom benn. ²⁷ Doomi Yuusufa yu góor, ya mu am Misra, tollu ci ñaar. Kon mboolem ña dem Misra te di waa kér Yanqóoba, tollu nañu ci juróom ñaar fukk.

Yanqóoba gis na Yuusufa

²⁸ Yanqóoba dafa yebal Yudaa, mu ànd ak Yuusufa, jiituji ko diiwaanu Gosen, Yanqóoba fekki leen fa. Ñu daldi agsi Gosen. ²⁹ Yuusufa nag waajal waruwaayam, dajeji ak baayam Israyil ca Gosen. Ba Yuusufa àggee ba ca moom, da koo laxasu, ne ñàpp ci kawam, jooy lu yàgg. ³⁰ Israyil ne Yuusufa: «Léegi de, bu ma yeboo dee, gannaaw gisaat naa la, ngay dund.»

³¹ Ba mu ko defee Yuusufa wax ak doomi baayam ya ak waa kér baayam ne leen: «Maa ngi dellu yégali Firawna ne ko: “Samay bokk ak sama waa kér baay, ña nekkoon ca réewu Kanaan, ñëw nañu fi man. ³² Dafa di seeni góor ay sàmm lañu, ag jur lañu masa yar, te indaale nañu seen jur gu gàtt ak gu gudd

ak mboolem lu ñu moom.”³³ Kon bu leen Firawna woowee, ne leen:³⁴ “Lan mooy seen liggeey?” ngeen ne ko: “Nun de sang bi, ag jur lanu masa yar, ba nuy gone ba tey, te noonu la ko sunuy maam daan defe.” Su boobaa, ngeen mana f  etewoo diiwaanu Gosen, ndaxte waa Misra da  uy xof s  amm.»

Yuusufa nuyole na ay bokkam Firawna

47 ¹ Yuusufa daa dem ca Firawna, wax ko ne ko: «Sama baay ak samay bokk, jóge nañu Kanaan, ànd ak seen jur gu gàtt ak gu gudd ak mboolem lu ñu moom. Ña nga léegi ca diiwaanu Gosen.» ² Fekk na Yuusufa tànn juróom ciy doomi baayam. Mu nuyole leen ak Firawna. ³ Firawna laaj doomi baay ya, ne leen: «Lan mooy seen liggéey?» Ñu ne ko: «Nun de sang bi, ay sàmm lanu naka jekk ca sunuy maam ba tey.» ⁴ Ñu teg ca ne ko: «Danoo ñëw ngir dal ci réew mi, ndaxte amalatunu sunu jur parlu, te xiif bi metti na ca réewu Kanaan. Moo tax sang bi, nu di la ñaan, nga may nu, nu dal foofa ca diiwaanu Gosen.» ⁵ Firawna wax ak Yuusufa ne ko: «Gannaaw sa baay ak say bokk ñëw nañu fi yaw, ⁶ réewum Misra a ngii ci sa kanam. Seetal fi gën ci réew mi, nga jox sa baay ak say bokk, ñu sanc. Bàyyi leen, ñu sanc Gosen, te bu ci amee ñu xareñ ci ñoom, nga dénk leen samay gétt.»

⁷ Gannaaw loolu Yuusufa ànd ak baayam ba fa Firawna, nuyole ko ak moom. Yanqóoba nuyu Firawna. ⁸ Firawna laaj Yanqóoba ne ko: «Aa, góor gi, xanaa war ngaa doon mag de!» ⁹ Yanqóoba wax Firawna ne ko: «Samay ati màngaan, ba ma ganee àddina ba tey de, mu ngi tollu ci téeméer ak fanweer, muy at yu gàtt te naqari, te it demuma bay tolloo ay at ak samay maam, ba ñuy màngaan ci àddina.» ¹⁰ Ba mu ko defee Yanqóoba ñaanal Firawna, bàyyikoo fa, daldi dem.

¹¹ Yuusufa nag dalal baayam ak i bokkam, dogal leen suuf sa gën ca réewum Misra ca diiwaanu Ramses, ni ko ko Firawna sante woon. ¹² Ba loolu amee Yuusufa di dundal baayam ak i bokkam, ak mboolem waa kër baayam, boole ca ña bootu ca ñoom.

Lu jëm ci saytub Yuusufa ca xiif ba

¹³ Ab dund amuloon fenn ca réew ma mépp, ndax xiif bu metti lool. Waa réewum Misra ak réewu Kanaan jeex tàkk ndax xiif ba. ¹⁴ Yuusufa nag dajalee ca pepp, ma mu jaay waa Misra ak waa Kanaan, mboolem xaalisu ñaari réew ya, yóbbu nag xaalis ba kér Firawna. ¹⁵ Ba ñu demee, ba xaalis amatul ca Misra ak ca Kanaan, waa Misra gépp ñëw fa Yuusufa ne ko: «Jox nu ab dund kay! Mbaa du danga nuy seetaan, nuy dee? Ndax xaalis amatul.» ¹⁶ Yuusufa ne leen: «Indileen seeni jur, ma wecci leen ko dund, ndegam amatuleen xaalis.» ¹⁷ Gannaaw loolu ñu indil Yuusufa seeni jur, Yuusufa jox leen ko pepp, wecci leen ko seeni fas ak seeni gétti jur gu gât ak gu gudd ak seeni mbaam. At mooma jox na leen ab dund, mu wecci seen gétt gépp. ¹⁸ Ba at ma jeexee, ñu ñëwaat ca moom ca déwén sa ne ko: «Sang bi, dunu la nëbb ne amatunu dara, ndax xaalis bi jeex na, te jur gaa ngi ci yaw, dara nekkatu fi lu nu la mana jox lu moy sunuy jëmm ak sunuy tool. ¹⁹ Mbaa du danga nuy seetaan, nu bokk sàñku ci sa kanam, nook sunu suuf? Ngalla boole nu jënde ab dund, nun ak sunuy suuf. Su ko defee nuy moomeeli Firawna, nun ak sunuy suuf. Te nga jox nu pepp mu nu dunde, lu ko moy kat nun dinanu dee, suuf si it dina booy.»

²⁰ Yuusufa nag jëndal Firawna suufas Misra gépp, ngir waa Misra ya jaay ku ci nekk sa tool ndax xiif, ba leen jiital, ba Firawna mujj moom suuf si. ²¹ Waa réew ma ñoom, Yuusufa da leena def ay jaam ca Misra, gii wet ba gaa. ²² Bâyyiwul lu moy suufu njiiti diine ya, ndax Firawna jotoon na leena dogal ay cér, jagleel leen. Moo tax jaayuñu seeni suuf.

²³ Yuusufa ne waa réew ma: «Léegi gannaaw jënd naa leen, ba Firawna moom leen, yéen ak seeni suuf, jiwoo ngii, demleen jiyi. ²⁴ Bu nu àggee ci ngóob, juróom yu ngeen am dingeen ci jox Firawna benn, te féetewoo ñeenti cér yi des. Su ko defee ngeen génne ci jiwuy tool yi, li ci des ngeen dunde, yéen ak seen waa kér ak seeni doom.» ²⁵ Ñu ne ko: «Sang bi, rawale nga nu! Te gannaaw laaye nga nu biir, nangu nanoo doon jaami Firawna.» ²⁶ Noonu la

Yuusufa tèrale loola, def ko dogalu yoon ca suufu Misra, te loolooy wéy ba tey jii: juróomi céri meññeef mu ne, Firawnaay moom benn ba. Waaye suufi njiiti diine ya ca bokkul, Firawna amu ca dara.

Lu jëm ci ati Yanqóoba yu mujj ya

²⁷ °Bànni Israyil sanc nañu réewum Misra ca diiwaanu Gosen. Am nañu fa alal, giir fa, ba yokku lool.

²⁸ Yanqóoba nag nekk na fukki at ak juróom ñaar ca réewum Misra, ay atam yépp tollu ci téeméer ak ñeent fukk ak juróom ñaar (147). ²⁹ Ba nga xamee ne àppu Israyil a ngay bëgga mat, dafa woolu doomam Yuusufa ne ko: «Ngalla waay dugalal sa loxo, mu ron sama lupp^z, muy ngiñ ci yaw ne dinga jëflanteek man ci ngor ak worma: rikk, bu ma denc Misra. ³⁰ Bés bu ma fekkijee samay maam, nanga ma jèle Misra, denci ma ca seen xuntim bàmmee.» Yuusufa ne ko: «Dinaa la defal li nga wax.» ³¹ Mu ne ko: «Giñal ma ko.» Yuusufa giñ ko, Israyil doora am jàmm, daldi wéeru ca bopp lal ba.

Israyil ñaanal na Efrayim ak Manase

48 ¹Ba loolu wéyee ñu ne Yuusufa baayam dafa tawat, mu ànd ak ñaari doomam Manase ak Efrayim, seeti ko. ²Ba ñu yégalee Yanqóoba ne doomam Yuusufaa koy seetsi, Israyil dafa dëgërlu, toog ca lal ba.

³ Yanqóoba ne Yuusufa: «Yàlla Buur bi feeñu woon na ma ca Lus ca réewu Kanaan, barkeel ma, ⁴te wax na ma ne ma: “Dinaa la giiral, fulandi la, def la nga sos mbooloom xeet, te réew mii laay may ñi askanoo ci yaw, ñu moom ko fàww.” ⁵Léegi nag sa ñaari doom, yi nga am Misra, laata ma di la fekksi Misra, maa leen séddoo. Maay séddoo Efrayim ak Manase, ñuy samay doom, ni ma jure Ruben ak Simeyon. ⁶Waaye doom, yi nga am seen gannaaw yaa leen di féetewoo, ñuy wuyoo seen turi mag ci wàllu ndono. ⁷Li tax ma def loolu mooy, bi ma jógee Padan di ñibbi, Rasel dafa faatu ca yoon wa ci sama

^z 47.29 Seetal ci 24.2-3.

kanam, ba nuy tollu ca réewu Kanaan, booba nu ngay dem, bay jub Efrata. Ma suul ko foofa, ca yoonu Efrata.» Efrata mooy Betleyem tey.

⁸ Ci kaw loolu Israyil gis doomi Yuusufa ya. Mu ne: «Ñii ñooy ñan?»

⁹ Yuusufa ne baayam: «Ñii ñooy sama doom, yi ma Yàlla jox fii.» Baayam ne ko: «Nañu jegesi, ma ñaanal leen.» ¹⁰ Booba bëti Israyil dafa lëndëm, ba gisatul ndax li muy mag. Yuusufa jegeñal leen seen maam, mu fóon leen, taf leen ci boppam. ¹¹ Israyil nag ne Yuusufa: «Yaakaaruma la woona gisati, ndeke Yàlla dina ma may lu raw gis la, ndax gis naa say doom.»

¹² Ca la leen Yuusufa wàccee fi ñu uufu ci seen maam, daldi dëpp jëëm ci suuf, ¹³ ba noppi Yuusufa taxawal leen ñoom ñaar, ñu séq ko janook Israyil, loxol ndijooram jàpp ci Efrayim, mu féete ak càmmoñu Israyil, loxol càmmoñam jàpp ci Manase, mu féete ak ndijoru Israyil. Ñu ànd jegesi, ¹⁴ Israyil nag jàllawle ay loxoom, tållal ndijooram, teg ko ca kaw boppu Efrayim, mi gën di ndaw; càmmoñam tege ca boppu Manase, doonte mooy taaw. ¹⁵ Ma ngay ñaanal Yuusufa. Mu ne:

«Yàlla ji samay waajur Ibraayma ak Isaaxa toppoon,

moom Yàlla, ji ma sàmm, ba ma juddoo ba tey jii,

¹⁶ malaaka mi ma jot ci bépp loraange--

yal na barkeel xale yi,

ba ñu saxal sama tur

ak samay turi waajur, Ibraayma ak Isaaxa,

te giir, ba ne gâññ ci kaw suuf.»

¹⁷ Ba Yuusufa gisee ne baayam ca boppu Efrayim la teg loxol ndijooram, mu naqari ko, mu daldi jàpp loxol baayam, bëgg koo jële ca boppu Efrayim, teg ko ca boppu Manase. ¹⁸ Yuusufa ne baayam: «Déet, baay, ndax kii mooy taaw, tegal sa ndijoor ci boppam.» ¹⁹ Teewul baayam lànk, ne ko: «Xam naa ko, doom, xam naa ko. Moom itam dina doon aw xeet tey doon ku màgg, waaye rakkam a koy sut, te askanam dina law, ba di ay xeet.» ²⁰ Gannaaw loolu mu ñaanal leen keroog ne leen: «Yal na Israyil di ñaane seeni tur naan: “Yal na la

Yàlla def ni Efrayim ak Manase.”» Noonu la jiitale Efrayim, door caa teg Manase.

²¹ Ba mu ko defee Israyil ne Yuusufa: «Léegi man dinaa dee, waaye Yàlla dina ànd ak yéen, ba delloo leen ca seen réewu maam. ²² Man nag dinaa la may cér booy ëpple say doomi baay, muy suuf su ma nangoo sama saamar ak sama fitt ca Amoreen ña.»

Yanqóoba tåggoo na

49 ¹ Gannaaw loolu Yanqóoba woo ay doomam ne leen:
«Bokkleen daje, ma xamal leen li leen di dikkal ëllég.

² Dajeleen te déglu ma, man Yanqóoba seen baay;
teewluleen seen baay Israyil.

³ «Ruben, yaw mi ma taawloo,
nga sosoo sama digg doole, sama ndoortel kàttan,
yaa jékke sut moos ci teraanga ak doole.

⁴ Yaa toogadi it ni ndox muy wal-wali,
doo mujje sut,
nde yaa tèdd sa lalu baay,
ba teddadi, kera ba nga ca tèddee.

⁵ «Simeyon ak Lewi ñoo duye yene,
ñoooy nas pexey ay.

⁶ Yàlla bu sama xol ànd ci seeni pexe,
mbaa sama xel di nangu seeni diisoo,
ndax fu ñu mere, xal faa bóome,
te làggal ay yëkk lañuy foye.

⁷ Mbas ma seen xadar, gu tar,
ak seen mer, mi dul meddi.

Maa leen di wasaare ci kér Yanqóoba,
tasaare leen ci Israyil.

⁸ «Yaw Yudaa, mi say doomi baay di taggeji,
ngay sëqi sa ndoddi noon, sëgal leen,
sa doomi baay a lay sujjóotal.

⁹ Yudaa yaa di gaynde gu ndaw, doom,
doora jóge nii ci pàdd,
tey yuug ak a goor ni gaynde sibi.
Yaa di gaynde gu deesul yee.

¹⁰ Nguur gi du jóge ci loxol Yudaa,
te yetu buur ay wéye sampe ciy tànkam,
li feek boroom^a di ñëw,
ba xeet yi déggal ko.

¹¹ Mooy yeew mbaamam cig reseñ,
cumbur ma féeteek car, ba ca gën;
muy fóote ay yéreem biiñ,
di sumb mbubbam ci ndoxum reseñ.

¹² Bët yaa ngay nes-nesi ndax biiñ,
bëñ ya weex furr ndax um soow.

¹³ «Sabulon ay dëkke tefesi géej,
di teerub gaal yi,
am réewam digalook Sidon.

¹⁴ «Isaakar mbaam ngonk la,
muy goor diggante ñaari sëf.

¹⁵ Bu gisee ni mbaaram neexe,
ak ni réew mi naate,

^a 49.10 Baat bi ñu tekkee *boroom* fii, bare na nu ñu koy tekkee.

day waaf, gàddu ngaaxam,
daldi féetewoo coonob njaam.

¹⁶ «Dan ay àtteji xeetam,

ni ko giiri Israyil baaxoo.

¹⁷ Waaye Dan ay jaan ju dog u yoon,

mbaa céebi ciw ñall,

mooy màtt tànki fas,

gawar jullootu.

¹⁸ «Céy Aji Sax ji, maa ngi séentu sa xettal!

¹⁹ «Gàdd la gàngoor di gaw,

mu téqtal leen, ba daan.

²⁰ «Aser ay boroom dund bu duun,

mooy maye ngëneeli ñami buur.

²¹ «Neftalee di kewed gu fëx,

te mooy jur doom yu taaru.

²² «Yuusufaay bàンqaasu garab,

garab guy meññ, feggook bëtu ndox,

car yaa nga law, tiim digu tool ba.

²³ Ay fittkat a ko tojal,

di ko song ak a fitt.

²⁴ Teewul xalaam ga di wéye dan,

te la loxo yay dëgérloo mooy

loxoy Boroom Kàttan, boobee di Yàllay Yanqóoba,

kookooy Sàmm biy Doju cëslaayal Israyil,

²⁵ mooy sa Yàllay baay, ji lay wallu,

mooy Aji Man ji lay barkeele
 ca barkey asamaan, ya fa kaw,
 ak barke ya ne leww ca suuf xóote ya,
 teg ca barkeb njur ak nàmpal.

²⁶ Sa ñaani baay ya romb
 xéewali tund, ya sax fàww,
 rombatì ngëneeli jànji cosaan ya,
 yal na dal ci boppu Yuusufa,
 ca kaw ndaal boppam, moom sangub doomi baayam ya.

²⁷ «Beñamin ay till guy yeeroo,
 di xëye yàpp rëbbam,
 tey gonloo séddale am lëlam.»

²⁸ Ñooñu ñoo sos mboolem giiri Israyil, ñu tollu ci fukk ak ñaar, te loolu la
 leen seen baay wax, ba mu leen di tàggoo. Ku ci nekk mu tàggoo ko kàdduy
 tàggtoo, ya war ca moom.

Yanqóoba nelaw na

²⁹ Gannaaw loolu da leena dénk ne leen: «Maa ngi waaja fekki samay maam;
 dencleen ma fa samay maam ca xuntim bàmmeel ba ca toolub Efron, Etteen
 ba. ³⁰ Mooy xuntim bàmmeel ba ca biir tool, ba ca Magpela, te jàkkaarloo ak
 Mamre ca réewu Kanaan, di tool, ba Ibraayma jëndoona ca Efron, Etteen ba,
 ngir def ko bàmmeel. ³¹ Foofa lañu denc Ibraayma ak soxnaam Saarata, te
 foofa lañu denc Isaaxa ak soxnaam Rebeka, te fa laa denc Leya it. ³² Tool ba
 ak xuntim bàmmeel ba ca nekk, ña nga ko jënde ca Etteen ña.»

³³ Naka la Yanqóoba dénku doomam yu góor ya noona, daldi delloo ay
 tànkam ca lal ba, bakkan ba rot, mu fekki ay maamam.

Yuusufa rob na Yanqóoba réewu Kanaan

50 ¹ Ba mu ko defee Yuusufa daanu ci kaw baayam. Ma ngay jooy te di ko fón. ² Ba loolu weesoo Yuusufa jox ay fajkatam ndigal, ñu waajal baayam. Fajkat ya waajal Israyil^b. ³ Waaj ma am na ñeent fukki fan, ndaxte loolooy waajal bu mat sëkk cib néew. Waa Misra nag déjal ko juróom ñaar fukki fan.

⁴ Ba déj ba weesoo, Yuusufa dafa wax ak waa kér Firawna, ñaan leen ñu dimbali ko, waxal ko Firawna ne ko, ⁵ baayam da ne woon, mu ngi waaja dee, waaye bàmmeel ba mu yettaloon boppam ca xunti ma ca réewu Kanaan, na ko giñal ne dina ko denc foofa. Mu ne kon, na ko Firawna may, mu robi baayam, ni mu ko ko giñloo woon, te délsi. ⁶ Firawna may ko, mu robi baayam, na mu ko ko giñloo woon.

⁷ Yuusufaa ngay dem robi baayam, moom ak mboolem jawriñi Firawna ak magi kéraram ak mboolem kèngami Misra. ⁸ Ña nga ànd ak waa kér Yuusufa gépp ak ay doomi baayam ak waa kér baayam, bàyyiwuñu diiwaanu Gosen lu moy xale ya ak gàtt ya ak jur gu gudd ga, ⁹ ay watiir ak i gawar topp ca, ñu def gàngoor gu réy.

¹⁰ Ba ñu agsee ca dàggay Ataat, ja ca wàllaa dexu Yurdan, dañu koo jooy jooy yu réy te metti. Yuusufa déjal fa baayam diiru juróom ñaari fan. ¹¹ Waa réewu Kanaan, gis déj ba ca dàggay Ataat, naan: «Dëju waa Misra bii aka réy!» Moo tax ñu tudde bérab booba ca wàllaa dexu Yurdan, Abel Misra (mu firi Dëju waa Misra).

¹² Doomi Yanqóoba nag def la leen seen baay dénkoon, ¹³ yóbbu ko ca réewu Kanaan, daldi koy rob ca xunti ma ca toolub Magpela, te Ibraayma jëndoон ko ca Efron, Etteen ba, ngir def ko bàmmeel. Mooy tool, ba jàkkaarloo ak Mamre. ¹⁴ Ba Yuusufa dencee baayam ba noppi, dafa dellu Misra, moom ak doomi baayam ya ak mboolem, ña mu àndaloон ca robu baayam.

^b 50.2 Fajkati waa Misra ndàbb lañu daan waajale néew, ba du yàqu.

Magi Yuusufa yaa ngi jéggalu

¹⁵ Magi Yuusufa ya xam nañu ne seen baay nelaw na. Ña ngay wax ca seen biir naan: «Waaw, mbaa Yuusufa dencalu nu mer, nar too fey sunu bor ndax lu bon li nu ko ji woon lépp?» ¹⁶ Boobu lañu yóbbante Yuusufa kàddu yii, di ko wax ne ko: «Sa baay dafa too dénkoon, bala moo nelaw, ne nu: ¹⁷ Waxleen Yuusufa ne ko, sa baay nee: “Say mag def nañu la lu bon moos, waaye ngalla baal leen seeni tooñ ak àq, ji ñu la ameel.” Kon rikk waay, baal nu àq, ndax nun nook sa baay a bokk jenn Yàlla ju nuy jaamu.» Ba ñu waxee Yuusufa loolu, mu daldi jooy.

¹⁸ Ci kaw loolu magam ya ñéwal seen bopp ba ca moom, sujjóotal ko ne ko: «Sang bi, nu ngi nii, di la siyaare.» ¹⁹ Yuusufa nag ne leen: «Buleen am dara lu ngeen di ragal. Xanaa maay Yàlla? ²⁰ Dëgg la, fexeel ngeen ma lu bon, waaye Yàllaa ko walbati, def ko lu baax, ba dogal li am tey jii, muy bakkan yu bare yi muc. ²¹ Kon nag buleen tiit, dinaa leen yor, yéen ak seeni doom.» Yooyu kàddu la dalale seen xol, ba ñu am jàmm.

Yuusufa nelaw na

²² Yuusufa dëkk na Misra, moom ak waa kér baayam ñépp, ba tollu ci téeméeri atam ak fukk, ²³ te gis na doomi Efrayim, ba gis sëti Efrayim sax; rax ca dolli doomi Makir, mi Manase jur, fa kanamam lañu juddoo.

²⁴ Mu am bés Yuusufa ne ay bokkam: «Sama waxtu jege na, waaye Yàlla moo leen di jëlsi moos, ba jële leen ci réew mii, yóbbu leen ca réew ma mu dige woon, ba giñal ko Ibraayma, Isaaxa ak Yanqóoba.» ²⁵ Booba la Yuusufa wax doomi Israyil, ne leen: «Giñal-leen ma ne bés bu leen Yàlla jëlse, dingeen yóbbale samay yax, waaye dungeen ma fi bàyyi.»

²⁶ Gannaaw loolu Yuusufa nelaw ci téeméeri atam ak fukk. Ñu waajal néew ba, ba du yàqu, daldi koy yeb cib tàdd, denc ko foofa ca Misra.

